David K. Bernard

A Kolossébeliekhez és a Filemonhoz írott levél üzenete

David K. Bernard munkái

Könyvek:
A Pünkösdi Teológiai sorozat

1. Kötet – *Az Isten teljessége*
2. Kötet – *Az újjászületés*
3. Kötet – *A szentség kutatása* (Loretta Bernard-dal)
4. Kötet – *Gyakorlati szentség: Második áttekintés*

Alaptanítások kézikönyve
A Biblia alaptanításai (füzet)
Az egyetlenség-teológia lényege (füzet)
Az újjászületés lényege (füzet)
A szentség lényege (füzet)
Tanulmányozási útmutató az újjászületésről (Neil Stegall-lal)
Tanulmányozási útmutató Isten egyetlenségéről (Neil Stegall-lal)
A Rómaibeliekhez írott levél üzenete
A Kolossébeliekhez és a Filemonhoz írott levél üzenete

Hangszalag sorozat:
Szentség szeminárium
Egyetlenség-ébredés
A Rómabeliekhez írott levél fénypontjai

Tartalom

A Kolossébeliekhez írott levél 4
(Jézus uralma)
Bevezetés a Kolossébeliekhez írott levél magyarázatához 5
I. Bevezetés (Kol. 1,1-14.) 13
A. Üdvözlet (1,1-2.) 13
B. Hálaadás a kolossébeliekért (1,3-8.) 14
C. Ima a kolossébeliekért (1,9-14.) 16
II. A Jézus Krisztus szóló tan (1,15-23.) 19
(Jézus uralmának természete)
A. Jézus mindenek felett valósága (1,15-20.) 19
B. Megbékélés Jézus Krisztus által (1,21-23.) 26
III. Pál, mint Jézus szolgája (1,24-2,5.) 28
(Jézus Úr-voltának hirdetése)
A. Áldozati munka (1,24-29.) 28
B. Személyes érintettség (2,1-5.) 31
IV. Hamis filozófia az igaz hittel szemben (2,6-3,4.) 33
(Jézus uralma a kolossébeli hamis tanítással szemben)
A. Jézus mindenre elegendő (2,6-15.) 33
B. Szabadság Jézusban (2,16-19.) 41
C. Mi a következménye annak, hogy meghaltunk Jézussal (2,20-23.) 44
D. Mi a következménye annak, hogy feltámadtunk Jézussal? (3,1-4.) 47
V. Keresztény élet a gyakorlatban (3,5-4,6.) 50
(Jézus uralma a gyakorlati életben)
A. Levetkezni az óembert (3,5-11.) 50
B. Felöltözni az új embert (3,12-17.) 53
C. Társadalmi kapcsolatok (3,18-4,1.) 56
D. Ima és bizonyságtétel (4,2-6.) 60
VI. Befejezés (4,7-18) 62
A. A levél kézbesítői (4,7-9) 62
B. Üdvözlet Pál kíséretétől (4,10-14.) 62
C. Záró üzenetek és áldás (4,15-18.) 64
PÁL LEVELE FILEMNOHOZ 67
(Testvérség Jézus uralma alatt)
Bevezetés a Filemonhoz írott levélhez 68
I. Előszó (1-7) 74
A. Üdvözlés (1-3.) 74
B. Hálaadás Filemonért (4-7.) 75
II. Kérés Onézimusért (8-21.) 77
A. A kérés előkészítése (8-11.) 77
B. A kérés megfogalmazása 12-16.) 78
C. A kérés megerősítése (17-21.) 80
III. Befejezés (22-25.) 83
Bibliográfia 84
DAVID K. BERNARD egyéb könyvei 85
Táblázatok:
1. Jézus teljes istensége, ahogy a Kolossé levél leírja 11
2. Hasonló igeszakaszok a Kolossé és az Efézusi levélben 12
3. Párhuzamos igeszakaszok a Filemonhoz írott levélben és a Kolossé levélben 73

A Kolossébeliekhez írott levél

(Jézus uralma)

Bevezetés a Kolossébeliekhez írott levél magyarázatához

A Kolossébeliekhez írott levelet Pál apostol írta a kolossébeli keresztény gyülekezetnek, egy kisázsiai városba. Ez tartalmazza a Jézus Krisztusról szóló tan legerőteljesebb bemutatását a Bibliában.

Ihletettség, kanonitás, és szöveg

A Kolossébeliekhez írott levél a Biblia része, mely Isten ihletett Igéje. A könyv apostoli tekintéllyel lép fel az első verstől kezdve. A 2. fejezet határozott figyelmeztetést tartalmaz bizonyos eretnekség ellen, és megcáfolja azt. A 4. fejezet arra utasít, hogy a levelet küldjék körbe a Kolossén kívüli keresztények között, és olvassák fel.

Ha elfogadjuk Pált hiteles apostolnak, és elfogadjuk a Kolossébeliekhez írt levelet az ő hiteles írásának, akkor el kell fogadnunk az igényét arra, hogy irányadó írás, és el kell ismernünk, hogy Istentől ihletett a számunkra. A 2. Péter 3,15-16. szerint Pál apostol levelei szent iratok (Írások).

A kereszténység története során sosem volt jelentős vita azon, hogy a Kolossé levél beletartozik-e a kánonba, azon könyvek sorába, amelyeket Szentírásnak tekintettek. A szerzők első generációja körében, miután az Újszövetség elkészült, Ignatius és Polikárpus idézett a Kolossé levélből, vagy hivatkozott rá. Később Diognetiusnál, Justinusnál, Tertullianusnál, és Origenésznél ugyancsak találunk rá utalásokat. Ezt követően hamarosan Ireneaus, Alexandriai Kelemen, a Muratori Kánon (kb. 170), és a Baroccocio Kánon (kb. 206.) úgy említik a Kolossé levelet, mint mértékadót. Minden főbb kánon, zsinat és a kereszténység valamennyi ága a korai időktől kezdve napjainkig Szentírásnak tekintette a Kolossé levelet.[1]

Hasonlóképpen nem voltak nagyobb viták a Kolossé levél szövege körül sem. Ebben a könyvben a King James-féle változat (magyar fordításban Károli Gáspár) szövegét használjuk, mint elsődleges változatot a magyarázatunkhoz. Van néhány különböző olvasat, de egyik sincs jelentős hatással a tanbeli jelentésre. Meg fogjuk jegyezni az eltérő szövegértelmezéseket, melyeket a mai szövegkritika javasol (melyet mi kritikai szövegnek nevezünk), és megemlítünk néhány helyet is, ahol a King James változat (vagy a Károli fordítás) különbözik a létező kéziratok többségétől (a szövegtöbbségtől).

A szerző

Mivel a Kolossébeliekhez írott levél Isten ihletett Igéjének a része, végső elemzésben Isten a könyv valódi szerzője. Isten emberi közvetítőt használt a könyv megalkotásához, és a Kol. 1,1., 23-24. szerint ez az emberi szerző Pál volt.

Pál, akinek zsidó neve Saul volt, egy nagyon istenfélő, magasan képzett zsidó ember volt (Ap.Csel. 22,3., Fil. 3,4-6). Eleinte keményen üldözte a keresztényeket, de csodálatos megtérési tapasztalata után hirdetni kezdte az evangéliumot, amivel korábban szemben állt. Az apostoli elhívását Istentől, az evangélium megértését pedig isteni kinyilatkoztatás útján kapta (Gal. 1,1.; 11-12.). Ő lett a pogányok legfőbb apostola, a korai egyház legnagyobb misszionáriusa, és sok újszövetségi irat szerzője. Az ApCsel. 9., és 22. feljegyzi Pár megtérését, míg az ApCsel. 13-28. fejezetei a szolgálatáról szólnak.

A konzervatív tudósok egyetértenek abban, hogy a Kolossé levelet Pál írta. Néhány liberális kritikus megkérdőjelezi ezt az álláspontot, de általában ők is azt feltételezik, hogy Pálnak valamelyik tanítványa vagy munkatársa írta a könyvet, megkísérelve Pál teológiáját alkal-

---

[1] Norman Geisler és William Nix, *A General Introduction to the Bible* (Chicago: Moody Press, 1968), 193.

mazni a Kolossébeli helyzetre. Nézetüket a következő pontokra alapozzák: 1) A Kolossé levél számos olyan szót tartalmaz, amelyek nem találhatók meg Pál más leveleiben. 2) A gnoszticizmus tévedéseit taglalja, egy olyan tanrendszerét, amely a második században alakult ki. 3) Haladó felfogást tükröz Krisztusról.

A Biblia ihletettségéről szóló tan megmagyarázhatja ezeket a pontokat. Isten ihlette arra Pált, hogy a legmegfelelőbb szavakat használja az üzenethez, amelyet Ő közölni akart a jövőbeli hamis tanokról, csakúgy, mint a korabeliekről, és amely a Krisztusról szóló tant teljességében hirdeti.

Az előbbi pontokra további magyarázatot adhatunk a következőképpen: 1) A szerző gyakran használ egyedi szavakat egyedi helyzetekre, és a Kollossében megjelent sajátos eretnekség arra késztette Pált, hogy néhány olyan sajátos szót használjon, amelyet nem volt oka használni más levelekben. Továbbá Timótheus lehetséges részvétele magyarázatot adhat ezekre a különbségekre. 2) Bár a gnoszticizmusként ismert tanrendszer nem volt még teljesen kialakulva Pál idejében, annak kulcsfogalmai, irányvonalai és módszerei nem a semmiből jelentek meg, hanem már kifejlődtek az első században. 3) Az egyház megértette és hirdette a Jézus Krisztusról szóló igazi és teljes tant az egyház kezdetétől fogva.

Pál szerzősége mellett szól többek között a figyelemre méltó hasonlóság Pál más írásaival. Például a Kol. 2,19-ben az egyháznak, mint testnek a leírása nagyon hasonló a Róma 12,4-5-ban és az 1. Kor. 2,14-15-ben található megfogalmazásokkal. A keresztről szóló tanítás a Kol. 2,14-15-ben megegyezik a 2. Kor. 5,19-21-ban és a Gal. 3,13-ban található tanítással. És a sok egyezőség az Efézusi és a Filemonhoz írott levelekkel azonos szerzőre utalnak mindhárom könyv esetében. Ha nem Pál a szerzőjük, akkor nincs más hitelt érdemlő alternatíva.

Noha a Kol. 1,1. ugyanúgy megemlíti Timótheust, mint Pált, mégis Pált kell szerzőnek tekintenünk, mert a levél nagy része egyes szám első személyben íródott, és a szerző úgy azonosítja magát, hogy „én, Pál” és „saját kezemmel, a Páléval” (Kol. 1,23.) Timótheus Pál fiatal munkatársa és kísérője volt ebben az időben, így Pál természetesen belefoglalta őt a Kolossébelieknek szóló üdvözletbe. Ha Timótheus segítetett egyáltalán Pálnak a levél megírásában, Pál jóváhagyta az elkészült levelet saját kezű aláírásával (Kol. 4,18.)

A levél megírásának ideje és helye

Pál a börtönből írt a Kolossébelieknek (Kol. 4,3.; 18.). Ezért ezt a könyvet az Efézusiakhoz, a Filippibeliekhez, és a Filemonhoz írott levélhez sorolják, mint Pál börtönleveleinek egyikét.

A legtöbb konzervatív bibliatudós arra következtet, hogy a Kolossé levél Pál első római bebörtönzése idején íródott (ApCsel. 28,16.; 30-31.), ami Kr.u. a 60-as évek elejére datálható, valószínűleg 61-63-ig. A könyv egyidejűleg íródott az Efézusi és a Filemonhoz írott levéllel, és általában későbbre datálják, mint más Páli leveleket, kivéve a Filippibeliekhez írott levelet és a pásztori leveleket.

Az Efézusi, a Kolossébeli és a Filemonhoz írott levél szoros kapcsolatban állnak egymással, mindegyiket Kisázsiába küldték nagyjából ugyanabban az időben. Nyilvánvaló, hogy a Kolossé és a Filemonhoz írott levél ugyanabban az időben és helyen keletkezett, ugyanoda lett elküldve, és ugyanaz a küldönc vitte. Mindkét levél úgy említi Timótheust, mint aki együtt van Pállal, megemlíti Arkhippust, elmondja, hogy Onézimus elkíséri a levelet, és Pál kísérőinek üdvözletében a hat név közül, akiket a Kolossé levél felsorol, öt megismétlődik a Filemonhoz írott levélben. (Lásd Kol. 1,1.; 4,7-17.; Fil. 1-2.; 10-12.; 23-24.).

A levél kézbesítője Tikhikus volt (Kol. 4,7-8.). Kisázsiából származott (ApCsel. 20,4.), és ő kézbesítette az Efézusi levelet is (Eféz. 6,21.).

Eredeti címzettek

A könyv eredetileg a Kolossébeli gyülekezetnek íródott (vagy a kolosséiaknak), egy Ázsiában lévő, római tartomány városába. Ez a tartományt Nyugat-Kisázsia vette körül, vagy Nyugat-Anatólia (a mai Törökország ázsiai része). A város a Lycus folyó völgyében terült el, kb. 200 km-re Efézustól, a tartomány fővárosától délre.

Kolossé korábban Frígia királyságához tartozott. A lakónak többsége frígiai volt, akikre hatással volt a görög kultúra. Élt egy nagy zsidó közösség is a Lycus völgyében és Frígiában. (Lásd ApCsel. 2,10.). Úgy tűnik, hogy a Kolossébeli gyülekezet főként pogányokból állt, de némi zsidó hatás kétségkívül jelen volt.

A levél megemlít két szomszédos várost: Laodíceát és Hierapolist (Kol. 2,1.; 4,13-16.). A Lycus folyó két ellentétes partján terültek el kb. 16-20 km-re északra Kolossétól. Nagy kereskedővárosok voltak, és viszonylag jómódúak; Laodícea volt a régió legfőbb városa. Bizonyítékok arra mutatnak, hogy a 60-as évekre Kolossé jelentősége csökkenni kezdett a másik két várossal szemben, de F. F. Bruce szerint a 100-as években még mindig fontos városnak számított, sőt, a 200-as években is.

Kolossé kétségkívül hallotta az evangéliumot, mialatt Pál Efézusban szolgált, mivel egész Kisázsia megismerte az evangéliumot erre az időre (ApCsel. 19,10.). Pál azonban sosem járt a városban (Kol. 2,1.). Úgy tűnik, hogy Pál felügyelete alatt Epafrás alapította a gyülekezeteket ebben a régióban (Kol. 1,6-7.; 4,12-13.).

Ha elfogadjuk, hogy Pált kétszer börtönözték be Rómában, valószínű, hogy a levél megírása után látogatott el Kolosséba, az első bebörtönzését követően. Ez volt a reménye és a terve (Fil. 22.).

Pál szolgálatának végén van egy utalás arra, hogy a régió minden gyülekezete elfordult tőle (2. Tim. 1,15.). Valamivel később, a Jel. 3,14-21. beszámol arról, hogy az első század végére a laodíceai gyülekezet jórészt visszaesett, és a Kolossébeli gyülekezet is erre a sorsra juthatott.

Cél

A Kolossé levél megírásának közvetlen okai: 1) Epafrásnak, a gyülekezet alapítójának és pásztorának látogatása és beszámolója Pálnak, és 2) Onézimusnak, egy szökött rabszolgának a visszatérése Kolosséba, aki Pál által megtért.

A levél megírásának a célja: 1) megerősíteni és megszilárdítani a kolossébeli gyülekezetet, és 2) figyelmeztetni őket a köztük megjelent eretnekségre, és cáfolni azt. Az egyes szám használata a 2. fejezetben azt jelezheti, hogy egy hamis tanító lehet kiváltképpen felelős a tanbeli problémákért.

A könyv ihletésével Istennek nyilvánvalóan nagyobb célja volt, nevezetesen, hogy tanítsa az egész egyházat a századok során a Jézus Krisztusról szóló tanról. A Kol. 4,16. utal erre a nagyobb célra azzal az utasítással, hogy a laodíceai gyülekezetben is olvassák fel a levelet. Az 1. Kor. 1,2-ben Pál kijelenti, hogy a levele minden gyülekezetnek szól, és ahogy megjegyeztük, a 2. Pét. 3,15-16. rámutat, hogy Pál minden levele Istentől ihletett egyetemes felhasználásra.

Stílus és szerkezet

A Kolossé levél egyedi stílust és gazdag nyelvezetet alkalmaz. Ötvenöt olyan szót tartalmaz, amelyek Pál más leveleiben nem találhatók, és harmincnégy olyan szót, amely sehol

máshol nem olvasható az Újszövetségben.[2] Nem tesz egyetlen közvetlen utalást sem Ószövetségi szakaszra.

Néhány feltűnő szó a könyvben – mint például *bölcsesség, ismeret, filozófia* és *titok* – úgy tűnik a kolossébeli eretnekek kedvencei voltak. A levél saját szóhasználatukat fordítja ellenük.

A könyv kevesebb személyes utalást tartalmaz, mint Pál levelei általában – személyesen nem ismerte a kolossébelieket – ennek következtében valahogy kevésbé folyékonyan olvasható.

Szerkezetileg a Kolossé levelet három részre oszthatjuk fel.

1. *Bemutatkozás* (1,1-14.): Pál jellegzetes személyes bemutatkozása, mely magában foglalja az üdvözlést, a hálaadást és az imát.

2. *Test* (1,15-4,6.): a lényeg, vagy a tanítást tartalmazó rész.

3. *Befejezés* (4,7-18): Pál jellegzetes személyes befejezése, amelyben említést tesz a levél kézbesítőjéről, üdvözlést küld különböző keresztényektől és keresztényeknek, és búcsúzással zárja a levelet.

A tartalom összefoglalása

A Kolossé levél témája Jézus uralma. A Kol. 2,6-10. fogalmazza meg a központi mondanivalót: „Azért, a miképen vettétek a Krisztus Jézust, az Urat, akképen járjatok Ő benne, Meggyökerezvén és tovább épülvén Ő benne, és megerősödvén a hitben, a miképen arra taníttattatok, bővölködvén abban hálaadással. Meglássátok, hogy senki ne legyen, a ki bennetek zsákmányt vet a bölcselkedés és üres csalás által, mely emberek rendelése szerint, a világ elemi tanításai szerint, és nem a Krisztus szerint való: Mert Ő benne lakozik az istenségnek egész teljessége testileg, És ti Ő benne vagytok bételjesedve, a ki feje minden fejedelemségnek és hatalmasságnak;”

A levél bemutatja Jézus Krisztus személyét és munkáját válaszul minden tévelygésre. A tanításának nem csak az a célja, hogy megcáfoljon egy bizonyos eretnekséget Kolosséban, hanem minden más tévedést is a Jézus Krisztusról szóló tannal kapcsolatban. Úgy mutatja be Jézust, mint a teremtés forrását, fenntartóját és célját, és mint a bukott teremtés megváltóját és békességszerzőjét.

Következésképp a Kolossé levél tartalmazza a legátfogóbb krisztológiát, vagy Jézus Krisztusról szóló tant Pál levelei közül, és a legfontosabb kijelentéseket teszi erről a témáról az egész Bibliában. Világosan bemutatja Jézus Krisztust, mint az egyetlen igaz Isten teljes megtestesülését, teszi ezt oly módon, amely összeegyeztethetetlen a szentháromság-tannal. (A Jézus teljes istenségéről szóló kijelentést lásd az 1. Táblázatban ennek a fejezetnek a végén.) Ennek ellenére egy szentháromság-hívő, F. F. Bruce megfogalmazott néhány jelentős megállapítást ebben a témában:

> A Kolosséban jelenlévő eretnekség nyilvánvalóan azt az állítást támogatta, miszerint az Isten teljességét csak misztikus megtapasztalás útján lehet felfogni, melyhez aszketikus előkészületek szükségesek. Pál válasza erre az állításra az volt, hogy Isten teljessége Krisztusban testesült meg, ezért azok, akik hit által egyesülnek Vele, közvetlenül bejuthatnak ebbe a teljességbe… Azt a szerepet, amit a Szellemnek tulajdonít más levelekben, a Kolossé levélben a feltámadott Krisztusnak tulajdonítja… Elméletileg és elvben a bennünk lakozó Krisztus és a bennünk lakozó Szellem megkülönböztethető (a

[2] D. Edmond Hiebert, *An Introduction to the Pauline Epistles* (Chicago: Moody Press, 19689, 193.

szentháromság-tan nézőpontjából), de gyakorlatilag és tapasztalatilag nem lehet megkülönböztetni.[3]

Mint már megjegyeztük, a Kolossé levél szorosan összefügg az Efézusi levéllel. Az Efézusi levél ugyanazokban a témákban ad útbaigazítást, mint a Kolossé levél, de nagyobb részletességgel. Valójában a Kolossé levélnek nagyjából egynegyede megtalálható az Efézusi levélben.[4] (A két könyv megegyező igeszakaszainak felsorolását lásd a 2. Táblázatban e fejezet végén.) Az Efézusi levél átfogóbb, míg a Kolossé levél a kolossébeliek egyedi problémáira összpontosít. Az Efézusi levél általánosabb és békésebb hangvételű, míg a Kolossé levél egy sajátos viszállyal foglalkozik. Az Efézusi levél az egyházról szóló tant tárja elénk, míg a Kolossé levél az egyház Fejéről, Jézus Krisztusról szóló tant mutatja be.

Sok hasonló kifejezést találunk a Kolossé és a Filemonhoz írott levélben is (lásd a 3. Táblázatot a „Filemonhoz írott levél bemutatásá"-ban.) A Kol. 3,22-4,1. és a Filemonhoz írott levél egyaránt foglalkozik a rabszolgatartó és a rabszolga közötti kapcsolattal.

A Kolossé levél fő szerkezetét négy főbb pontra oszthatjuk fel, melyek mindegyike Jézus Krisztus uralma köré összpontosul.

1. *A Jézus Krisztusról szóló tan* (1,15-23.); Jézus uralmának természete.
2. *Pál, mint Jézus szolgája* (1,24-2,5): Jézus uralmának hirdetése.
3. *Hamis filozófiák szemben az igazi hittel* (2,6-3,4.): Jézus uralma szemben a kolossébeli hamis tanítással.
4. *Keresztény élet a gyakorlatban* (3,5-4,6.): Jézus uralma a gyakorlati életben.

Eretnekség Kolosséban

Mivel Pál a Kolossé levél egy részében egy bizonyos hamis tant cáfol, felmerül a kérdés: Milyen természetű volt a kolossébeli eretnekség? Nincs elegendő közvetlen információnk ahhoz, hogy átfogó leírást adjunk róla, de a levél arra utal, hogy magába foglalta az aszkétizmust, az angyalok imádatát, bizonyos szertartásokat, és hogy támadta Jézus Krisztus mindenek felett való istenségét. Nem zsidósító törvényeskedés volt, mint Galatában, hanem a miszticizmusnak és az elitizmusnak egyik formája. Nyilvánvalóan ötvözte a zsidó hagyományokat, a keleti miszticizmust, a görög filozófiát és a keresztény hitvallást.

Sok bibliamagyarázó a kolossébeli eretnekséget a kezdődő gnoszticizmus vagy a zsidó gnoszticizmus egyik formájának tartja. A gnoszticizmus olyan vallási rendszer volt, amely a pogányságból eredt, és egyesítette a görög és a keleti felfogásokat, végül magába olvasztott számos zsidó és keresztény elemet. Teljesen kialakult rendszerként Kr.u. II. században jelent meg, de az első századi kolossébeli eretnekség számos hasonló vonást mutatott. A kolossébeli eretnekség talán a gnoszticizmusnak egy korai, ébredező, részleges formáját képviselte, vagy a két rendszer hasonló volt, mert ugyanabból a forrásból eredtek.

A gnoszticizmus azt hangsúlyozta, hogy az üdvösség a *gnózis* által nyerhető el, vagy egy magasabb misztikus ismeret által, amelyet felsőbbrendűnek tartott a hitnél. Az alapja egy radikális dualizmus volt a szellem, melyet jónak tartott, és az anyag között, melyet gonosznak tekintett. Azt tanította, hogy fokozatosan alsóbbrendű kisugárzások sora áradt ki Istentől; az egyik ezek közül az anyagi világ teremtője.

A gnosztikusok azt tanították, hogy Krisztus egy felsőbbrendű kisugárzás Istentől. Mivel az ilyen jó lények nem állhatnak gonosz anyagból, egyesek azt mondták, hogy Jézus Krisztus csak szellemi lény volt (dokétizmus), míg mások szerint Krisztus olyan szellemi lény volt, aki

---

[3] F. F. Bruce, *The Epistles to the Colossians, to Philemon, and to the Ephesians,* a *The New International Commentary ont he New Testament* 10. kötete (Grand Rapids; William B. Eerdmans, 1984), 26, 28.
[4] E. Earle Ellis, „Colossians," a *The Wycliffe Bible Commentary*-ban (Chicago: Moody Press, 1962), 1334.

leszállt egy emberre, akit Jézusnak hívtak, Jézus megkeresztelkedésekor, és elhagyta őt a keresztre feszítésekor (cerintianizmus).

Annak a nézetüknek az alapján, hogy az anyag gonosz, a gnosztikusok hajlamosak voltak a két szélsőség egyikébe esni: 1) aszkétizmus (a test büntetése) vagy 2) antinomianizmus (nincs erkölcsi törvény), azon az alapon, hogy amit a test tesz, az lényegtelen.

A kolossébeli eretnekség tehát a későbbi gnoszticizmus számos főbb jellegzetességét tartalmazta: a misztikus tudásra helyezett hangsúlyt, Jézus Krisztus istenségének leértékelését, és az aszkétizmust.

1. Táblázat

Jézus teljes istensége, ahogy a Kolossé levél leírja

Jézus Krisztus leírása	**Igevers**
A láthatatlan Isten képmása	1,15.
Elsőszülötte (fölötte valója) minden teremtésnek	1,15.
Mindennek teremtője	1,16.
Minden teremtés célja	1,16.
Aki mindennél korábbi (örökkévaló)	1,17.
Fenntartója mindennek (mindenható)	1,17.
Az egyház feje	1,18.; 2,19.
Kezdet	1,18.
Halottak közül az elsőszülött (győztes a halál felett)	1,18.
Aki mindennek felette való	1,18.
Az istenség teljességének kifejeződése	1,19.
Békesség szerzője	1,20.
Szellemi lakozása van a keresztényekben	1,27.
A bölcsesség minden kincsének birtokosa (mindentudó)	2,3.
A hit tárgya	2,5.
A szellemi élet birodalma	2,6.
A szellemi táplálék forrása	2,7.
Szellemi alap	2,7.
Az istenség teljességének a megtestesülése	2,9.
Isten gyermekeinek beteljesedése	2,10.
Feje minden fejedelemségnek és hatalmasságnak (mindenható)	2,10.
A szellemi élet forrása	3,4.
Aki eljön dicsőségben az egyházért	3,4.

2. Táblázat

Hasonló igeszakaszok a Kolossé és az Efézusi levélben

Kolossé levél	**Efézusi levél**
1,1-2.	1,1-2.
1,3-4.	1,15-16.
1,9-11.	1,16-19.
1,10-11.	4,1-2.
1,14.	1,7.
1,16-18.	1,20-23.
1,20-21.	2,12-13.
1,22.	5,27.
1,23-29.	3,1-13.
2,9-10.	3,19.
2,12.	1,19-20.
2,13.	2,1.
2,19.	4,15-16.
3,6-7.	2,2-3.
3,8.	4,31.
3,9-10.	4,22-25.
3,11.	2,12-19.
3,12.	1,4.
3,12-15.	4,1-4.
3,16.	5,19.
3,17.	5,20.
3,18-19.	5,22-33.
3,20-21.	6,1-4.
3,22-4,1.	6,5-9.
4,2-4.	6,18-20.
4,5.	5,16.
4,7-8.	6,21-22.
4,18.	6,24.

1.

Bevezetés (Kol. 1,1-14.)

Személyes bemutatkozás

A Kolossé levél üdvözléssel, hálaadással és imával kezdődik. Ez a forma jellemző Pál leveleire.

A. Üdvözlet (1,1-2.)

1) Pál, Jézus Krisztusnak apostola Isten akaratjából, és Timótheus atyafi. 2) A Kolosséban levő szenteknek és hívő atyafiaknak a Krisztusban: kegyelem néktek és békesség Istentől, a mi Atyánktól, és az Úr Jézus Krisztustól.

Ez az üdvözlés az újszövetségi időkre jellemző, szabványos levél mintáját követi. Az ilyen levél a levélíró nevével, a címzett megjelölésével, az üdvözlet kifejezésével, vagy jókívánságokkal kezdődik.

1. vers: Pál úgy mutatkozott be, mint Jézus Krisztus apostola. Egy apostol szó szerint olyasvalaki, akit elküldtek, vagy küldött. Noha Pál nem tartotta magát a tizenkettő egyikének (1. Kor. 15,5.), e titulussal az övékével azonosította a tekintélyét és a szolgálatát. Ezzel szemben sem Timótheust, sem Epafrást nem nevezte apostoloknak, noha munkatársainak tartotta őket.

Pál isteni elhívás alapján volt apostol. Pusztán egy halandó nem bízhatta meg ilyen szolgálattal; ezt a megbízást Magától Istentől kapta (Gal. 1,1.; 15-16.).

Noha más munkatársai is voltak Pálnak ebben az időben (Kol. 4,10-14.), egyedül Timótheus szerepel az üdvözlésben, mert ő Pál állandó munkatársa volt. Bár az üdvözlés Páltól és Timótheustól egyaránt származik, maga a levél ténylegesen Pál írása, és az ő apostoli tekintélyén alapul. Az első személyt többes számban használja („mi”) a bemutatkozó igeszakasz során (3., 4., 7., 8., 9. vers), de egyes számra változtatja az első személyt („én”) a Kol. 1,23-ban, és így használja végig, amíg személyesen aláírja a levelet (Kol. 4,18.).

Az „atyafi” megnevezés itt és a 2. versben arról a közeli családi kapcsolatról beszél, ami a keresztények között van; ez volt nyilvánvalóan az általános megszólítás a korai egyházban. A görög szöveg egyszerűen úgy nevezi Timótheust, hogy „az atyafi”.

2. vers: Pál levelet írt a kolossébeli gyülekezetnek. Úgy írja le az ottani keresztényeket, mint „hívőket” (hűségeseket), ami azt is jelentheti, állhatatosak. „Szenteknek” is nevezi őket, ami szó szerint elválasztottat, megszenteltet vagy szentségeset jelent. Az Újszövetség minden hívőre használja ezt a kifejezést; minden hívő el van választva a bűntől, és oda van szentelve Istennek.

Pál keresztény üdvözlése, a „kegyelem és békesség” egy világi forma átvétele volt. A jellegzetes görög üdvözlés a *charein* volt (örvendj, üdv) – Pál ezt helyettesítette a c*haris*-szal (kegyelem) – a jellegzetes zsidó üdvözlés pedig a *shalom* (békesség) volt.

Mind a kegyelem (Isten ki nem érdemelt jóindulata), mind pedig a békesség (az Istennel való összhang és a léleknek ebből fakadó békéje) Istentől ered, a mi Atyánktól az Úr Jézus Krisztuson keresztül, azaz az ember Jézus közvetítése által (1. Tim. 2,5.). Ez a kijelentés nem a szentháromságra való utalás; ha az lenne, miért hagyná ki a Szent Szellemet? Ez az üdvözlés inkább annak szükségességét hangsúlyozza, hogy nem elég Istent, mint teremtőt és atyát elismerni (ahogy a zsidók és sok pogány teszi), hanem el kell ismerni Isten kinyilatkoztatását is Krisztusban. Arra helyezi a hangsúlyt, hogy az Isten által elkészített üdvösség csakis Jézus

Krisztuson keresztül nyerhető el. Érdekes, hogy a kritikai szöveg, amelyet a legtöbb szentháromság-hívő tudós napjainkban használ, elhagyja az „és az Úr Jézus Krisztustól” mondatrészt.

B. Hálaadás a kolossébeliekért (1,3-8.)

3) Hálát adunk az Istennek és a mi Urunk Jézus Krisztus Atyjának, mindenkor ti értetek könyörögvén, 4) Mivelhogy hallottuk a ti hiteteket a Krisztus Jézusban, és a szeretetet, a melylyel minden szentekhez vagytok, 5) A mennyekben néktek eltett reménységért, a melyet már előbb hallottatok az igazság beszédében, mely az evangyéliom: 6) Mely eljutott hozzátok, miképen az egész világra is, és gyümölcsöt terem, úgy mint nálatok is a naptól fogva, melyen hallottátok és megismertétek az Isten kegyelmét igazán: 7) Úgy a hogy tanultátok is Epafrástól, a mi szerelmes szolgatársunktól, a ki hív szolgája ti érettetek a Krisztusnak, 8) A ki meg is jelentette nékünk a ti Lélekben való szereteteteket.

3. vers: A kezdeti üdvözlés után, Pál leírja, hogy szüntelenül hálát ad a kolossébeli hívőkért, amikor imádkozik értük. Ezzel nem csak udvariasságát akarta kifejezni, hanem egy fontos igazságot is feltárt az imádságról: az imának mindig hálaadás összefüggésében kell elhangoznia, és ne csak kérések halmaza legyen. A 3-14. verseket valójában az ima leírásának tekinthetjük, mely a következő mintát követi: hálaadás, könyörgés, haladás, dicséret. A hálaadás körbefogja a könyörgést, és folyamatosan elhangzik az imában. (Lásd még 12. vers).

Pál szüntelenül imádkozott a kolossébeliekért. Az imádkozás mindennapos szokása volt. Hitt az ima erejében, különösen a közbenjáró imáében (Lásd 9. vers).

Pál a háláját „Istennek, és a mi Urunk, Jézus Krisztus Atyjának” fejezte ki. Ahogy az Ószövetség beszél „Ábrahám Istenéről”, emlékeztetve ezzel az Ő népét az ábrahámi szövetségből származó kapcsolatra és áldásra, úgy az Újszövetség is beszél időnként „a mi Urunk, Jézus Krisztus Istenéről”, hogy emlékeztessen minket arra a kapcsolatra és áldásokra, melyek az új szövetségnek köszönhetően nyerhetők el a számunkra, amit Jézus engesztelő munkája alapozott meg.

Ez a megfogalmazás nem azt jelenti, hogy Jézus egy második isteni személy. Istenségét tekintve Jézus Isten, az Atya megtestesülése (Ján. 14,9-11.; Kol. 2,9.). Bármilyen módon is különbözteti meg ez a vers Jézust az Atyától, ugyanúgy megkülönbözteti Őt Istentől is. Ha Jézus egy második személy lenne, akkor ez a második személy nem lenne sem Isten, sem Atya.

A kifejezés inkább Krisztus valóságos emberi mivoltára utal, ami megkülönbözteti Istentől. Igazi emberi lény volt minden tekintetben, és mint ember, elfogadta Izrael egyetlen igaz Istenét, mint saját Istenét és Atyját. Ugyanakkor Isten teljesen megtestesült ebben az emberi életben.

A *4. vers* Pál hálaadásának két okát fedi fel. Először is hálát adott Istennek a kolossébeliek *hitéért.* A Jézus Krisztusba vetett hit elengedhetetlen, mert ez az üdvösség alapja (Róma 1,16-17.). Érdekes, hogy a görög „-ban” rag itt nem *eis* vagy *epi,* melyeket általában használnak a hit tárgyának kifejezésére, hanem *en,* ami azt a mellékjelentést hordozza, hogy Krisztusban lakozni, vagy körülvéve lenni általa. Bruce magyarázata szerint Krisztus az „élő környezet, melyben a hit tartózkodik.”[1]

Másodszor, Pál hálát ad Istennek a kolossébeliek szeretetéért, melyet keresztény társaik iránt éreznek. A testvérek szeretete a legfőbb maradandó bizonyítéka az üdvösségnek (Ján. 13,34-35). A „szeretet” szó itt az *agapé,* a szeretet legmélyebb, legőszintébb formája. Lényeges, hogy a kolossébeliek szeretete kiterjedt „minden” szentre.

---

[1] Bruce, 41.

Tehát Pál hálát adott azért, mert a kolossébeli hívők kinyilvánították a keresztény élet két alapvető jellemzőjét: a hitet és a szeretetet, az üdvösséget és a kegyességet.

5. vers: A hit és a szeretet a jövőbeni reményünkön nyugszik, vagy abból ered. Egyes magyarázók a reménységet Pál hálaadásának harmadik okaként értelmezik, de úgy tűnik, hogy inkább a reménységnek köszönhetően van bennünk hit és szeretet.

Ez a reménység objektív, nem pedig szubjektív: már fel van számunkra halmozva a mennyben. A 27. vers a „dicsőség reménységének" nevezi, mely a bennünk lakozó Krisztuson alapul. Különösen reménységünk van Krisztus második eljövetelében, és egy örökkévaló jutalomban Tőle. Következésképp az isteni, mennyei ígéretekkel élünk összhangban, és nem a világ ígéreteivel.

Ez a reménység az evangélium igazságának prédikálása által ébred bennünk. A 23. vers az „evangélium reménységének" nevezi.

A 4-5. versek összekapcsolják a keresztény élet három alapkövét, melyeket az 1. Kor. 13,13-ban olvasunk: hit, remény, szeretet. Ebben az összefüggésben Lightfoot megjegyzi: „A hit a múlton alapul; a szeretet a jelenben munkálkodik; a remény a jövőre tekint."[2]

A *6. vers* az evangélium természetét magyarázza, mely ilyen reménységet ad. Először is *egyetemes;* eljött a kolossébeliekhez és a világhoz. A 23. vers hasonlóképpen azt mondja, az evangélium „hirdettetett minden teremtménynek az ég alatt". Pál nem arra célzott, hogy minden egyén hallotta már az evangéliumot, köztük a kínaiak, vagy az amerikai indiánok is, hanem képes beszédet használ, melyet túlzásnak nevezünk, hogy kihangsúlyozza az evangélium alkalmazhatóságát és hozzáférhetőségét. Kétségkívül elsősorban a Római Birodalomra utalt. (A Luk. 2,1. ebben az értelemben használja az „egész föld" kifejezést.) Hasonló példa erre Pál túlzó kijelentése, mely szerint a római keresztények hitének „az egész világon" híre van (Róm. 1,8.). Az evangélium természetesen elterjedt az ázsiai tartományban, melyhez Kolossé is tartozott (ApCsel. 19,10.).

Másodszor, az evangélium *termékeny;* gyümölcsöt terem. (Mind a kritikai szöveg, mind a többségi szöveg hozzáteszi, „és növekedik"; akárhogyan is van, a 10. vers kifejezi ezt a gondolatot.)

Az evangélium munkálkodik a szentekben és közöttük, mióta hallották és megismerték az Isten kegyelmét igazságban. A szokásos szó itt az „ismerni" kifejezésre a *ginosko,* de ez a vers az *epiginosko* szót használja, ami azt jelenti, „teljességgel tudni". Az evangéliumot, vagy Isten kegyelmét nem lehet pusztán értelemmel elfogadni; szellemileg kell megragadni, majd gyakorlattá formálni. (Lásd 9-10. versek).

A kolossébeliek elfogadták Isten kegyelmét „igazán": nem volt benne hamisítás.

Amiképp ez a vers arról beszél, hogy az egész világ elfogadja az evangélium igazságát, melyet hamisítatlanul és teljességgel kell megérteni, úgy a Nemzetközi Egyesült Pünkösdi Egyház mottója gyönyörűen ragadja meg ennek jelentését: „A teljes evangéliumot a teljes világnak".[3]

7. vers: Az evangélium Epafráson keresztül jutott el a kolossébeliekhez. „Így tanultátok ezt Epafrástól, szeretett szolgatársunktól" (Újford.). Kétségkívül Epafrás volt a gyülekezet alapítója és pásztora, mint Pál munkatársa. Pál úgy beszél róla, mint szolgatársáról, és Krisztus lelkimunkásáról (szolgájáról, segítőtársáról). (Egyes kéziratokban az „értetek" helyett „értünk" szerepel, ami kihangsúlyozza, hogy Epafrás Pált képviselte. Csak egyetlen betű a különbség a görög szövegben.) A Filemonhoz írott levél 23. versében Pál fogolytársának nevezi Epafrást; ennek jelentése lehet metaforikus, de jelentheti azt is, hogy Pállal együtt be volt börtönözve egy bizonyos ideig.

---

[2] J. B. Lightfoot, *St. Paul's Epistles to the Colossians adn to Philemon* (1875; újranyomva, Lynn, Mass.: Hendrickson Publishers, 1981), 134.

[3] Ezt a gondolatot lásd Bruce, 42.

8. vers: Epafrás beszámolt Pálnak a kolossébeli hívők szellemi szeretetéről. Egyes fordítások szerint „a Szellemben való szeretetükről”, míg más szövegekben „szeretetükről szellemben.” Az újszövetségi görög nyelv nem tesz különbséget itt nagy és kisbetű között; ez a magyarázaton múlik. A jelentés azonban mindenképpen ugyanaz, mert a szeretetüket a bennük lakozó Szent Szellem ösztönözte.

A Károli-fordítás szerint ez a vers az egyetlen az egész levélben, amely határozott utalást tartalmaz a Szellemre. Ez a tény gondot okozhat a szentháromság-hívőknek, de az egyetlenség-hívőknek nem, mert ők felismerik, hogy a Szent Szellem rokon értelmű a bennünk lakozó Krisztussal. (Róma 8,9-11.; 2. Kor. 3,17.; Kol. 1,27.).

C. Ima a kolossébeliekért (1,9-14.)

9) Azért mi is, a mely naptól fogva ezeket hallottuk, nem szűnünk meg érettetek imádkozni, és kérni, hogy betöltessetek az Isten akaratának megismerésével minden lelki bölcseségben és értelemben, 10) Hogy járjatok méltóan az Úrhoz, teljes tetszésére, minden jó cselekedettel gyümölcsöt teremvén és nevekedvén az Isten megismerésében; 11) Minden erővel megerősíttetvén az Ő dicsőségének hatalma szerint minden kitartásra és hosszútűrésre örömmel; 12) Hálákat adván az Atyának, ki alkalmasakká tett minket a szentek örökségében való részvételre a világosságban; 13) A ki megszabadított minket a sötétség hatalmából, és általvitt az Ő szerelmes Fiának országába; 14) Kiben van a mi váltságunk az Ő vére által, bűneinknek bocsánata;

9. vers: Pál imája ugyanazon az okon alapult, mint a hálaadása: a kedvező beszámoló ösztönözte őt imára a kolossébeliekért, csakúgy, mint hálaadásra is értük. Valójában szüntelenül imádkozott értük. (Lásd a 3. verset.) Sosem hagyta ki őket az imáiból; rendszeresen imádkozott, és mindig belefoglalta őket az imáiba. (Más igeversek, melyek alátámasztják a közbenjáró ima fontosságát és értékét, mind az egyénekért, mind a gyülekezetekért mondott imákét, az Eféz. 1,16.; Fil. 1,4., és Kol. 4,2-3.)

Pál hívőkért mondott imáját két részre oszthatjuk. 1) Imádkozott, hogy *töltessenek be Isten akaratának ismeretével.* Az „ismeret” szó itt nem csupán *gnózis,* hanem *epignózis,* melynek jelentése „teljes ismeret”. Az imakérése az volt, hogy legyen mélyebb ismeretük.

Isten akarata nem homályos vagy titokzatos; ez a vers rámutat, hogy a keresztények teljes ismeretet szerezhetnek, és kell is szerezniük Isten akaratáról az életükre vonatkozóan. (Lásd még Eféz. 5,10.; Kol. 4,12.; Jak. 1,5.)

A mélyebb megértés, melyet Pál kíván a gyülekezetnek, magában foglalta a bölcsességet és a szellemi (nem az elméleti) megértést. Ebben a szövegösszefüggésben ezek a szavak a szellemi alapelvek teljes ismeretét jelentik, és a képességet ezen alapelveknek az alkalmazására.

Amint a 2. fejezet mutatja, a hamis tanítás Kolosséban nagy hangsúlyt helyezett az ismeretre, a bölcsességre, és a megértésre. Úgy tűnik, Isten arra ihlette Pált, hogy az eretnekek körében népszerű kifejezéseket használjon a hamis felfogásuk megcáfolására.

10. vers: Az ismeret célja az elváltozás, vagy a helyes viselkedés (Lásd a 6. verset is). Van, és kell is lennie egységnek a tan és a viselkedés között. A kereszténynek méltó módon kell járnia vagy élnie. Nem vagyunk méltók Isten kegyelmére, de az Ő kegyelmére válaszul, és az Ő kegyelmének ereje által törekednünk kell az Úr elvárásai szerint élni. (Lásd Eféz. 4,1.).

Isten teljes tetszésére kell járnunk. Az igazi keresztény az Úr tetszésére törekszik minden tekintetben.

Az ismeret jellegzetes eredménye kettős: a) *gyümölcstermés* minden jócselekedetben (ahogy a 6. versben áll) és b) *növekedés a teljes ismeretben (epignózis).* Az igazi szellemi ismeret gyümölcstermést eredményez (jócselekedeteket) és további növekedést Isten akaratának ismeretében. (Ellenben néhány magyarázó azt mondja, hogy e vers szerint a gyümölcstermés és a növekedés minden jócselekedetben az ismeretnek köszönhető, mivel Pál az ismeretet már kérte és előfeltételezi.)

11. vers: 2) Pál azért is imádkozott, hogy a hívők *vegyenek erőt Isten akaratának megcselekvésére.* Elsősorban akaraterőre vagy jellembeli erőre utalt, beleértve a test megtagadásához, a kísértés visszautasításához, és az ördöggel szembeni ellenálláshoz való erőt. Isten felruház minket minden erővel az Ő dicsőségének ereje szerint. Megadja az erőt ahhoz, hogy megcselekedjük, bármire is indít minket. Amikor parancsol, képessé is tesz. (Lásd Róma 8,4.; Fil. 2,13.).

A 9-11. versekben lévő kettős kérésnek kell lennie minden imánk alapjának. Egyszerűen fogalmazva, a kérés az, hogy betölthessük Isten akaratát.

Jézus tanított minket imádkozni: „Jőjjön el a te országod; legyen meg a te akaratod, mint a mennyben, úgy a földön is." (Mát. 6,10.), és testben Ő maga így imádkozott: „ne az én akaratom, hanem a tiéd legyen!" (Luk. 22,42.). William Barclay megfigyelte: „Oly gyakran történik, hogy az imában valójában azt mondjuk: 'Változtasd meg az akaratod', holott azt kellene mondanunk: 'Legyen meg az akaratod'… Nem azért imádkozunk, hogy megszökjünk az élet elől, hanem hogy képesek legyünk szembenézni vele."[4] Az imánk középpontjában Isten akaratának kell állnia, nem a sajátunknak.

A szellemi erő három jellemvonást hoz létre.

1. *Türelem:* tűrés vagy türelem, amely legyőzi az akadályokat.
2. *Hosszútűrés:* türelem, különösen az emberekkel szemben.
3. *Öröm:* örvendezés, különösen nyomorúság idején.

Az örvendezés próbatételek idején fontos keresztény magatartás. (Lásd Róma 5,3.; Jak. 1,2.; 1. Pét. 4,13.) Isten kegyelme által örvendezhetünk még a próbatételek idején is, annak tudatában, hogy Isten akkor is kézben tartja az életünket, hogy mindent együttmunkál a mi végső javunkra, és hogy végül győzedelmeskedni fogunk (Néhány magyarázó azt mondja, hogy az örömnek inkább a 12. versben lévő hálaadáshoz kellene kapcsolódnia: „örömmel hálákat adván".)

A hálaadás oka ebben a versben az, hogy az Atya alkalmassá tett minket a szentek örökségében való részvételre a világosság országában. Mi nem érdemeltük ki ezt a kiváltságot; Isten nagylelkűen részesített minket ebből. (A kritikai szöveg szerint itt „titeket" áll, „minket" helyett.)

A *13. vers* tovább magyarázza, hogy az Atya kihozott minket a sötétség hatalmából, és átvitt minket az Ő Fiának országába. A görög szöveg szó szerint így hangzik: „az Ő szeretete Fiának", mellyel Istennek a Fia iránti, mint ember iránti szeretetére utal, és Isten irántunk való szeretetére, melyet a Fiúban juttatott kifejezésre. Ez a vers olyan foglyokhoz hasonlít minket, akiket erővel kiszabadítottak, és olyan népcsoportra, amelyet átköltöztettek vagy áttelepítettek.

Most a Fiú országában vagyunk; ez azt jelenti, hogy most részesei vagyunk Isten kegyelmének, amely a Fiú kiengesztelő halálán, eltemettetésén és feltámadásán alapul. Jelenleg örvendezünk Isten országa szellemi áldásainak (Róma 14,17.), ám van Isten országának egy jövőbeni hozadéka is, amely vár ránk (1. Kor. 15,24-28.). Már birtokában vagyunk az örökségünknek, de most még csak az első zsengének vagyunk részesei, a foglalónak (Róma 8,23.; Eféz. 1,14.). Az örökkévalóságban nem csak egyszerűen a Fiú országában leszünk, hanem

---

[4] William Barclay, *The Letters to the Philippians, Colossians, and Thessalonians,* rev. ed., in *The Daily Study Bible Series* (Philadelphia: Westminster Press, 1975), 108-9.

Isten országa teljességét fogjuk élvezni. „Az 1. Kor. 15,24-ben… [Krisztus] közbenjáró szolgálata beleolvad Isten örökkévaló uralmába.”[5]

A *14. vers* elmagyarázza, hogyan helyeztettünk az Úr országába: a megváltás által. A megváltás elengedést, szabadon bocsátást, felszabadítást jelent. Ez a vers olyan foglyokhoz hasonlít minket, akiket váltságdíjért kiváltottak.

Megváltásunk van a Fiúban, az ember Krisztus Jézusban, aki meghalt értünk. A váltságdíj Jézus vére volt, amely eleget tett Isten szent törvénye követelményének, így megszabadított minket a bűn büntetésétől és hatásától. Jézus vére Jézus élete, amit odaadott a halálával – az Ő helyettes, kiengesztelő áldozatával értünk. Mind a kritikai szöveg, mind a többségi szöveg elhagyja az „ő vére által” részt itt, de vitathatatlanul megtalálható a 20. versben, és az Eféz. 1,7. ezzel párhuzamos versében. (Valójában a szövegkritikusok jellemzően azt mondják, hogy a másolók adták hozzá ezt a mondatrészt a Kol. 1,14-hez az Eféz. 1,7. hatására.). Továbbá az 1. Pét. 1,18-19. világosan tanítja, hogy Jézus vére elvégezte a mi megváltásunkat.

A 14. vers a 13. vers kiegészítése, és a 13. vers alanya az Atya. A megszabadításunk, az átvitelünk, és a megváltásunk ténylegesen az Atya műve. Az, Aki megszabadít, és az, Aki megvált, nem két különböző személy, hanem egyetlen isteni lény. Az Atya testesült meg a Fiúban, és így békítette meg a világot Önmagával (Ján. 14,10.; 2. Kor. 5,19.; Kol. 1,20.). Az Atya nem valaki mást küldött; Ő Önmagát adta. (Lásd Ján. 3,16.).

Krisztus megváltó munkája képessé tesz minket a bűnbocsánat elfogadására. Ez a vers, és az Eféz. 1,7. azon kevés igehelyek közé tartozik, ahol Pál bűnbocsánatról beszél (görögül *aphesis*), noha ez a szó gyakori máshol az Újszövetségben. Pál jellegzetesen az üdvösségről beszél, amikor a megigazulás fogalmát használja – igaznak nyilvánítva lenni Isten által. A megigazulás magában foglalja mind a bűnöktől való megtisztítást (bűnbocsánat/bűnök lemosása), és az igazsággal való felruházást. A bűnbocsánat a kezdeti üdvösségi élmény egyetlen elemére összpontosít, míg a megigazulás átfogóbb fogalom. A megtéréskor és a vízkeresztségkor részesülünk a bűnbocsánat és a bűnök lemosásának teljes művében (ApCsel. 2,38.), míg a megigazulás magában foglalja a Szent Szellem munkáját is (1. Kor. 6,11.). Az újszövetségi egyház újjászületési tapasztalata magában foglalta mind a vízkeresztséget, mind a Szellem keresztséget (Ján. 3,3.; 5.); nevezetesen a megtérésből, a Jézus nevében való vízkeresztségből, és a Szent Szellemmel való betöltekezésből áll (ApCsel. 2,38.).

A Kol. 1,13-14. szóhasználata hasonló Pál Istentől kapott elhívásához, ahogy az ApCsel. 26,18-ban olvassuk. Isten elhívta Pált, azt mondva neki, hogy „megnyissad szemeiket [a pogányokét], hogy setétségből világosságra és a Sátánnak hatalmából az Istenhez térjenek, hogy bűneiknek bocsánatát és a megszenteltettek között osztályrészt nyerjenek az én bennem való hit által.” Isten az, Aki véghezviszi ezt a munkát, amikor az evangéliumot prédikálják, és az emberek hisznek.

A 14. vers egy áthidaló mondat. Bevezeti Jézus Krisztus nagyerejű dicséretének szakaszát, amely Pál imájának odaillő befejezése. Ugyancsak bevezeti a levél fő témáját – Jézus Krisztus uralmát, mindenek felett valóságát, személyét és munkáját – a 15-20. vers pedig tovább bontakoztatja ki ezeket a tételeket.

[5] Bruce, 52.

II.

A Jézus Krisztus szóló tan
(Kol. 1,15-23.).

Jézus uralmának természete

A levél bevezetése a hálaadásban csúcsosodik ki Jézus Krisztus megváltó munkájáért, mely közvetlenül és ésszerűen vezet annak kifejtéséhez, hogy kicsoda Jézus és mit tett értünk. Ennek tárgyalása tölti ki a levél első fő szakaszát (tanítási részét). Tanulmányozza Jézus Krisztus uralmát, leírja az Ő mindenek felett valóságát mind a teremtésben, mind a megváltásban, és a kiengesztelés művében.

A. Jézus mindenek felett valósága (1,15-20.)

15) A ki képe a láthatatlan Istennek, minden teremtménynek előtte született; 16) Mert Ő benne teremtetett minden, a mi van a mennyekben és a földön, láthatók és láthatatlanok, akár királyi székek, akár uraságok, akár fejedelemségek, akár hatalmasságok; mindenek Ő általa és Ő reá nézve teremttettek; 17) És Ő előbb volt mindennél, és minden Ő benne áll fenn. 18) És Ő a feje a testnek, az egyháznak: a ki a kezdet, elsőszülött a halottak közül; hogy mindenekben Ő legyen az első; 19) Mert tetszett az Atyának, hogy Ő benne lakozzék az egész teljesség; 20) És hogy Ő általa békéltessen meg mindent Magával, békességet szerezvén az Ő keresztjének vére által; Ő általa mindent, a mi csak van, akár a földön, akár a mennyekben.

A Kol. 1,15-20. az egyik leghatalmasabb kinyilatkoztatás a Jézus Krisztusról szóló tanról az Újszövetségben. Sok magyarázó, rámutatva az igeszakasz ritmusára és a kulcsszavak ismétlődésére, arra gondol, hogy ez talán egy korai egyházi ének volt. A témája, hogy Jézus mindenek felett való és mindenre elegendő.

15. vers: Isten Fia, Jézus Krisztus a „láthatatlan Isten képe." A *képe* szó a görög *eikon* kifejezés fordítása, melyből az ikon szó is származik. Vine így magyarázza: „A szó két fogalmat foglal magába, a képviseletét és a kinyilatkoztatását… a Kol. 1,15-ben, 'a láthatatlan Isten képe' azzal a gondolattal egészíti ki ezt a 'láthatatlan' kifejezés által, hogy Krisztus a látható képviselője vagy kinyilatkozatása Istennek a teremtett lények számára.[1]

William Barclay szerint az *eikon* szó a „portré" (arckép) megfelelője, és akkor is ezt a szót használták, amikor főbb jellemvonásaikat és megkülönböztetésüket akarták leírni a szerződő feleknek.[2] Más fordítások segítenek kibontani a jelentését: „a láthatatlan Isten látható kifejezése" (Phillips); „a láthatatlan Isten megtestesülése" (Twenteth Century New Testament); „a láthatatlan Isten pontos hasonmása (Williams); „az igazi hasonmása Istennek, akit nem láthatunk" (Knox).

Charles Eerdman azt mondta, hogy az *eikon* jelentése képmás, ábrázolás, megnyilvánulás, hasonlóság és kinyilatkoztatás, továbbá így magyarázza: „Isten 'láthatatlan'-ként való leírásában, Pál nem csupán azt érti, hogy Isten fizikai értelemben nem látható, hanem azt is, hogy

---

[1] W. E. Vine, *Expository Dictionary of New Testament Words* (McLean, Va.: MacDonald Publishing Company, n.d.), 586-87.

[2] Barclay, *Philippians, Colossians, and Thessalonians, 118.*

nem érzékelhető emberi képességekkel, értelemmel és képzelőerővel. Isten nem ismerhető meg másként, csakis Krisztusban és Krisztus által."[3]

Sok ember ragaszkodik ahhoz az „elképzeléshez", mely szerint örökkévaló megkülönböztetés és viszony van az istenségben; azaz az egyik személy, akit Fiúnak nevezünk, örökkévaló képmása egy másik személynek, az Atyának. De a „képmás" inkább a „Megtestesüléssel" van kapcsolatban, ahogy a következő pontok mutatják: 1) A szövegösszefüggésből kiderül, hogy fejtegetés témája a Megtestesülés (Kol. 1,19.). 2) Az „aki" névmás előzménye a „Fiú" (Kol. 1,13.). A Fiú megnevezés arra az emberi személyre vonatkozik, akiben Isten megtestesült, aki megszületett és meghalt (Luk. 1,35.; Róma 5,10.; Gal. 4,4.). Így a „képmás" valóságosan ember, nem pedig egy második isteni szellem. 3) A birtokos kifejezés „a láthatatlan Istennek" minősíti a „képmást", rámutatva, hogy a képmás vitán felül látható, ezért fizikai, és emberi. 4) A képmás „Istené" – az istenség teljességének a képmása, a láthatatlan Egyetlen egészének a képmása – és nem pusztán az egyik isteni személy képmása.

Más igeszakaszok is kifejezik ezt az igazságot. A Fiú „az Ő [Isten] dicsőségének a visszatükröződése, és az Ő valóságának képmása" (Zsid. 1,3.). „Az Istent soha senki nem látta; az egyszülött Fiú, a ki az Atya kebelében van, az jelentette ki őt." (Ján. 1,18.). „Krisztus… a ki az Isten képe." (2. Kor. 4,4.).

Végső, szűkített értelemben minden emberi lény Isten képmása (1. Móz. 1,26-27.). De Jézus egyedi módon Isten képmása, mert Ő Isten tökéletes képe, és Ő Benne lakozik az istenség teljessége (Kol. 1,19.). Egy tökéletes kiábrázolás, az egy kinyilatkoztatás vagy megtestesülés; tehát, más emberi lényekkel ellentétben, Jézus az Isten megtestesülése, Aki felfedi Istent az emberi előtt. „Ő Benne Isten természete és lénye tökéletesen megmutatkozott… Benne a láthatatlan láthatóvá vált."[4] Jézus „az első igaz ember, aki betölti Isten tervét a teremtésben… az alaptípus, Isten dicsőségének kisugárzása, nem pedig, ahogy a többi ember, annak tükröződése."[5]

Az „elsőszülött" a görög *prototokos* szó fordítása. A Zsid 1,6. ugyanezt a szót használja Krisztus leírására. Eerdman magyarázatot fűz a szó jelentéséhez és jelentőségéhez: „Az 'elsőszülött' itt két dolgot jelent: elsőbbséget időben, és felsőbbséget hely vagy rang szerint."[6] A bibliai időkben a család legidősebb fia elsőbbséget élvezett az öccsei felett; különleges hatalma, tekintélye, becsülete és öröklési joga volt. Ennek következtében az „elsőszülött" feljebbvalót jelent, még akkor is, ha nem vesszük tekintetbe az időtényezőt.

Mint Isten, Jézus egyáltalán nem született; mint ember, megszületett Betlehemben, évezredekkel az emberi történelem kezdete után. Nyilvánvaló tehát, hogy az „elsőszülött" elsődleges jelentése itt a minden teremtés feletti elsőbbséget fejez ki; nem azt jelenti, hogy Jézus ténylegesen minden ember előtt született. A Károli fordítás is, és az Újfordítású Biblia is így adja vissza ezt a kijelentést: „elsőszülött minden teremtmény közül."

Ahogy Barclay magyarázza: A héber és a görög nyelvben az *elsőszülött (prototokos)* szónak csak nagyon közvetett időbeli jelentősége van… Az *elsőszülött* nagyon gyakran egy *rangot* jelöl."[7] Sok bibliai példa megerősíti, hogy az „elsőszülött" nem mindig utal ténylegesen a születési időre, vagy időbeli elsőbbségre. Isten elsőszülöttnek nevezte Izraelt, mert ezt a nemzetet választotta ki az összes nemzet közül, nem pedig azért, mert ez volt az első nemzet (2. Móz. 4,22.). Azt mondta, Dávid király lesz az Ő elsőszülöttje, mivel a többi uralkodó fölé emelte őt, nem pedig azért, mert Dávid volt az első király (Zsolt. 89,27.). A Zsid. 12,23. a

---

[3] Charles Eerdman, *The Epistles of Paul to the Colossians and to Philemon,* vol. 12 of *Eerdman Commentaries ont he New Testament* (Grand Rapids: Bakes Book House, 1934), 51. Eerdman idézte: J. B. Lightfoot az első három szinonímát.
[4] Bruce, 57-58.
[5] Ellis, in *Wicliffe Bible Commentary,* 1338.
[6] Eerdman, 52.
[7] Barclay, *Philippians, Colossians, and Thessalonians,* 119.

szenteket elsőszülötteknek nevezi (görögül többes számban). Jób 18,13. képes értelemben beszél az elsőszülöttek haláláról, és az Ésa. 14,30. hasonlóképpen szól a szegények elsőszülötteiről.

Következésképp Vine magyarázata szerint az „elsőszülött" Krisztus „elsőbbségét" fejezi ki, és „felsőbbségét a teremtés felett, nem annak az értelmében, hogy ő volt az első, aki megszületett… A Kol. 1,15-ben a mellékmondat jelenti azt is, hogy Ő minden teremtés előtt született, és azt is, hogy Ő Maga hozta létre a teremtést."[8] Lightfoot hasonlóképpen magyarázza az idetartozó kifejezést: „Ezért azt fogja jelenteni: 'Ő prototokosként viszonyul az egész teremtéshez,' azaz 'Ő az Elsőszülött, és, mint elsőszülött, abszolút örököse és teljhatalmú Ura az egész teremtésnek.'"[9] Lightfoot megjegyzi, hogy Bechai rabbi Istent a „Világ elsőszülöttjének" nevezi, amivel nyilván nem arra utal, hogy Isten valaha is született, hanem arra, hogy mindenek előtt való.

Sokan fenntartják, hogy az „elsőszülött" egy örökkévaló kapcsolatra utal két isteni személy között; azaz, hogy az egyik személy, akit Fiúnak nevezünk, örökre a másik személy, az Atya szülöttje. A Zsolt. 2,7. szerint azonban a Fiú egy bizonyos napon lett nemzve, és a Zsid. 1,5-6. kapcsolódik ehhez a vershez, elsőként nemzettnek, vagy elsőszülöttnek nevezve a Fiút. Továbbá már láttuk, hogy a Fiú egy emberi személy volt, akiben Isten megtestesült. Így hát a Fiú nemzése a megtestesüléshez kapcsolódik, nem pedig egy meghatározatlan, felfoghatatlan, örökkévaló folyamathoz.

A Biblia tanulmányozása felfedi, hogy Jézus az elsőszülött, vagy elsőként nemzett, többféle értelemben.[10] 1) Ő az első, és egyetlen nemzett Fia Istennek, azaz szó szerint a Szent Szellem által fogant meg Mária méhében (Máté 1,18.; 20. , Luk. 1,35.; Ján. 3,16.). 2) A Megtestesülés terve kezdettől létezett Isten elgondolásában, minden más előtt, és Isten az egész teremtést a Fiú megszületésére alapozta (Kol. 1,17.; Zsid. 1,2.; 1. Pét. 1,19-20.). 3) Jézus az első ember, aki legyőzte a bűnt, így Ő az elsőszülött Isten szellemi családjában (Róma 8,7.; 29.; Kol. 1,13.). 4) Jézus az első ember, aki legyőzte a halált, és így Ő a feltámadás első zsengéje, vagy elsőszülött a halottak közül (Kol. 1,18.; Jel. 1,5.). 5) Jézus a teremtés feje és az egyház feje, ezért Ő az elsőszülött abban az értelemben, hogy elsőbbsége és hatalma van minden dolog felett (Kol. 1,15-18.).

A *16. vers* annak a magyarázatával kezdődik, hogyan és miért Jézus a legfeljebbvaló. Először is Ő a Teremtő. A vers kétszer is állítja, hogy minden „általa" teremtetett. Az „által" első esetben a görög *en* elöljárószó fordítása, mely szó szerint azt jelenti, hogy „-ban". Bruce elmagyarázza ennek mellékjelentését: „A „benne" kifejezés úgy látszik meghatározni Krisztust, mint „szférát", melyben a teremtés munkája végbement; össze lehet hasonlítani az Eféz. 1,4-gyel, ahol Pál Isten embereit „benne" kiválasztottaknak nevezi, az idők kezdete előtt. Isten teremtése, akárcsak a kiválasztása, „Krisztusban" történt, és nem rajta kívül."[11]

Az „által" a második esetben a *dia* elöljárószó fordítása, mely ugyanolyan módon fordul elő a Ján. 1,3-ban, a 10-ben, az 1. Kor. 8,6-ban, és a Zsid. 1,2-ben. Mivel ez a szó jelentheti azt, hogy „keresztül", sokan azt állítják, hogy Krisztus egy közvetítő szerepet töltött be a teremtésben egy másik személy, az Atya számára. Az elöljárószó azonban nem utal ilyen magyarázatra. A Róma 11,36. és a Zsid. 2,10. például ugyanezt a szót használja, ahol Isten, az Atya által való teremtésről beszél.

A Biblia világosan tanítja, hogy egyetlen, egyedül való Lény, Isten vagy Jehova („az Úr") alkotta az univerzumot minden külső segítség nélkül. (Lásd Ésa. 37,16.; 44,24.; 45,18.; Mal. 2,10.). Az olyan igeversek, mint a Ján. 1,3., a Kol. 1,16., és a Zsid. 1,10. úgy beszélnek Jézus-

---

[8] Vine, 444.
[9] Lightfoot, 148.
[10] A téma minden pontjának tárgyalását lásd David Bernard, *Az Isten egyetlensége* (Hazelwood, Mo.: Word Aflame Press, 1983.), 118-20.
[11] Bruce, 61-62.

ról, mint a Teremtőről, mivel Ő az Ószövetség egyetlen Istenének – Jehovának – a megtestesülése testben (Ján. 8,58.; 20,28.; Kol.2,9.; 1. Tim. 3,16.).

Az „Ő” névmás a Kol. 1,16-ban a „Fiú”-ra vonatkozik, Aki a Kol. 1,13-ban szerepel; tehát a Fiú, Jézus Krisztus, a Teremtő. Akkor azonban még nem Fiú volt, amikor a világot teremtette. Mint már láttuk, a Fiú megnevezés a Megtestesülésre vonatkozik, arra az emberre, akiben Isten teljességgel lakozott. Ez a vers nem azt jelenti, hogy Jézus, mint Fiú, mint ember teremtette a világot. Inkább arra utal, hogy az Egyetlen, Aki később a Fiú lett, teremtette a világot. Például, amikor azt mondjuk, „Lincoln elnök Kentuckyban született”, nem azt értjük ez alatt, hogy a születésekor elnök volt. Inkább azt, hogy aki később elnök lett, ott született. A Teremtő az Isten örökkévaló Szelleme, aki később megtestesítette Magát a Fiúban, és kinyilatkoztatta Magát számunkra, mint Jézus Krisztus.

Ez a vers talán egy további igazságot fejez ki: Isten a Fiúval a gondolatában teremtette a világot, vagy a jövőbeni, a Fiúban való megtestesülésétől függően. „Isten… ez utolsó időkben szólott nékünk Fia által… a ki által a világot is teremtette” (Zsid. 1,1-2.). Isten az egész teremtést a jövőbeni Megtestesülésre és Kiengesztelésre alapozta. Bár nem öltött emberi formát az idő teljességéig, a megtestesülés kezdettől a tervében szerepelt, és ennek alapján cselekedett kezdettől fogva. Isten tervében a Bárány „megöletett a világ megalapítása előtt” (Jel. 13,8.). A Bárány „eleve el volt ugyan rendelve, a világ megalapítása előtt, megjelent pedig az idők végén” (1. Pét. 1,19-20.).

Isten azért teremtette az embereket az idők kezdetén, hogy szeressék Őt, imádják Őt, közösségben legyenek Vele, dicsőséget adjanak Neki, és teljesítsék az Ő akaratát. (Lásd Ésa. 43,7.; Jel. 4,11.). Ugyanakkor Isten előre tudta, hogy bűnbe fognak esni, és ezzel meghiúsítják a teremtés célját. De Isten, aki „azokat, a melyek nincsenek, előszólítja, mint meglevőket” (Róma 4,17.), eltervezte a Megtestesülést is, és az üdvösséget Krisztus engesztelő halála által. Noha tudta, hogy az ember vétkezni fog, azt is tudta, hogy a Fiú emberi mivolta által helyreállítható, és mégis megvalósítható az Ő eredeti terve. Ebben az értelemben teremtette Isten a világot a Fiú által, vagy a Fiút felhasználva. Ugyanezért igazíthatta meg Isten az ószövetségi hívőket a jövőbeni kereszt alapján (Róma 3,25.). Előre látva az emberiség bekövetkezendő bűnbeesését, Isten a teremtés tervét az ember Jézus Krisztusra, Isten Fiára alapozta.

Más igeszakaszok megmutatják, Isten mindent Jézus Krisztus „által” teremtett és tart fenn, a cél és a terv értelmében. „Mindazáltal nekünk egy Istenünk van, az Atya, a kitől van a mindenség, mi is ő benne; és egy Urunk, a Jézus Krisztus, a ki által van a mindenség, mi is ő általa.” (1. Kor. 8,6.). Az Eféz. 3,9-ben az áll: „Isten… a ki mindeneket teremtett a Jézus Krisztus által”, és a 11. vers beszél az „örök eleve-elvégezés”-ről „melyet [Isten] megcselekedett a Krisztus Jézusban, a mi Urunkban”.

A görög „teremtett” szó két különböző igeidőben jelenik meg, ami aláhúzza az „által” szó két különböző mellékjelentését. A „teremtett” szó első megjelenése a Kol. 1,16-ban aorisztikus időben van, ami egyszeri múltbeli cselekvést jelent. A „teremtés” második megjelenése befejezett igeidőben van, ami azt jelenti, hogy minden, ami létezik és fennáll, Krisztus által teremtetett. Lightfoot szerint az előző „a teremtés történeti meghatározását írja le”, míg az utóbbi megfogalmazza „a teremtés folyamatos és jelenlegi kapcsolatát a Teremtővel.”[12] Az egyház nem csak azért létezik, és nem csak azért lehet ma szellemi életünk, mert Isten évezredekkel ezelőtt megteremtette a világot, hanem mert Isten megváltó munkát végez Jézus Krisztusban. Isten a kegyelme által napról napra fenntart minket, mellyel megajándékozott a kereszt által, és az élő Krisztus életet ad számunkra a bennünk lakozó Szent Szelleme által. Jézus Szelleme teremtette kezdetben az emberi fajt, és ma is átformálja és alakítja azokat, akik hisznek Benne, mert Jézus a „hit szerzője és bevégzője” (Zsid. 12,2). (Lásd a Kol. 1,17-et Krisztus fenntartó munkájának további fejtegetését.).

---

[12] Lightfoot, 151.

Minden „érte” lett teremtve. A görög *eis* elöljárószó jelentése „érdekében, neki”. Más szavakkal Jézus a teremtés célja. Érdekesség, hogy a Róma 11,36. és az 1. Kor. 8,6. versek ugyanazt a görög elöljárószót használják annak kifejezésére, hogy minden teremtés „Istennek” vagy „Istenben” történik, aki az Atya.

Jézus „minden dolog teremtője”, akár mennyei, akár földi, látható vagy láthatatlan, szellemi vagy fizikai. Ez a vers kifejezetten felsorolja a trónokat, az uradalmakat (uralkodókat), fejedelemségeket, és hatalmasságokat (tekintélyeket), amelyeket eredetileg teremtett. Ezek a megjelölések magukban foglalják az összes létezőt vagy erőt, akár jók, akár rosszak. Mivel Jézus teremtett minden dolgot, hatalma van felettük.

A Kol. 2,10. és a 2,15. ismét kihangsúlyozza Krisztus tekintélyét a fejedelemségek és hatalmasságok felett. Az Eféz. 1,21. ezzel párhuzamos igevers, amely azt fejti ki, hogy Krisztus van „felül minden fejedelemségen és hatalmasságon és erőn és uraságon és minden néven, mely neveztetik nemcsak e világon, hanem a következendőben is”.

A mennyei dolgok kifejezett említésével a Kol. 1,16. megerősíti, hogy Krisztus teremtette még a leghatalmasabb angyalokat is, és azok felett is van hatalma. Ennek a kijelentésnek azért volt jelentősége, mert a kolossébeli eretnekség magában foglalta az angyalok imádatát (Kol. 2,18.).

Összefoglalva, az egész teremtés kezdete, folyamata és vége Jézus Krisztusban van. Eredete, folytonossága, és befejezése mind Tőle függ. Ő a teremtés forrása, fenntartója és végső célja.

A *17. vers* aláhúzza a 15-16. versek tanítását, mely szerint Krisztus a teremtés forrása és fenntartója.

„Ő előbb volt mindennél”. Mint az egyetlen, igaz Isten, Krisztus Szelleme örökké létező. Továbbá a Fiú – az eleve elrendelt Bárány – volt az első Isten gondolatában; az egész teremtés a Megtestesülésen és a Kiengesztelésen alapult.

Lényeges, hogy a versben az eredeti szöveg jelen időben áll: „előbb van”, és nem „előbb volt”. Jézus nem csupán ember; Ő ugyanakkor az örökkévaló, változhatatlan Isten is (Zsid. 13,8.). Yahweh (Jehova), az az egyedi név, amellyel azonosítani szokták az igazi Istent az Ószövetségben, a „lenni” ige egyes szám harmadik személyű formájából származik, és a jelentése: „Van”. Ez azonos az egyes szám első személyű alakkal, mellyel Isten bemutatta magát, mint „VAGYOK” (2. Móz. 3,14.). Az Újszövetségben Jézus úgy azonosította Magát, mint „Vagyok”, az Ábrahám Istene (Ján. 8,58.).

„Minden Ő benne áll fenn.” Szó szerint „benne minden összeáll” (Új angol ford.) Mivel az ige befejezett igeidőben van, arra utal, hogy Benne minden dolog fenn volt, és fenn van tartva. Hasonlóképpen a Zsid. 1,3. azt mondja, hogy „hatalma szavával fenntartja a mindenséget”.

18. vers: Jézus az egyház feje, „az ösztönző, irányító, tanácsoló, egyesítő, fenntartó ereje, tevékenységének fő forrása, egységének középpontja, és életének székhelye”.[13] Az egyház Krisztus teste (Róma 12,5.; 1. Kor. 12,12.; 27.); Krisztus pedig a feje.

Jézus a kezdet is. Mint Isten, mindent megelőzően első az időben, beleértve az egyházat, ugyanakkor Ő mindennek az eredendő ereje vagy forrása, beleértve az egyházat is.

Jézus az elsőszülött a halottak közül. A Jel. 1,5. ugyanazt a görög *prototokos* szót használja, amikor „a halottak közül az elsőszülött”-nek nevezi. Ő a feltámadás első zsengéje (1. Kor. 15,20.; 23.). Ő volt az első emberi lény, aki romolhatatlan, megdicsőült testben támadt fel. Ő az „elsőszülöttje egy új emberiségnek, amelyre megdicsőülés vár, ahogy a felmagasztalt Úr megdicsőült.”[14]A 15. és a 18. vers két szorosan idekapcsolódó gondolatot tükröz: Jézus az elsőszülött a feltámadásban, akárcsak a teremtésben. Ahogy a világ volt az első, vagy fizikai

---

[13] Ugyanott, 157. old.

[14] Walter Bauer, et al., *A Greek-English Lexicon of the New Testament and Otehr Early Christian Literature*, második kiadás. (Chicago: University of Chicago Press, 1979), 726.

teremtése, úgy az egyház a második, vagy szellemi teremtése. Mindkét téren Ő a legfőbb hatalom.

Jézus feljebbvaló minden dolognál. Szó szerint „Övé az első hely". Istenségét tekintve Jézus mindig a legfőbb volt, de az emberi életét, halálát, feltámadását és menybemenetelét tekintve legyőzte a bűnt, a halált, a poklot, és az ördögöt, és megalapította az újszövetségi egyházat. (Lásd ApCsel. 2,32-36.; Fil. 2,9.; Zsid. 2,14.; 9,14-16.; Jel. 1,18.). Ezért nyíltan kihirdette uralmát és kiérdemelte a jogot arra, hogy Úrnak nevezzék, ami megdicsőült emberi voltát illeti. Ő nem csak az örökkévalóság Királya, hanem az emberi Messiás és Megváltó is. A feltámadása kinyilatkoztatja az Ő egyetemes elsőbbségét, mint tökéletes emberét, mint megtestesült Istenét.

A *19. verset* kétféle módon fordíthatjuk. Mindkét mód jelentése lényegében ugyanaz.

1. A vers a görög nyelvtan szerint határozottan egy személytelen alanyra vonatkozik: *pan to pleroma,* jelentése „egész teljesség". Ezzel a magyarázattal a verset így olvashatjuk: „Az egész teljességnek szándékában volt (vagy tetszett), hogy benne lakozzék". A Marshall Interlinear Greek-English New Testament szerint az alany itt az „egész teljesség", míg a Revised Standard Version szerint „a teljesség". J. B. Phillips így fordítja: „Ő volt az, akit Isten teljes természete kiválasztott, hogy benne lakozzék". Ez a változat valószínűnek tűnik, mivel azt jelenti, hogy mind a Kol. 1,19-nak, mind a 2,9-nek ugyanaz az alanya a görögben.

2. Ezzel szemben, mivel az ige személyes, lehet, hogy az alany személyre utal. A King James fordítás az „Atya" szót használja, míg a New International fordítás „Istent". Kenneth Taylor így adja vissza: „Mert Isten azt akarta, hogy Önmagából minden a Fiában legyen" (Living Bible).

Bruce arra következtet: „A mellékmondat, ahogy áll, egyértelmű alanyt rendel az igéhez: 'tetszett a teljességnek, hogy lakozást vegyen benne'… Nem lehet biztosan meghatározni, hogy 'Isten' vagy a 'teljesség' a valószínűbb alany."[15] A New English Bible ötvözi mindkét lehetőséget, rámutatva, hogy bármelyik is az alany, a jelentés ugyanaz: „Mert Isten teljes lénye, Isten saját választása alapján jött lakozni benne".

A „tetszett" a görög *eudokeo* aorisztikus igeidejéből van fordítva, mely szó szerint azt jelenti: „nagy örömöt okozni". Ugyanez az ige és igeidő található a Máté 3,17-ben, ahol Isten azt mondta: „Ez amaz én szerelmes fiam, a kiben én gyönyörködöm". Szó szerint „aki nagy örömöt okoz". A Kol. 1,19. talán megerősítése a Máté 3,17-nek, rámutatva, hogy az Atyának nagy örömöt okozott a Fiúban lakozni.

A „lakozni" egy folyamatos állapotot jelent szemben egy ideiglenes állapottal.

A „teljesség" a görög *pleroma* szóból származik, és azt jelenti, hogy Krisztus nem csupán egy ábrázolás, egy összefoglalás, vagy vázlat – ahogy a 15. versben található „képe" egyébként magyarázható – hanem Isten teljes kinyilatkoztatása. A gnosztikusok később a *pleroma* szót magára a mindenek felett való Istenre vonatkoztatták, szemben az Ő kisugárzásával. A szó jelentése itt „'a teljesség'… az isteni erők és tulajdonságok összessége"[16]

Egyértelmű, hogy Jézus Krisztus nem csupán Isten egy kisugárzása, ahogy a gnosztikusok tanították, nem is pusztán képe Istennek abban az értelemben, ahogy az emberek azok. Inkább az istenség egész teljessége benne lakozik. „Krisztusban az istenség teljessége lakozik. Ő nem csupán különleges módon megáldott a Szent Szellemmel, hanem Isten lényegének a lakhelye".[17]A Kol. 2,9., egy párhuzamos igevers azt mondja: „Mert Ő benne lakozik az istenségnek egész teljessége testileg".

---

[15] Bruce, 72.
[16] Lightfoot, 159.
[17] Herbert Carson, *The Epistles of Paul to the Colossians and Philemon, The Tyndale New Testament Commentaries* 12. kötete (Grand Rapids: William B. Eerdmans, 1960), 45-46.

20. vers: A Megtestesülés célja a Kiengesztelés. Isten eljött testben, hogy kibékítse Magával bukott teremtését. Knox ezt úgy fordítja, hogy Isten eljött „visszanyerni minden dolgot… a Vele való egységre”.

Isten kibékített magával mindent Jézus Krisztuson keresztül. A 19. vers alanya – akár az istenség teljessége, akár Isten, vagy az Atya – ugyanaz, aki a 20. versben cselekszik. Az *Ő* névmás mindkét versben Jézusra vonatkozik. Tehát Isten békességet szerzett Krisztus keresztjének vére által; Krisztus által, vagy Rajta keresztül békített ki Isten mindent Önmagával. „Rajta keresztül tervezte el Isten, hogy megbékéltet Magával mindent, legyen az akár a földön, akár a mennyben a kereszt áldozata által” (Phillips).

Isten, az Atya az, aki cselekszik, mert Isten testesült meg Krisztusban. A Kiengesztelés legteljesebben az Atya terve és cselekedete. „Mindez pedig Istentől van, a ki minket magával megbékéltetett a Jézus Krisztus által… Minthogy az Isten volt az, a ki Krisztusban megbékéltette magával a világot (2. Kor. 5,18-19.). Az egyházat Isten saját vére által szerezte meg (ApCsel. 20,28.).

Ezzel szemben az Eféz. 2,16. és a Róma 5,10-11. azt állítja, hogy a kiengesztelés Krisztusnak, a Fiúnak a munkája. Ha az Atya és a Fiú két különböző személy, akkor itt ellentmondást találunk, de mivel a Fiúban Isten testesült meg, a munka közvetlenül Istennek tulajdonítható (a Fiún keresztül) vagy egyszerűen a Fiúnak.

Ez a vers a kibékítés és a békességszerzés fogalmaival írja le Isten kiengesztelő, megváltó munkáját Krisztusban. A kibékítés egy kapcsolat helyreállítását jelenti, visszahelyezést valakinek a kegyeibe. Mint bűnösök, Isten ellenségei voltunk, és az isteni harag alatt éltünk. Jézus Krisztus halála által azonban most békés viszonyban vagyunk Istennel (Lásd Róma 5,1.; 10.).

A kibékítés kifejezetten Jézus vére által történt. A vér elengedhetetlen az élethez; ez szállítja a létfontosságú oxigént és a tápanyagokat az egész testnek. „Mert a testnek élete a vérben van… Mert minden testnek élete az ő vére a benne levő élettel.” (3. Móz. 17,11.; 14.). A vérontás az élet feladását jelképezi a halálban. Krisztus vére azt a bűntelen életet jelképezi, melyet Ő a földön élt, és amelyről önként lemondott a kereszten. Krisztus vére Krisztus halálát jelenti.

Krisztus vére volt az a váltságdíj, amelyet Isten szent törvénye követelt a bűntől való megváltásunkért (Máté 20,28.; 1. Péter 1,18-20.). A halála bűnhődés volt, engesztelő áldozat, mely eleget tesz Isten igazságos követelményének, és lehetővé teszi számára, hogy az Ő szentségével való megalkuvás nélkül megbocsássa a bűnt (Máté 26,28.; Róma 3,25.). Jézus elfoglalta a helyünket a halálban, és elszenvedte azt a büntetést, melyet mi érdemeltünk a bűneinkért (Ésa. 53,5-6.; 2. Kor. 5,21.).

Krisztus vére kibékített „mindent”, az egész élő teremtést Istennel. Az emberiség bűnössége miatt az egész teremtés átok alá került, de egy napon Isten el fogja törölni az átkot annak minden következményével együtt (1. Móz. 3,17-18.; Róma 8,19-22.; Jel. 22,3.). Fontos, hogy a gnosztikusok tanítása szerint az anyag gonosz, és az üdvösség magában foglalja az anyagtól való szabadságot, ám ez a vers azt tanítja, hogy Isten terve kibékíteni az egész teremtést Istennel. Testben fog feltámasztani minket, fizikai királyságot alapít meg a földön, és végül egy új eget és új földet teremt.

A mennyei és a földi dolgokat egyaránt magában foglalja a kibékítés munkája. Ez az állítás nem azt jelenti, hogy olyan mennyei lényeknek, mint Isten angyalai, szükségük van a bűn miatti kiengesztelésre, hanem egyszerűen kifejezi a kiterjedését, elégségességét és teljességét Krisztus munkájának. Talán azt is jelzi, hogy a megváltott emberiség és a mennyei angyalok ki lesznek békítve egymással. A lényegesebb utalás, hogy minden dolog, még a mennyei seregek is, Krisztusnak vannak alávetve, nem csak a teremtés által, hanem az Ő kiengesztelő munkája által is. Lehetséges, hogy a mennyei lények kifejezetten a Kolosséban felmerült angyalimádat problémája miatt kerültek említésre (Kol. 2,18.).

A Fil. 2,10-11. hasonlóképpen azt hirdeti, hogy egy napon minden, a mennyen és a földön és a föld alatt, el fogja ismerni Jézus uralmát. Lényeges, hogy a Kol. 1,20. nem említi a föld alatti dolgokat, mert azok, akik kitartanak a lázadás mellett, nem fognak kibékülni Istennel Krisztus által.

Összefoglalva, a kibékítés *kezdeményezője* vagy forrása Isten, a kibékítés *alapja* Jézus Krisztus vére, és a kibékítés *eredménye* békesség Istennel. A 22. vers kijelenti, hogy az emberi *eszköz* a kibékítés elfogadására a folyamatos hit.

B. Megbékélés Jézus Krisztus által (1,21-23.)

21) Titeket is, kik hajdan elidegenültek és ellenségek valátok gonosz cselekedetekben gyönyörködő értelmetek miatt, most mégis megbékéltetett. 22) Az Ő emberi testében a halál által, hogy mint szenteket, tisztákat és feddhetetleneket állasson titeket Ő maga elé: 23) Ha ugyan megmaradtok a hitben alaposan és erősen, és el nem távoztok az evangyéliom reménységétől, a melyet hallottatok, a mely hirdettetett minden teremtménynek az ég alatt; a melynek lettem én, Pál, szolgájává.

Ez a három vers a megváltás és kibékítés üzenetét fejti ki, melyről a 13-14. és 20. vers beszél.

21. vers: Isten megbékéltette a szenteket Jézus vére által. Szükségünk volt a megbékéltetésre, mert el voltunk idegenedve Istentől a bűneink miatt. Valójában az ellenségei voltunk, mert lázadtunk az akarata ellen. (Lásd Róma 5,10.).

Isten ellenségei voltunk a gondolatainkban. Gondolataink és vágyaink gonoszak voltak; az elménk szemben állt Isten törvényével és akaratával. „Mert a test gondolata ellenségeskedés Isten ellen; minthogy az Isten törvényének nem engedelmeskedik, mert nem is teheti.” (Róma 8,7.).

22. vers: Jézus Krisztus megváltó munkája véget vetett az elidegenedésünknek, és megváltó munkája az Ő fizikai testének halálától függött. A gnosztikusok nem hittek Krisztus testének valóságában, ám ez a vers kihangsúlyozza a szükségességét annak a hitnek, hogy Ő valóban emberi testben jött el (Lásd még 1. Ján. 4,2-3.). Ezen múlik az üdvösségünk; másküllönben nincs számunkra engesztelő vér, nincs rokon megváltó, nincs helyettes áldozat. Krisztus fizikai teste a szükséges kapocs a Megtestesülés és a Kiengesztelés között.

Az, Aki a 21-22. versben cselekszik, ugyanaz, Aki a 20 vers alanya: Isten. Az angol újfordítás így adja vissza: Megbékített titeket Krisztus fizikai teste által a halálon keresztül”. Úgy tűnik, a Phillips fordítás felismeri, hogy mind az „Ő” névmás, mind pedig a „Magával” Istenre vonatkozik: „Titeket… Ő [Isten] megbékített a testének halála által a kereszten”. Krisztus teste ténylegesen Isten teste.

A kibékítés eredménye, hogy szentekké, feddhetetlenekké, vádolhatatlanokká válunk, vagyis „szentekké az Ő szemében, szennyfolt nélkülivé és a szabaddá a vádolás alól” (Angol újford.). Az alábbi szavak, „szent és hibátlan, és feddhetetlen”, magukba foglalják a megigazulást (igaznak nyilvánítást vagy beszámítást, az újjászületés megtapasztalásakor), és ugyancsak felölelik a megszentelődést (a bűntől való elválasztás és az Istennek való odaszentelés előrehaladó munkáját).

Az „állassunk” szó itt, és a 28. versben aláhúzza a megszentelődésre történő utalást; a szó a megjelenésünkről beszél Krisztus előtt, az Ő eljövetelekor. Az Eféz. 5,27. világosan szól erről: „Hogy majd [Krisztus] Önmaga elébe állítsa dicsőségben az egyházat, úgy hogy azon ne legyen szeplő, vagy sömörgözés, vagy valami afféle; hanem hogy legyen szent és feddhetetlen.”

Bruce elmagyarázza, hogy a Kol. 1,22. magába foglalja mind a kezdeti megigazulást, mind pedig a megszentelődés folyamatát, míg eléri csúcspontját az örökkévaló üdvösségben: „A megigazulás kihirdetése a hívő javára itt és most megelőzi az ítélet napjának kihirdetését: a szent élet, melyet fokozatosan munkál ki a Szellem, itt és most a dicsőség teljességében jelenik meg Krisztus *parousia*-jakor [eljövetelekor].”[18]

Egyszerűen szólva, a megbékülés célja a szentség. (Lásd Róma 8,3-4.; Eféz. 2,8-10.). Isten azért ment meg minket, hogy szent és Isten szerint való életet élhessünk.

A 19-22. versek rávilágítanak a szoros kapcsolatra az Egyetlenség, a Kiengesztelés és a szentség között. Az Egyetlenség-tan – Isten abszolút egyetlensége és Jézus Krisztus abszolút istensége – azt hirdeti, hogy Isten megbékít minket Magával Jézus Krisztusban. A Kiengesztelés tana megmagyarázza, hogyan teszi ezt: Krisztus halála által. Végül Isten békítő munkája szent életre hív el minket, hogy egy helyreállított közösségben járhassunk a szent Istennel (1. Pét. 1,15-16.). Továbbá Krisztus vére megadja az erőt a szent életre. Ha azonban elutasítjuk, hogy részesei legyünk Isten szentségének, a bűneink ismét el fognak minket választani Istentől, ahogy Ádámot és Évát elválasztotta a bűn Istentől a kezdetekben. (Lásd Ésa. 59,2.; Róma 8,8.).

A *23. vers* emlékeztet minket arra, hogy Isten szentként, feddhetetlenként és hibátlanként mutat be minket, „ha megmaradunk a hitben”. A „megmaradni” ige jelen időben áll, ami arra utal, hogy meg kell őriznünk a hitet, ha az eljövendő áldásokat élvezni akarjuk. A „ha” feltételt fejez ki: Isten üdvmunkájának elfogadásához az eszköz vagy a feltétel a hit, különösen a folyamatos hit. Végül a megbékítés munkája csak akkor lesz a hatékony számunkra, ha folyamatosan bízunk az Úrban és az Ő evangéliumában, amíg el nem jön értünk. „Ez a megbékítés természetesen feltételezi, hogy mindvégig szilárdan álltok a hitben, és nem hagyjátok magatokat elsodródni az evangélium reménységétől” (Phillips).

Egyértelmű, hogy a feltétel nélküli örök biztonság tana („egyszer üdvözülsz, örökre üdvözülsz”) téves. Azt állítja, hogy a „ha” helyett „ha… nem” lenne a helyes, de ez ellentétessé tenné az ige jelentését. Ez a tan valójában oda nem tartozónak, és értelmetlennek állítja ezt a verset, akárcsak a következő kettőt, amiket idézni fogunk. Isten jóságát csak akkor élvezzük, „ha megmaradsz a kegyességben; különben te is kivágatol” (Róma 11,22.). Megtartatunk az evangélium által „ha megtartjátok, a minémű beszéddel hirdettem néktek, hacsak nem hiába lettetek hívőkké” (1. Kor. 15,2.).

Meg kell „vetnünk a lábunkat” vagy szilárdan megalapozódnunk; „következetesnek” vagy kitartónak kell lennünk; és nem szabad „eltávoznunk” vagy elsodródnunk. Egy épület hasonlata ez, azzal a figyelmeztetéssel, hogy maradjunk meg szilárdan az egyetlen alapon.

Az alap az „evangélium reménysége”, nevezetesen az evangélium üzenete, mely elhozza az üdvösséget, és az örök élet reménységét eredményezi. A 4-5. vers hasonló módon azt állítja, hogy a keresztényeknek a hitüket és a szeretetüket a mennyei reménységükre kell alapozniuk.

Akárcsak a 6. vers, a 23. vers is azt mondja, hogy az evangélium hirdettetett a kolossébelieknek és mindenkinek. Ismételten, ez a kifejezés képes beszéd, amit túlzásnak nevezünk, és kihangsúlyozza az evangélium egyetemességét. Az evangélium egyetemes hirdetése, hozzáférhetősége és alkalmazása az evangélium igazolására szolgál. Talán egy burkolt ellentét áll itt a korinthusi eretnekséggel szemben, mely nyilvánvalóan egy helyi tanítóval van kapcsolatban. Pál az evangélium „szolgájának” nevezi magát. Az egyes szám első személyre való váltást az egyes számú névelő vezeti be. A személyes vonatkozás átmenetet képez a levél következő részébe, mely Pál szolgálatával foglalkozik.

---

[18] Bruce, 79.

III.

Pál, mint Jézus szolgája
(Kol. 1,24-2,5.)
Jézus Úr-voltának hirdetése

Miután elmagyarázta Jézus Krisztus evangéliumának központi igazságát – Jézus úr-voltát mind a teremtésben, mind pedig a megváltásban – a Kolossé levél röviden Pál szolgálatára, az evangélium hirdetésére összpontosít.

A. Áldozati munka (1,24-29.)

24) Most örülök a ti érettetek való szenvedéseimnek, és a magam részéről betöltöm a mi híja van a Krisztus szenvedéseinek az én testemben az Ő testéért, a mi az egyház; 25) A melynek lettem én szolgájává az Isten sáfársága szerint, a melyet nékem adott ti rátok nézve, hogy betöltsem az Isten ígéjét, 26) Tudniillik ama titkot, mely el vala rejtve ősidők óta és nemzetségek óta, most pedig megjelentetett az Ő szenteinek, 27) A kikkel az Isten meg akarta ismertetni azt, hogy milyen nagy a pogányok között eme titok dicsőségének gazdagsága, az tudniillik, hogy a Krisztus ti köztetek van, a dicsőségnek ama reménysége: 28) A kit mi prédikálunk, intvén minden embert, és tanítván minden embert minden bölcseséggel, hogy minden embert tökéletesnek állassunk elő a Krisztus Jézusban; 29) A mire igyekezem is, tusakodván az Ő ereje szerint, mely én bennem hatalmasan munkálkodik.

24. vers: Pál apostolnak szenvedésbe került az evangélium hirdetése. Ő nem vett részt a Kiengesztelés munkájában, mivel kizárólagosan Jézus Krisztus az egyetlen áldozat a világ bűneiért (Kol. 1,20.; Zsid. 10,12-14.). Pál szenvedése a szolgálatából fakadt, és nem közvetítő jellegű.

Pál megpróbáltatásokat és üldöztetéseket szenvedett el Krisztusért, különösen Krisztus egyházáért. Ilyen módon vállalt közösséget Krisztus szenvedésével (Fil. 3,10.). Ugyanaz a szeretet, mely Krisztust élete feláldozására indította, ösztönözte Pált is a szolgálatra (2. Kor. 5,14.). A szolgálata betöltésével Krisztusért szenvedett, és ez a szenvedés volt az ő része Krisztus gyötrelmeiben – és nem Krisztus kereszten való szenvedéseiben, hanem Krisztus közös testének a szenvedéseiben, ami az egyház.

Még pontosabban, „Krisztus gyötrelmei”, melyben Pál részt vállalt, az a szenvedés, amely magában foglalja Krisztus testének építését; Krisztus munkájában maradt hely a további szenvedésre Krisztus szolgái számára. Talán az a kiegészítő gondolat áll itt, hogy Krisztus is szenved, amikor lelkimunkásai szenvednek. Például az ApCsel. 9,4-5-ben Krisztus azt mondta Pálnak, hogy a hívők üldözésével Pál Őt üldözi: „Saul, Saul, mit kergetsz engem?”…Én vagyok Jézus, a kit te kergetsz”.

J. W. Shepard magyarázatában ez áll: „Krisztus szenvedésének „a híja”mindenkor az, ami még hiányzik Isten országának teljes megalapításához, és az Ő népének tökéletességéhez akkor, és a jövőben. Ez egyfajta lelki gyötrelem, melyet az Úr érzett a kolossébeli keresztényekért, és amelyet Pál hasonlóképpen érzett.”[1] Lightfoot magyarázata szerint „Az egyház az egymást követő egyének és egymást követő generációk ismétlődő önfeláldozásán épült fel. Folytatták azt a munkát, amelyet Jézus elkezdett.”[2]

„Az én testemben” kifejezés arra utal, hogy Pál szenvedése fizikai szenvedést is magában foglal.

---

[1] J. W. Shepard, *The Life and Letters of St. Paul* (Grand Rapids: William B. Eerdmans, 1950), 516.
[2] Lightfoot, 166.

Pálnak nem volt mártírkomplexusa. Nem panaszkodott a szenvedései miatt, sem nem dicsekedett velük. Inkább örvendezett bennük. Nem örült nekik, de tudta, hogy azért van része bennük, mert Isten akaratát és munkáját cselekszi, és mert akkor is Isten kezében van az élete, és mert Isten minden dolgot együttmunkál az ő végső javára. Az öröm a megfelelő keresztény magatartás a megpróbáltatások vagy kísértések idején (Róma 5,2-3.; Jak. 1,2.; 1. Pét. 4,12-13.).

Akárcsak a Kol 1,18., a Kol. 1,24. is Krisztus testével azonosítja az egyházat.

A *25. vers* az egyház „lelkimunkásának" vagy szolgájának nevezi Pált. Isten „sáfárságot" adott neki, hogy szolgálja az egyházat. A görög szó itt *oikonomia,* aminek a jelentése „gondnokság, igazgatás, hivatal, megbízatás". Apostolsága, különösen az evangélium hirdetésére való elhívása a pogányok felé, Istentől eredt; nem önjelölt volt.

A szolgálatának célja Isten Igéjének a hirdetése és betöltése, nem pedig saját céljainak és elképzeléseinek a megvalósítása. Isten adta neki ezt a szolgálatot „ti rátok nézve", az olvasóira. A kolossébeli gyülekezet Krisztus testének a részét képezte, és még különösebb, hogy Kolossé pogány város volt. Pál tehát megerősíti a tekintélyét a kolossébeliek tanítására, és megcélozza a közöttük lévő eretnekséget.

A *26. vers* Pál szolgálatát és üzenetét bontakoztatja ki. A megbízatás, amellyel Isten felruházta Pált, hogy hirdesse a misztériumot vagy titkot, mely a múltban rejtve volt, és most megjelentett a szenteknek. Ahogy Bruce megjegyezte, a görög szó, melyet „titok"-nak fordít a szöveg, utalás „valamire, ami eddig el volt fedve, de most napvilágra került, és különösen (bibliai használatban) az isteni cél bizonyos szemlélete".[3]

Korábban a titok „elrejtetett". A görög szöveg befejezett melléknévi igenevet használ, ami hosszú ideig való elrejtésre utal. Most azonban a titok „megjelentetett". A görög szöveg aorisztikus igeidőben van, mely azt jelzi, hogy a felfedés eljön egy bizonyos időpontban. Ez a kinyilatkoztatás eljön minden szenthez – a hívőhöz, a keresztényhez – és nem csak az apostolokhoz.

27. vers: Isten Maga akarta, hogy ez a titok feltáruljon minden hívő előtt, a pogányok előtt is.

A „titok dicsőségének gazdagsága" kifejezés a titok mélyreható, felbecsülhetetlen, nagyszerű természetére utal. Ez a nyelvezet emlékeztet az Efézusi levélben gyakran olvasható „gazdagság" kifejezésre. A Kol. 2,2-3. ugyancsak beszél a Jézus Krisztusban lévő „gazdagságról" és „kincsről".

A titok „Krisztus benned", azaz a bennünk lakozó Krisztus ígérete és elfogadása. Bár a kifejezés utalhat Krisztus jelenlétére az egyházban, mint közösségben, úgy értelmezve, hogy „Krisztus közöttetek van", úgy tűnik, hogy még kiemelkedőbb gondolat Krisztus jelenléte az egyénekben, azaz „Krisztus bennetek van". A hívők nem azért kapják meg Krisztust, mert egy közös egyház részei, hanem azért részei egy közös egyháznak, mert Krisztus lakozik bennük egyénileg.

Krisztus Szent Szellemként lakozik bennünk. (Lásd Róma 8,9-11.; 2. Kor. 3,17.). A mód, ahogy Krisztust befogadjuk az életünkbe, a megtérés, és a Szent Szellemmel való betöltekezés, ahogy az Apostolok cselekedeteiben fel van jegyezve. Krisztus megígérte, hogy a tanítványaival lesz e korszak során; nem fizikai jelenléte által tölti be ezt az ígéretét, hanem a Szelleme által. (Lásd Máté 18,20.; 28,20.; Ján. 14,16-18.).

Az újszövetségi hívők oly módon élvezik Krisztus bennük lakozó jelenlétét, amely a régebbi korok hívői előtt ismeretlen volt. A Szent Szellem keresztség nem volt elérhető a szentek korábbi generációi számára, de az újszövetségi egyház pünkösdi kezdetétől, minden hívő – nem csak az apostolok – veheti a Szellemet. (Lásd Jer. 31,31-33.; Ezék. 11,19.; Luk. 24,47-

[3] Bruce, 84.

49.; Ján. 7,39.; 16,7.; ApCsel 1,4-8.; 2,1-4.; 11,15-17.; Róma 8,3-4.; Zsid. 8,6.; 11,39-40.; 1. Pét. 1,10-12.).

Mivel a Kol. 1,27. részletesen leírja, hogy Isten tette ismertté a titkot a pogányok előtt, úgy tűnik, hogy a titok még részletesebben az, hogy „Krisztus bennetek, pogányokban lakozik". A zsidók a történelmük során azt gondolták, hogy Isten ígérete kizárólag nekik szól, de Isten nyilvánvalóvá tette, hogy a pogányok is örökösei a bennük lakozó Krisztus ígéretének. (Lásd Eféz. 3,2-12.).

A titok magyarázatakor a legtöbb szöveg az „aki" vonatkozó névmást használja Krisztusra vonatkozóan az „amely" helyett, de az ezt megelőző szó a „titok", ezért az „amely" megfelelőbbnek tűnik. Egyik szóhasználattal sincs valódi különbség a jelentésben, mivel a titok az, hogy Krisztus bennünk lakozik.

Krisztus bennünk lakozó jelenléte számunkra a „dicsőség reménysége", vagy a végső dicsőség záloga. Ha nincs bennünk Krisztus Szelleme, akkor nem vagyunk az Övéi, de ha rendelkezünk a bennünk lakozó jelenlétével, akkor miénk a szellemi élet, az igazságunk, a feltámadás ígérete, és egy örökség, mint Isten gyermekeinek (Róma 8,9-17.). A Szent Szellem „örökségünk záloga, hogy megváltsa tulajdon népét az ő dicsőségének magasztalására." (Eféz. 1,13-14.; Újford.).

28. vers: Mivel a felfedett titok, melynek hirdetését Isten Pálra bízta, a bennünk lakozó Krisztus, ezért Pál Krisztust prédikálta. (Lásd 1. Kor. 1,23.; 2,2.). Krisztus prédikálása magában foglalja a 1) *figyelmeztetést*–intést, feddést, a hibáról való meggyőzést – és 2) *tanítást bölcsességben* – tanácsolást az igazságban.

Lényeges, hogy Pál mindenkinek prédikált. Az evangélium mindenkinek szól. Különösen mindenkié a bölcsesség, és nem csak a kiválasztottaké, ahogy a gnosztikusok tanították.

A prédikálás célja, mindenkit tökéletesnek állítani elő Krisztus Jézusban. (A kritikai szöveg elhagyja a „Jézus" szót.) Más szavakkal a prédikálás célja a gyakorlati szentség.

Az időpont, amikor a szenteknek Krisztus elé kell állni, az Ő második eljövetele. Ez a gondolat hasonló az 1. Thessz. 5,23-hoz: „Maga pedig a békességnek Istene szenteljen meg titeket mindenestől; és a ti egész valótok, mind lelketek, mind testetek feddhetetlenül őriztessék meg a mi Urunk Jézus Krisztus eljövetelére." (Lásd még Eféz. 5,27.; Kol. 1,22.).

A „tökéletes" a *teleios* szó fordítása, melynek jelentése „érett, teljesen felnőtt, teljes, egész." A keresztény élet egy állandó növekedési folyamat, a szentség tökéletesítésének a folyamata (Máté 5,48.; 2. Kor. 7,1.; Fil. 3,12-16.). Senki sem abszolút tökéletes, de mindnyájunknak törekednie kell egy viszonylagos tökéletességre vagy érettségre. Szent életet élhetünk, ha elválasztjuk magunkat a bűntől, és odaszenteljük Istennek. Tökéletesek vagy érettek lehetünk a Krisztusban való hitünk megőrzése által, ha Isten szerint való, megtért életet élünk, és törekszünk arra, hogy minél inkább hasonlókká legyünk Krisztushoz, a bennünk lakó Szellem ereje által (Eféz. 4,13.). Isten folyamatos növekedést vár el a kegyelemben és az ismeretben, és a szellemi gyümölcsök termésében (Ján. 15,1-8.; 2. Pét. 3,18.).

A „minden ember" megismétlődik a mondatban, azt hangsúlyozva, nincsenek szellemi kiválasztottak az egyházban. Mindenki, aki hisz, és engedelmeskedik az evangéliumnak, tökéletesként lesz az Úr elé állítva, amikor az Úr eljön; Ő minden szentet át fog változtatni bűntelen tökéletességre az Ő eljövetelkor. Az első és második századi zsidó és gnosztikus nézetekkel ellentétben mindenkinek rendelkezésére áll ez a lehetőség.

29. vers. Pál azon igyekezett, vagy tusakodott, hogy ezt az eredményt elérje mindenki életében, aki felé szolgált. Számos szó fejezi ki ebben a versben Pál buzgó erőfeszítéseit és Isten felhatalmazó kegyelmét.

- „Igyekezni" *(kopiao):* „kifáradásig vagy kimerülésig tenni erőfeszítéseket"; ezt a szót gyakran használják kétkezi munkára.[4]

---

[4] Erdman, 66.

• „Tusakodni” *(agonizomai):* küzdeni; agonizálni; „a legkimerítőbb és legönmegtagadóbb erőfeszítés.”[5] Ennek a szónak atlétikai vonzata van, magában foglalja a versengést az arénában, vagy egy küzdelemben való részvételt. Ugyanabból a gyökérből származik, mint az a szó, amelyet szintén „tusakodás”-nak fordítanak a Kol. 2,1-ben.

• „Munkálkodik” *(energeia):* energia, működő erő, cselekvő erő. Pál nem csupán saját emberi erejéből és képességéből fáradozott és küzdött, hanem Isten ereje által is, amely benne munkálkodott. (Mind a görögben, mind az angolban ugyanaz a gyökérszó jelenik meg először mint főnév, majd pedig mint ige.)

• „Hatalmasan” *(dunamis):* hatalomban, erőben. Isten munkálkodása által volt Pál erős.

Az evangélium hirdetése kimerítő és küzdelmes emberi erőfeszítést kíván, és jelentős gyötrelemmel jár, de a prédikátor nincs egyedül. Isten felkeni az erőfeszítéseit jóval az emberi képességek fölé, és természetfeletti erővel ruházza fel. Ily módon lesz képes a prédikátor elvégezni azt a szellemi feladatot, mellyel Isten megbízta.

B. Személyes érintettség (2,1-5.)

1) Mert akarom, hogy tudtotokra legyen, hogy milyen nagy tusakodásom van ti érettetek, és azokért, kik Laodiczeában vannak, és mindazokért, a kik nem láttak engem személy szerint e testben;2) Hogy vígasztalást vegyen az ő szívök, egybeköttetvén a szeretetben, és hogy eljussanak az értelem meggyőződésének teljes gazdagságára, az Isten és az Atya és a Krisztus ama titkának megismerésére, 3) A melyben van a bölcsességnek és ismeretnek minden kincse elrejtve. 4) Ezt pedig azért mondom, hogy valaki titeket rá ne szedjen hitető beszéddel. 5) Mert jóllehet testben távol vagyok tőletek, mindazáltal lélekben veletek vagyok, örülvén és látván ti köztetek a jó rendet és Krisztusba vetett hiteteknek erősségét.

Az *1. vers* egy olyan kifejezéssel kezdődik, amely jellemző Pál írásaira: Akarom, hogy tudtotokra legyen. (Lásd Róma 1,13.; Fil. 1,12.). Szerette volna tudatni az olvasóival azt a nagy küzdelmet, amit az érdekükben vállalt. A „tusakodás” a görög *agon* szó fordítása, melynek jelentése „küzdelem, harc, szembenállás”. Az atlétika képzetét hordozza magában, mivel az arénabeli versengéssel van kapcsolatban. Az ige ugyanabból a gyökérből képződik, ami a Kol. 1,29-ben („küzdök”) és a 4,12-ben áll („küzd”). Pál küzdelme elsősorban a szellemében és az imáiban zajlott. Hasonlóképpen a Kol. 4,12-ben olvasható küzdelem is az imára vonatkozik.

Pál sosem járt sem Kolosséban sem Laodíceában, de erősen a szívén viselte az ottani szentek sorsát, akárcsak azokét, akikkel személyesen találkozott.

A *2. vers* Pál a szellemi küzdelmének hármas célját mutatja be. Azt akarja, hogy a hívők *felbátorodjanak* („vigasztalást vegyenek”), 2) *egybeforrjanak* („egybeköttetvén”) *szeretetben,* (lásd még Kol. 3,14.), és 3) hogy eljussanak *az értelem meggyőződésének teljes gazdagságára*. Ezek az elsődleges céljai a tanítványságnak. Figyelemre méltó, hogy lehetetlen különválasztani a szellemi megértést a testvéri szeretettől.

Az angol és a magyar fordítás szerint is, a megértés végső célja a „megismerés”, vagy „Isten és az Atya és a Krisztus titkának” teljes ismerete *(epignosis).* A Kol. 1,26. szerint a titok olyasmi, ami egykor el volt rejtve, de most megjelentetett. Nem csak azt kell megértenünk, hogy Isten Atyánk és Teremtőnk, ahogy az ószövetségi zsidók ismerték, hanem azt is, hogy Isten megtestesült Krisztusban, és, hogy ez a valóságosan emberi Krisztus engesztelésül adatott a bűneinkért.

---

[5] Ugyanott.

Az „és” használata ebben a felsorolásban nem utal különböző személyekre; ha így lenne, nem csak Krisztus és az Atya lennének különböző személyek, hanem Isten és az Atya is. (Lásd még Kol. 3,17.) Valójában a Biblia felfedi, hogy Krisztus az Atya megtestesülése. (Lásd Ésa. 9,6.; 63,16.; Ján. 10,30.; 14,9-11.; Kol. 1,19.; 2,9.). A megkülönböztetés itt hasonló ahhoz, amit az Kol. 1,2-ben olvasunk (Károli): Isten ismerete, mint aki mindennek Teremtője és Atyja, és Isten ismerete, mint aki megtestesült Jézus Krisztusban a mi üdvösségünkért.

A kritikai szövegben a 2. versből kimarad az „Atya” szó, és egyszerűen azzal fejezi be: „Isten, Krisztus titka” vagy „Isten titka, a Krisztusé”. Az újfordítású Biblia így adja vissza: „az Isten titkának, Krisztusnak”. Ez a fordítás jelentheti azt, hogy Krisztus Maga Isten, vagy hogy Isten felfedett titka Krisztus. Mindkét állítás igaz (Lásd Ján. 20,28.; 1. Tim. 3,16.) A 3. vers mindkét esetben teljes istenséget tulajdonít Jézusnak.

A *3. vers* azt tanítja, hogy Jézus Krisztus mindentudó (minden bölcsességgel és minden ismerettel). Ő a kincsesház, akiben el van rejtve minden bölcsesség és minden ismeret. El vannak rejtve, de megszerezhetők azok számára, akik keresik Őt. Úgy tűnik, hogy a bölcsesség (*sophia*) itt a szellemi látásra utal, míg az ismeret (*gnosis*) az evangélium sajátos igazságaira vonatkozik.

Ez a vers szemben áll a kolossébeli hamis tanítással. A hamis tanítók büszkén hirdették a saját maguk szerinti bölcsességet és ismeretet (Kol. 2,8.; 18.; 23.), de a bölcsesség és az ismeret valójában Krisztusban van. Ha a hamis tanítók olyanok voltak, mint a gnosztikusok, titkos, ezoterikus ismereteket tulajdonítottak maguknak, de az igazi bölcsesség és ismeret azokat a megjelentett titkokat jelenti, melyek mindazok számára elérhetők, akik ismerik Krisztust.

A *4. vers* világosan figyelmeztet a kolossébeli hamis tanítókra. Pál tapintatosan nem vádolja azokat a hívőket, akiket már becsaptak, hanem figyelmezteti őket annak veszélyére, hogy valaki csábítással becsapja őket. Az egyes számban álló „valaki” itt és a 8. versben egyetlen hamis tanítóra utalhat, aki legfőképp felelős a kolossébeli hamis tanokért. (Lásd még 16. és 18. verset.)

A „rá ne szedjen” félrevezetésre figyelmeztet. A „hitető beszéd” rosszra csábító beszédet jelent; hihető (de hamis) érvelést; jól hangzó, vonzó érvelést. Pál ellenben kihangsúlyozza, hogy ő nem „emberi bölcsességnek hitető beszédét” mondta, hanem az evangéliumot hirdette „léleknek és erőnek megmutatásában” (1. Kor. 2,4.).

5. vers: Noha Pál nem volt jelen fizikailag, jelen volt lélekben. Más szavakkal biztosította a kolossébeli hívőket arról, hogy velük van gondolataiban is, és imáiban is.

Két jellemvonásukat üdvözölte.

1. A „jó rendjüket” – rendszeresség, katonai fegyelem. A szónak katonai vonatkozása van.

2. A „erősségüket” – szilárdságukat, kitartásukat – Krisztusba vetett hitükben. A görög elöljárószó a „-ban”, *eis,* jelentése, hogy Krisztus a hitük tárgya.

Ismételten látjuk Pál tapintatát, udvariasságát, és szelídségét a Szent Szellem sugallata alatt. Mielőtt a következő vers belekezdene a kolossébeli eretnekség cáfolatába, az 5. vers méltatja kolossébeli hívők pozitív szellemi tulajdonságait.

IV.

Hamis filozófia az igaz hittel szemben
(Kol. 2,6-3,4.)

Jézus uralma a kolossébeli hamis tanítással szemben

A Kolossé levélnek ez a vitatkozó része; szemben áll, és vitába száll a kolossébeli hamis tanítással. Ezzel szemben a levél korábbi része tanító célzatú, a következő rész pedig gyakorlati. Ez a szakasz komoly figyelmeztetést tartalmaz a tévtanításra vonatkozóan, és a levél szívét képezi.

A. Jézus mindenre elegendő (2,6-15.)

6) Azért, a miképen vettétek a Krisztus Jézust, az Urat, akképen járjatok Ő benne, 7) Meggyökerezvén és tovább épülvén Ő benne, és megerősödvén a hitben, a miképen arra taníttattatok, bővölködvén abban hálaadással. 8) Meglássátok, hogy senki ne legyen, a ki bennetek zsákmányt vet a bölcselkedés és üres csalás által, mely emberek rendelése szerint, a világ elemi tanításai szerint, és nem a Krisztus szerint való: 9) Mert Ő benne lakozik az istenségnek egész teljessége testileg, 10) És ti Ő benne vagytok bételjesedve, a ki feje minden fejedelemségnek és hatalmasságnak; 11) A kiben körül is metéltettetek kéz nélkül való körülmetéléssel, levetkezvén az érzéki bűnök testét a Krisztus körülmetélésében; 12) Eltemettetvén Ő vele együtt a keresztségben, a kiben egyetemben fel is támasztattatok az Isten erejébe vetett hit által, a ki feltámasztá Őt a halálból. 13) És titeket, kik holtak valátok a bűnökben és a ti testeteknek körülmetéletlenségében, megelevenített együtt Ő vele, megbocsátván minden bűnötöket, 14) Az által, hogy eltörölte a parancsolatokban ellenünk szóló kézírást, a mely ellenünkre volt nekünk, és azt eltette az útból, odaszegezvén azt a keresztfára; 15) Lefegyverezvén a fejedelemségeket és a hatalmasságokat, őket bátran mutogatta, diadalt vévén rajtok abban.

A *6. vers* arról beszél, hogy a keresztény élet olyan, mint egy ösvényen való utazás. Számunkra az egyetlen út a győzelemhez és az örökkévaló üdvösséghez, ha folyamatosan Jézus Krisztusban járunk (élünk), ugyanúgy, ahogy elkezdtünk benne élni, azaz hit által, és az Ő Szelleme erejének segítségével.

Befogadtuk Krisztust, és megtapasztaltuk az újjászületést hit által (Eféz. 2,8-9.); ezért továbbra is Krisztusban kell élnünk hit által. „Az igaz ember pedig hitből él.” (Róma 1,17.). Kezdetben felöltöttük Krisztust, a megtérés, a vízkeresztség és a Szent Szellem keresztség által részévé válva az Ő testének (ApCsel, 2,38.; 1. Kor. 12,13.; Gal. 3,27.); ezért továbbra is megtért életet kell élnünk, viselnünk kell az Ő nevét, be kell lennünk töltekezve Szent Szellemmel, és fel kell Őt öltöznünk (Róma 13,14.). Krisztust fogadtuk be a Szent Szellem befogadásával; ezért folyamatosan az Ő Szent Szellemének ereje által kell élnünk. „Csak azt akarom megtudni tőletek: a törvény cselekedeteiből kaptátok-é a Lelket, avagy a hit hallásából? Ennyire esztelenek vagytok? A mit Lélekben kezdtetek el, most testben fejeznétek be?... Lélek szerint járjatok” (Gal. 3,2-3.; 5,16.). (Lásd még Róm. 8,1-16.)

A *7. vers* először egy növényhez hasonlítja a keresztényt. Meg kell „gyökereznünk” Jézus Krisztusban. A görög befejezett igeidőt használ, ami arra utal, hogy a meggyökerezésünknek állandónak kell lennie, tartósnak, véglegesnek.

A következő vers a keresztényt egy épülethez hasonlítja. „Fel kell épülnünk” Jézus Krisztusban. A görög szöveg jelen időt használ, arra utalva ezzel, hogy a felépítésünk folyamatos, haladó, napról napra történő.

Meg kell „erősödnünk” – belealapozódnunk, megszilárdulnunk – a hitben. A görög szöveg ismét jelen időt használ, rámutatva, hogy ez a megalapozódás egy szüntelen folyamat. Ennek a folyamatnak úgy kell végbemennie, ahogy „arra taníttattatok” – nem pedig az emberi gondolkodásmód szerint, melyről a 8. versben volt szó, hanem az evangélium igazságai és Isten Igéjének útmutatásai alapján.

Végül bővölködnünk kell, vagy túl kell áradnunk a hálaadásban. A szellemi győzelem kulcsa a hálaadó lelkület fenntartása minden körülmények között. (Lásd Eféz. 5,20.; Kol. 3,17.; 1. Tessz. 5,18.) (A kritikai szöveg elhagyja az „abban” szót.)

8. vers: Miután a 6-7. versek leírják, hogyan lehet keresztényként győzedelmes életet élni, a 8. vers témája figyelmeztetés és éberségre való felhívás, melyet a „meglássátok” szó vezet be. A görög szöveg szó szerint így hangzik: „Vigyázzatok, nehogy…”, jövőre utaló jelzéssel, amivel kifejezi, hogy a veszély nem csupán feltételezésen alapul, vagy vélelmezett, hanem valós, és valószínű.

A veszély az, hogy valaki „zsákmányt vet bennetek”. A kifejezés azt jelenti, foglyot ejteni, prédaként elragadni, kirabolni, becsapni. Íme néhány dolog, amely által ilyen megeshet.

- „Filozófia”. A szó egyszerűen a bölcsesség szeretetét jelenti, de ez a vers „üres csalás”-hoz társítja, negatív mellékértelmet tulajdonítva neki ezzel. Így tehát hamis emberi bölcselkedést jelent, szemben az igazi szellemi bölcsességgel.
- „Üres csalás”, vagy üres megtévesztés. A görög szöveg egyetlen névelőt használ a „filozófia vagy üres csalás” előtt, ezzel jelezve, hogy mindkét meghatározás ugyanazt a dolgot takarja. Ezért az újfordítású Biblia egy leírásba foglalja őket: „olyan bölcselkedéssel és üres megtévesztéssel”.
- „Emberek rendelése”. Itt egy burkolt célzás történik Isten parancsolataira. (Lásd Márk 7,6-9.; Kol. 2,22.)
- „A világ elemi tanításai”. Ugyanez a görög kifejezés található a 20. versben és a Gal. 4,3-ban. A görög szó, melyet „elemi”-nek vagy „elemek”-nek fordítanak, a *stoicheia,* aminek a jelentése: „sarkalatos elvek, alapelvek, elsődleges tanítások, alapvető útmutatások, elemek”. Ugyanez a szó van „elemek”-nek fordítva a Gal. 4,9-ben. Néhány magyarázó azt mondja, itt elemi erőkről, hatalmakról, vagy szellemekről van szó, de a szövegösszefüggés szerint mind a Galata levél, mind a Kolossé levél törvényi hagyományokról vagy tanításokról beszél, melyek világi, testi gondolkodáson alapulnak.

A hamis filozófia tehát emberi hagyományokon és a világ alapelvein alapul. E hamis forrású tanítások követése helyett meg kell tanulnunk Krisztust.

Nem alapozhatjuk Krisztusról szóló tanunkat emberi filozófiákra. Sajnos azok a fogalmak és nézetek, melyek a hagyományos szentháromság-tant jellemzik, régi korok világi filozófiából erednek, és az Istenről szóló igazi tan torzulásaihoz vezettek. Hagyományokhoz, hitvallásokhoz, filozófiákhoz, és emberi tanokhoz való fordulás helyett ragaszkodnunk kell magának a Szentírásnak a szövegéhez, tanításához, és felfogásához.

A *9. vers* a Jézus Krisztusról szóló tant tárja elénk szemben a hamis tanításokkal. Csodálatos leírását találjuk itt a Megtestesülésnek, mert kihangsúlyozza Jézus Krisztusnak mind az igazi isteni, mind pedig az emberi voltát. Vizsgáljuk meg ennek a versnek mindegyik fő kifejezését.

- „Ő benne”. A névmás az előző mondat alanyára, „Krisztusra” vonatkozik (8. vers), vagy még teljesebben, „Krisztus Jézusra, az Úrra” (6. vers).
- „Lakozik” vagy él. A szó jelen időben áll, azt jelezve, hogy Isten teljessége folyamatosan Jézus Krisztusban van. Az istenség egysége és Krisztus emberi volta állandó.
- „Istenség” *(theotes)*: Ez a szó csak itt jelenik meg az Újszövetségben. Ez „az Istenre vonatkozó absztrakt főnév… és nem csak az isteni tulajdonságokat foglalja magába, hanem az

isteni természetet is."[1] A szó az isteni lét állapotára utal, Isten természetének összességére. Jézus Istenként való azonosítása akkor is alapot kapna, ha a 9. vers egyszerűen azt mondaná: Benne lakozik az Istenség", mivel lényegénél fogva az „Istenség" az abszolút isteni lét teljessége.

• „Teljesség" *(pleroma)*: teltség, összesség. Ugyanez a szó áll a Kol. 1,19-ben. A gnosztikusok ezt a szót a legfőbb Isten megjelölésére használták, szemben a Tőle származó kisebb kisugárzásokkal. Ez a vers ellent mond a gnosztikusok nézetének, mely szerint Krisztus a *pleroma* egyik kisugárzása volt; helyette azt állítja, hogy a *pleroma* Krisztusban van. A vers a lehető legvilágosabban kijelenti, hogy az Istenség „teljessége" Jézusban lakozik, noha az Istenség sosem lehet kisebb, mint teljes és abszolút.

• „Egész". Ahhoz, hogy még inkább aláhúzza Krisztus istenségét, a vers „egész" teljességről beszél, habár a dolog természeténél fogva, ha valami kevesebb, mint az egész, az már nem lenne teljesség. Lightfoot megmagyarázta, hogy az „egész teljesség" „az isteni erők és tulajdonságok teljességét" jelenti.[2] Így a 9. vers három szóval is kifejezi Jézus abszolút istenségét, a legerősebb fogalmakkal, habár ezek közül egy is elegendő lenne, hogy leszögezze a tényt.

• „Testileg" *(somatikos)*: „testi szempontból, anyagi, testi formát felvenni, megtestesülni, testi kinyilatkoztatás". [3] Ez a szó ellentmond a gnosztikus nézetnek, mely szerint Krisztus csak egy szellem volt. Krisztusban Isten az emberihez kötötte Magát, és emberi lényként jött el erre a világra.

Annak érdekében, hogy megragadjuk a 9. vers teljes értelmét és jelentőségét, vizsgálunk meg néhány más fordítást és körülírást.

• „Mert benne lakik az istenség egész teljessége testileg" (Újfordítás)

• „Mert őbenne lakik az Istenségnek egész teljes volta testi valóságban" (Káldi)

• „Benne Isten teljes és tökéletes kinyilatkoztatást adott magáról (azokon a fizikai korlátokon belül, melyet önmagának állított Krisztusban)" (Phillips)

• „Mert testileg őbenne lakozik minden, ami az istenséget betölti" (Csia)

• „Mert benne az Istenség egész teljessége – az Istenség – folyamatosan lakozik testi formában – tökéletes kinyilatkoztatását adva az isteni természetnek" (Bővített Biblia).

• „Benne (Krisztusban) lakozik állandóan az Istenség teljessége (pleromája, egésze) testi formában, sőt, az Ő megdicsőült emberi voltában a világegyetem trónján" (Shepard).[4]

• „Krisztusban örökre benne lakozik az Istenség egész teljessége, egyesítve magát az emberrel azáltal, hogy emberi testet öltött" (Lightfoot).[5]

Charles Erdman nagyszerű magyarázatot adott:

> A „benne" nyomatékos szó. Krisztusban van, és sehol máshol nem található meg „az Istenség teljessége." Benne „lakozik" a teljesség, azaz benne van az állandó tartózkodása. Ez a „teljesség" Isten határtalan erejét és tulajdonságait jelenti. Az „Istenség" szó az isteni lény lényegére vagy belső gazdagságára utal, azaz valóban arra, ami Istent alkotja. Pál itt a legnyomatékosabb fogalmakkal írja le nem csak az Istenséget, hanem Krisztus istenségét. Az Istenség és az ezzel egyező szó a görög nyelvben az „Istennek lenni" kifejezésre utal. Krisztus nem csak isteni; Ő Isten.[6]

---

[1] Ellis, *Wycliff Bible Commentary*-ból, 1340.
[2] Lightfoot, 181.
[3] Ugyanott, 182.
[4] Shepard, 519.
[5] Lightfoot, 177.
[6] Erdman, 76.

A Ján. 1,1., és 14. ezzel párhuzamos igeszakaszok: „Isten vala az Íge… És az Íge testté lett és lakozék mi közöttünk.”

Isten minden funkciója, rangja és tulajdonsága Jézusra lett ruházva. Ami Isten, az Jézus. Ő a megtestesült Isten, Atya, Ige, Szellem, Úr, és Jehova. (Lásd Ján.1,1.; 14.; 8,58.; 10,30.; 14,9-11.; 16-18.; 20,28.; 2. Kor. 3,17.). Összefoglalva, Jézus Krisztus az egyetlen Isten megtestesülése, és ez az igazság alapvető a hitünkhöz.

Az Eféz. 3,19. hasonló nyelvezetet használ, amikor leírja az imát azért, hogy a keresztények „beteljesedjetek az Istennek egész teljességéig”. Noha a nyelvezet hasonlít a Kol. 2,9-hez, az alapgondolat valahogy különböző. Az Eféz. 3,19. nem arra utal, hogy a keresztények Isten megtestesülései lehetnek, ahogy Jézus, sem nem azt, hogy Kol. 2,9. pusztán arról szól, hogy Jézus betöltekezett Szellemmel, ahogy a keresztények. A két vers szövegösszefüggésének a vizsgálata megmutatja a kettő közti különbséget.

A Kolossé levél fő témája Jézus Úr volta. Különösen a Kol. 1-2. hirdeti Jézus tekintélyét, mindenek felett valóságát, mindentudását, mindenhatóságát és istenségét. (Lásd az 1. táblázatot a „Kolossé levél bemutatásá”-nál.) A Kol. 2,9. jellegzetes szavai azt fejezik ki, hogy Jézus Isten megtestesülése. Így a vers határozottan megerősíti Jézus Krisztus istenségét.

Ezzel szemben az Efézusi levél fő témája az egyház. Az egyház Krisztus teljessége, mert ez az Ő teste (Eféz. 1,23.). Az ima, hogy teljesedjünk be Isten teljességével, társul ahhoz az imához, hogy Krisztus lakozzon a szívünkben. Más szavakkal, mivel Krisztus az Isten teljessége, amikor befogadjuk Krisztust, akkor Isten teljességét fogadjuk be. Az Eféz. 3,19. tehát arról a teljességről beszél, mely Krisztus által a miénk. Ez a Kol. 2,10-zel párhuzamos, és nem a Kol. 2,9-cel.

Jézus Krisztus abban különbözik a keresztényektől, hogy Ő ténylegesen Isten megtestesülése, Isten kinyilatkoztatása testben, az egyetlen Isten emberi megszemélyesítése. Az Istenség Benne lakozik, mivel Ő szó szerint Isten Szellemétől fogant; Isten összekapcsolódott az emberivel Mária méhében. Jézus mérték nélkül testesítette meg Isten Szellemét (Ján. 3,34-35.). A hétköznapi emberek élhetnek úgy, hogy Isten Szelleme nincs bennük, de ez nem igaz Jézussal kapcsolatban. Ő Isten volt természet szerint, jog szerint, és azonosság szerint; Őt nem csupán a kenet, vagy a Szellem Benne lakozása tette Istenné. Egy Szellemmel betöltött emberrel ellentétben Jézus emberi volta kibogozhatatlanul összeforrt az Isten Szellemének teljességével.

Jézus birtokolta Isten korlátlan hatalmát, tekintélyét és jellemvonásait, mint saját természetét, míg mi csak akkor leszünk részesei ezeknek az értékeknek, ha Krisztus bennünk van. Csak akkor lehet Isten teljessége az életünkben, ha hagyjuk Jézus Krisztust bennünk élni. Hagyhatjuk Isten természetét átsugározni rajtunk és irányítani minket, de meg is olthatjuk azt, és engedhetjük, hogy saját emberi természetünk uralkodjon.

A „teljesség” vagy *pleroma* tekintetében Lightfoot megmagyarázta a különbséget és a kapcsolatot az Efézusi és a Kollosé levél között:

> Ha a Kolossé levéltől az Efézusi levélhez lapozunk, észben kell tartanunk a két levél különböző célját. Míg az előzőben az apostol fő témája, hogy Krisztus személyének mindenek felett valóságát hangsúlyozza, addig az utóbbi alaptémája az egyház élete és lendülete, amennyiben Krisztustól függ…
>
> A teljességetek az Ő teljességéből ered; az Ő pleromája átárad belétek a Vele való egyesüléseteknek köszönhetően… Az egyház, eszményi esetben, Krisztus pleromájának nevezhető, mivel Ő teljes kegyelmét és életerejét megosztotta vele.[7]

[7] Lightfoot,263, 182-83.

A *10. vers* a 9. vers gyakorlati alkalmazása. Jézus Krisztus istensége nem csupán egy elvont teológiai felfogás; mély jelentősége van a mindennapi életünkre nézve. Mivel Jézus az Isten teljessége testben, mi is „beteljesedettek” – betöltöttek, teljesek – vagyunk Benne. A „beteljesedett” szó itt ugyanabból a görög szóból ered, mint a „teljesség” a 9. versben. Egyes angol fordítások ugyanazt a szót használják mindkét versben, hogy világossá tegyék a kapcsolatot: „és benne jutottatok el ti is ehhez a teljességhez” (újford.). „És ti benne vagytok teljesen, és jutottak el az élet teljességére – Krisztusban ti is beteljesedtetek az Istenséggel” (Bővített Biblia).

Röviden, Jézusban mindenünk megvan, amire szükségünk van. Ha Jézus minden, amit ismerünk, eleget tudunk ahhoz, hogy megmeneküljünk, meggyógyuljunk, megszabaduljunk, védelmet és megőrzést találjunk, mert ha Ő a miénk, akkor megvan mindenünk, ami Isten. Még ha valaki nem is érti az Istenről szóló tant, vagy sosem hallott a Szent Szellemről, megtérhet a bűneiből, ha megvallja azokat Jézusnak, lemossa a bűneit Jézus nevében, és veszi a Szent Szellemet (Jézus Szellemét) segítségül hívva Jézust hit által. Például Kornélius és háza népe vette a Szent Szellemet, amikor megtértek és hittek a Jézusról szóló egyszerű üzenetnek, azután megkeresztelkedtek Jézus nevében (ApCsel. 10,36-48). A megtérés, a bűnök lemosása a vízkeresztségben, és a Szent Szellem keresztség mind Jézus neve által történik (Luk. 24,47.; Ján. 14,26.; ApCsel. 2,38.).

Mivel Jézus Isten megtestesülése, Ő a feje minden „fejedelemségnek” (uralkodónak) és „hatalomnak” (tekintélynek). (Lásd még Kol. 1,16.; 2,15.) Jézus nem csak a Teremtő tekintélyével bír, hanem továbbra is gyakorolja teljes tekintélyét az egész teremtés felett. Minden erő – jó vagy rossz, természetes vagy természetfeletti – Ő alatta áll. Más szavakkal, Ő mindenható (minden hatalommal bír).

Ahogy a Ján. 1,1., 14. párhuzamos a Kol. 2,9-cel, úgy a Ján. 1,16. is párhuzmos a Kol. 2,10-zel: „És az ő teljességéből vettünk mindnyájan kegyelmet is kegyelemért.” Az Eféz. 3,17., 19. ugyancsak párhuzamosak a fentiekkel: „Hogy lakozzék a Krisztus a hit által a ti szívetekben;… hogy ekképen beteljesedjetek az Istennek egész teljességéig.”

A *11. vers* megmagyarázza, hogy a mi beteljesedésünk és teljességünk Krisztusban magába foglalja az újjászületést és az új életet. A körülmetélkedés volt az a dolog, mely által a zsidó férfiak beléptek az Istennel való szövetségbe, és azonosultak Isten ószövetségi népével, mely előképe vagy árnyéka volt a mi bevezetésünknek az újszövetségben „a Krisztus szerinti körülmetéléssel”. Krisztusban körülmetéltettünk, nem fizikailag, hanem szellemileg, nem ember által, hanem Isten által. Az újszövetségi körülmetélkedés nem fizikai bőrt vág le, hanem „a bűn testét” veti le (szó szerint levetkőzi). (A kritikai szöveg elhagyja a „bűn” szót.)

Megszabadultunk a bűn testétől, a hústesttől, a bűnös természettől. Az újjászületésünk nem törli el magát a bűnös természetet, de Isten eltörli a múltbeli bűneinket, és megadja az erőt a bűnös természet legyőzésére. (lásd Róma 6,6-7.; 8,1-4.; Gal. 5,16-18.) Még mindig harcolnunk kell a bűnös természettel, de megkaptuk az erőt, amivel ellenállhatunk neki, és újfajta magatartással állunk hozzá (Kol. 3,5.).

12. vers: Szellemi körülmetélkedésünkre akkor került sor, amikor eltemettettünk Krisztussal, és feltámadtunk Vele. Az aorisztikus (egyszerű múlt) idő használata mindhárom görög ige esetében, melyek a „körülmetélkedésre”, „eltemettetésre” és az „együtt feltámadásra” vonatkoznak, ezt az összefüggést sugallják. Néhány változat világossá teszi a 11. és 12. vers közötti kapcsolatot: „Benne körül is metélkedtetek… Krisztus szerinti körülmetéléssel, amikor vele együtt eltemetkeztetek a keresztségben, és vele együtt fel is támadtatok, annak az Istennek erejébe vetett hit által, aki őt feltámasztotta…” (Káldi Neov.) „[Tehát körülmetéltettetek, amikor], eltemettettetek Vele a keresztség[etek]ben” (Kibővített Biblia, eredeti zárójel).

Az eltemettetésünk Krisztussal akkor történt meg, amikor megkeresztelkedtünk vízzel. A „keresztségben” azt jelenti, a „vízkeresztség során”. A Róm. 6,4. hasonlóképpen azt mondja: „Eltemettettünk azért ő vele [Krisztussal] együtt a keresztség által”.

Habár ennek a szakasznak az elsődleges célja nem az, hogy vízkeresztség módját tanítsa, a keresztségről való leírása a Jézus nevében való bemerítést sejteti. Sem Pál, sem a korabeli olvasók nem gondoltak volna úgy a keresztségre, mint eltemettetésre, ha az csupán meghintéssel vagy lelocsolással történt volna; az egyetlen kapcsolat a keresztség és az eltemetés között a bemerítés bibliai módja. (Lásd Máté 3,16.; ApCsel. 8,38-39.)

Akkor sem úgy gondoltak volna a keresztségre, mint eltemettetésre, különösen Jézussal, ha az három különböző személy nevének kimondásával történt volna; a Jézussal való azonosulás az ő nevének kimondása által valósul meg. (Lásd ApCsel. 2,38.; 8,16.; 10,48.; 19,5.; 22,16.) Mivel Jézus az Isten teljessége megtestesülve, Jézus az „Atyának, a Fiúnak, és a Szent Léleknek a neve [egyes számban]" (Máté 28,19.). A Jézus név az, amely kinyilatkoztatja az Atyát, amelyet a Fiú kapott a születésekor, és amely névben a Szent Szellem eljön hozzánk (Máté 1,21.; Ján. 5,43.; 14,26.).

A Kolossé 2. azt is sugallja, hogy a keresztség csak azok számára kiszolgáltatható, akik hisznek és megtérnek. A 12. vers felfedi, hogy a hit szükséges a szellemi körülmetélkedéshez. Az eltemettetés felfogása egy azt megelőző halálra utal, melyre a 13. és 20 vers világosan utal. A fogalom természeténél fogva, a bűnnek és önmagunknak való meghalás a megtéréskor történik. Világos tehát, hogy a csecsemőkeresztség sem nem helyénvaló, sem nem érvényes.

Némelyek azon az alapon érvelnek a csecsemőkeresztség mellett, hogy az ószövetségi körülmetélkedés a csecsemőkre is vonatkozott. Ők azonban nem értik, hogy az új szövetség szellemi és nem fizikai. A szellemi körülmetélkedés azok számára lehetséges, akik szellemileg születtek meg, és nem fizikailag. Ez szellemi elválasztás a bűntől. Továbbá, mint látni fogjuk, az újszövetségi körülmetélkedés magába foglalja a Szellem keresztséget is; ezért csak azok, akik az esemény pillanatában képesek elfogadni a megtapasztalásnak ezt a részét, alkalmasak a vízkeresztségre.

A feltámadásunk Krisztussal hit által történik Isten munkálkodásával, ugyannak az Istennek, aki feltámasztotta Jézust a halálból. Isten a Szelleme által munkálkodik az életünkben, mert ugyanaz a Szellem, aki feltámasztotta Jézust a halálból, bennünk lakozik (Róma 8,11.). Amikor megtértünk és hittünk, Isten betöltött minket a Szent Szellemével, és a Szent Szellem új élettel ruházott fel minket (Lásd, Róm. 6,4.; 7,6.; 8,2.; 10.; 13.)

Az a mellékmondat, amely a mi Krisztussal való feltámadásunkat írja le, az „akiben" szóval kezdődik, melynek jelentése „amelyben", és nyilvánvalóan visszautal a vízkeresztségre. Következésképp egyes magyarázók azt állítják, hogy a szellemi feltámadás automatikusan bekövetkezik a vízkeresztségkor, és kizárólag a vízkeresztséggel azonosítják a szellemi körülmetélkedést. Az Újszövetség rávilágít, hogy mind a vízkeresztség, mind a Szellem keresztség az újjászületés része, helyesebb azonban mindkettőről úgy beszélni, mint a szellemi körülmetélkedés részeiről. (Lásd Ján. 3,5.; ApCsel. 2,38.; 1. Kor. 6,11.; 12,13.; Gal. 3,27.; Titus 3,5.) A szellemi körülmetélkedés magában foglalja mind a bűn elhagyását a megtérés és a vízkeresztség által, mind pedig az új élettel való felruházást a Szent Szellem által. Mindkettő része az új szövetségbe való belépésnek, és az Isten népével való azonosulásnak az újszövetségi egyházban.

Az új szellemi élet nem automatikusan jön el a vízkeresztség szertartásakor; hit által nyerhető el, különösen az Isten munkálkodásába vetett hit által. „Az Isten erejébe vetett hit által" itt az „Isten munkálkodásába vetett hitet" jelenti a görög szöveg szerint, és az „Isten munkálkodása" a Szent Szellem munkájára utal. Megkeresztelkedhet valaki szívből vízzel, és mégsem töltekezik be Szellemmel (ApCsel. 8,15-16.). Akkor legalább azt kell megértenünk, hogy az „akiben" alapján a vízkeresztség új életet jelképez a Szellemben. Amikor valaki megkeresztelkedik, a bűnei lemosatnak, és ahogy kijön a vízből, megnyitja a szívét, és befogadja a Szellemet. A feltámadás aktusa tehát az új életbe való belépését jelképezi, de ténylegesen be kell fogadnia a Szellemet ahhoz, hogy valóban megtapasztalja az új életet.

Az „akiben” szó ugyanannak a görög szónak a fordítása, amely a 11. vers elején is szerepel. Jelentése alapján mindkettő Krisztusra vonatkozik; Benne támadtunk fel. Ez a tolmácsolás a 11. és 12. verset párhuzamossá teszi egymással, és a Szellem keresztséget még közvetlenebbül öleli magába.

A 11-12. vers gondos tanulmányozása és a körülmetélkedés, mint előkép, eloszlat két hamis felfogást a vízkeresztségről. Először is, egyesek azt tanítják, hogy a vízkeresztség csak jelképes, és nem része az újszövetségi üdvösségnek. De a körülmetélkedés nem egyéni döntés kérdése volt az Ószövetségben. Ha egyszer Isten megparancsolta Ábrahámnak és utódainak, akkor az a hit engedelmességének a része lett, és szükséges volt a szövetségbe való belépéshez. „Ez pedig az én szövetségem, melyet meg kell tartanotok én közöttem és ti közöttetek, és a te utánnad való magod között: minden férfi körűlmetéltessék nálatok… A körűlmetéletlen férfi pedig, a ki körűl nem metélteti az ő férfitestének bőrét, az ilyen lélek kivágattatik az ő népe közűl, mert felbontotta az én szövetségemet.” (1. Móz. 17,10.; 14.). A lenyűgöző szellemi tapasztalat ellenére, melyben Mózesnek része volt az égő csipkebokornál, Isten megölte volna őt, ha nem metéli körül a fiait (2. Móz. 4,24-26.). Egy körülmetéletlen férfi nem vehetett részt a Páskavacsorán (2. Móz. 12,43-44.). Még miután az izraeliták bementek az ígéret földjére, akkor is engedelmeskedniük kellett a körülmetélkedés parancsának (Józs. 5,2-9.). Körülmetélkedés nélkül egy izraelita férfi nem tartozott Isten népéhez; halálbüntetés terhe alatt állt, és nem lehetett része Isten üdvtervében Isten népe számára; Hasonlóképpen ma is kifejezzük a hitünket és az azonosulásunkat az új szövetséggel azzal, ha engedelmeskedünk a keresztség parancsának.

A másik hamis felfogás az, hogy egyedül a keresztség szükséges az új szövetségbe való belépéshez. Még a törvény alatt is értéktelen volt önmagában a körülmetélkedés, ha nem társult Istenbe vetett hithez és az Ő Igéjének való engedelmességhez (5. Móz. 30,6.; Jer. 4,4.; Róm. 2,25.; 4,12.). A Kol. 2,12. rámutat, hogy a keresztségnek hittel kell társulnia és Isten Szellemének megújító munkájával. A keresztség nem a víz vagy az emberi cselekedet miatt hatékony; Krisztus halála, és a mi Krisztusba vetett hitünk teszi hatékonnyá. Ő az, Aki lemossa a bűneinket a vérével, amikor hittel Hozzá jövünk.

A Kolossé levél megmagyarázza, hogy az újjászületésünkben azonosulunk Krisztus halálával, eltemettetésével és feltámadásával. Először meghaltunk Krisztussal (Kol. 2,20.; 3,3.). Ezután a görög három igét használ, melyekhez a *sun* ragot teszi, aminek jelentése „vele” vagy „együtt”. Szó szerint Krisztussal együtt eltemettettünk (Kol. 2,12.; 3,1.), és Krisztussal együtt feltámadtunk vagy együtt élünk vele (Kol. 2,13.). (Lásd még Róm. 6,1-11.)

A hamis tanításra való figyelmeztetéssel összefüggésben a 12. vers lényegében azt mondja: „Emlékezzetek az újjászületési élményetekre, és akkor nem akartok majd semmit hozzátenni Jézus Krisztushoz. Ha visszaemlékeztek arra, hogyan szabadított meg és formált át benneteket, új megértésére fogtok jutni annak, ki Ő valójában, és megőrzitek a hiteteket egyedül Ő Benne.”

A *13. vers* megismétli a 11-12. vers üzenetét. Az újjászületésünk előtt halottak voltunk a bűneinkben és a testünk körülmetélésében (a bűnös természetünk megújítatlan állapotában). Az újjászületéskor Isten „megelevenített” minket, vagy életre keltett Krisztussal, és megbocsátotta minden bűnünket. A görög ige itt, amelyet „megbocsátván”-nak fordítanak, a *charizoumai,* ami szó szerint azt jelenti, „kegyelmet gyakorolni”. Úgy tűnik, magába öleli a bűnbocsánat és a bűnök lemosásának minden munkáját, beleértve a megtérést és a vízkeresztséget is. (Lásd ApCsel. 2,38.) Ahogy a 11. versben áll, az újjászületés magába foglalja mind a bűnök eltávolítását, mind pedig az új élettel való felruházást.

E vers alanya Isten. Ő az, Aki megment minket. A 10-12. versek az üdvösség munkáját Krisztusnak tulajdonítja, mégsincs itt ellentmondás. Mivel Isten teljességében megtestesült Krisztusban, Krisztus munkája Magának Istennek a munkája.

A *14. vers* megmagyarázza, hogyan gondoskodott Isten arról, hogy újjászülethessünk. Noha nem egyértelmű, hogy az alany megváltozott-e a 13. verstől a „keresztfa” szó nyilvánvalóan Krisztusra vonatkozik, ezért sok magyarázó úgy véli, hogy utalás történik az alany megváltozására Istenről Krisztusra. Bármelyik magyarázat elfogadható, mert a Kiengesztelés Isten munkája volt Krisztusban. Ahogy a Kol. 1,19-22, úgy a Kol. 2,9-14. is az egyetlenségtanhoz és a Kiengesztelésehez kapcsolódik.

Ez a vers az adósság hasonlatát használja, hogy leírja Isten megbocsátó munkáját, a bűnt adóssághoz hasonlítva, mellyel Istennek tartozunk. A görög szó a „kézírásra” a *cheriographon,* melynek jelentése „egy feljegyzés, kötelezettség, kézirat, adóslevél, kifizetetlen számla, elvégzetlen kötelesség”. Ez „egy adósnyilatkozat az adós aláírásával, zálogul a tartozása elismerésére”.[8]

A Filemonhoz írott levél, melyet Pál ugyanakkor írt, amikor a Kolossé levelet, jó példát szolgáltat erre. A 19. versben Pál hivatalosan megígéri írásban Filemonnak, hogy jótáll Onésimus adósságáért, mondván: „Én Pál írtam az én kezemmel”. A *cheir* (kéz) szót, és a *grapho* (írni) szót használja; ugyanezekből a szavakból áll a *cheirographon* szó.

A „parancsolatok” azokra a kötelességekre vonatkoznak, amelyeknek nem tettünk eleget. A szó különösen Mózes törvényére utal (Lásd Eféz. 2,15.). Noha a törvény önmagában jó és szent volt, a bűneink miatt nem üdvözíthetett minket; csak elítélhetett minket. Ellenünk volt; szemben állt velünk. (Lásd Róma 3,20.; 4,15.; 7,5-13.; 8,3-4.) Ahogy Carson magyarázta: „Isten törvénye nem csak rámutat a bűnösségünkre, hanem büntetést is követel az ilyen bűnökért.”[9]

Amikor újjászülettünk, a bűn adóssága az életünkben eltöröltetett, érvénytelenítve lett, ki lett törölve. Isten eltörölte az adósságainkról szóló feljegyzést a követelésével együtt, amely ellenünk volt, amely szemben állt velünk. „Eltörölte a követelésével a minket terhelő adóslevelet” (Újford.). Többé nem tart minket felelősségre vonhatónak a megszegett parancsolatokért, a múlt meg nem fizetett adósságaiért, hanem új kezdést biztosít a számunkra. „Végképp eltörölte a megszegett törvény és parancsolatok elítélő bizonyítékát, mely mindig a fejünk felett függött, és teljesen megsemmisítette.” (Phillips)

„Eltette az útból.” A görög kifejezés szó szerint azt jelenti, „eltávolította középről, félretette, eltette”. Az ige befejezett módban van, ami felhívja a figyelmet a történtek további hatására. Isten eltávolította azt, ami akadályozta a közösségünket Vele. Nem csak elvette a kézírást, hanem szét is tépte magát az elítélő dokumentumot.

Ezt úgy tette, hogy felszegezte azt a keresztfára. Az ige aorisztikus időben van, egyetlen múltbeli cselekvésre utalva, mely által Isten elvégezte a munkát. A keresztfa Jézus Krisztus engesztelő munkáját jelképezi, beleértve halálát, eltemettetését és feltámadását, lévén a feltámadás szükségszerűvé teszi a halált, hogy győzelmet hozzon a számunkra (Róma 4,25.). Úgy lehetünk részesei a Kiengesztelés áldásainak, ha személyesen azonosulunk Krisztus halálával, eltemettetésével és feltámadásával az újjászületés által.

Bruce megfelelő magyarázatot ad a „kézírás” és a „parancsolatok” szavakra:

> A bűnök, amelyek most megbocsátattak, mondhatni, egy óriási csődöt képviselnek, melyet azok, akiket érint, kénytelenek ezt elismerni, de soha a legcsekélyebb reményük sem lehet rá, hogy megszabaduljanak tőle. Megsértették a törvény rendelkezéseit, és semmit sem tehetnek, hogy jóvátegyék ezt. De Krisztus fátylat borított a múltra, és új kezdetet adott. Fogta ezt az aláírt adósságlevelet, mely örök érvényű bizonyság volt ellenük, és megsemmisítette azt a halálával…
>
> [J. A. T. Robinson szavaival élve a kézírás] „a mi írott beleegyezésünk, hogy megtartjuk a törvényt, a mi tanúsítványunk, hogy tartozunk neki.”… Ám miután

[8] Carson, 69.
[9] Ugyanott.

nem tudtuk megtartani a törvényt, ez a tanúsítvány adóslevéllé vált ellenünk, mely bűnösségünket bizonyítja; ez az adóslevél inkább azt a hatalmat képviselve, amivel a törvény rendelkezik felettünk, semmint magát a törvényt, melyre Pál úgy tekintett, mint amelyet Krisztus eltörölt.[10]

Érdekes, hogy a 13. verstől a 14. versig a névmás megváltozik „ti”-ről „mi”-re. Pál második személyben írja le a megtérés élményét, de amikor az emberi bűntelenségről beszél, tapintatosan többes szám első személyre vált, és ezzel belefoglalja magát is.

15. vers: A kereszt által Krisztus „lefegyverezte a fejedelemségeket és a hatalmasságokat.”Az ige azt jelenti, megfosztani valakit a fegyvereitől, ruháitól, levetkőztetni. Ugyanez a szó szerepel a Kol 3,9-ben, ahol „levetkőzni”-nek van fordítva, és ennek a határozói formája található a Kol. 2,11-ben. Azzal a hasonlattal, ahogy egy győztes megfosztja a legyőzött ellenségét az öltözékétől, a fegyverzetétől és a páncélzatától, a Kol. 2,15. kihirdeti Krisztus teljes győzelmét a fejedelemségek és hatalmasságok fölött.

A Kol. 1,16. és a 2,10. megerősíti Krisztus feljebbvalóságát és tekintélyét ugyanazon szintű erők felett. Ez a vers úgy beszél róluk, mint gonosz szellemi erőkről.

Krisztus „bátran mutogatta” is ezeket. Nyilvánosan leleplezte, megszégyenítette vagy kigúnyolta őket; „nyilvánosan megszégyenítette őket” (Újford.) A görög „nyilvánosan” szó azt is jelentheti, „bátran”.

„Diadalmaskodott rajtuk” a kereszt által. Győzedelmesen mutogatta őket. A két kifejezés együtt foglyok képét vetíti elénk egy római tábornok győzelmi menetében.

A 15. vers üzente nem csak az, hogy Krisztus megszabadított minket a bűntől, hanem az is, hogy megszabadított minket a bűn hatalmától. Nem csak az adósságunkat törölte el, hanem dicsőségesen győzedelmeskedett az ellenségeinken is.

Összefoglalva, az újjászületés a mi szellemi körülmetélkedésünk (11. vers) és azonosulásunk Jézus Krisztus halálával, eltemettetésével és feltámadásával (12-13. vers). A kereszten Jézus megfizette bűneink büntetését (14. vers), és legyőzte a gonosz erőit (15. vers); mi akkor részesülünk ennek áldásaiban, ha azonosulunk egyénileg az Ő engesztelő munkájával. Ily módon megtalálunk Benne mindent, és beteljesedhetünk Benne (10. vers). Az Ő engesztelő munkájának hatékonysága, és a mi üdvösségünk érvényessége az Ő kilétén múlik, mint az egyetlen Isten megtestesülésén (9. vers). Ezért nem szabad, hogy becsapjanak minket hamis emberi tanok és hagyományok (8. vers); inkább szüntelenül a Benne való hitben kell járnunk (6. vers), hogy egyedül Benne alapozódjunk meg és épüljünk fel (7. vers).

B. Szabadság Jézusban (2,16-19.)

„16.) Senki azért titeket meg ne ítéljen evésért, vagy ivásért, avagy ünnep, vagy újhold, vagy szombat dolgában: 17.) Melyek csak árnyékai a következendő dolgoknak, de a valóság a Krisztusé. 18.) Senki tőletek a pálmát el ne vegye, kedvét találván alázatoskodásban és az angyalok tisztelésében, a melyeket nem látott, olyakat tudakozván, ok nélkül felfuvalkodván az ő testének értelmével. 19.) És nem ragaszkodván a Főhöz, a Kiből az egész test, a kapcsok és kötelek által segedelmet vévén és egybeszerkesztetvén, nevekedik az Isten szerint való nevekedéssel.

Miután pozitív kifejezéseket használva szembeszállt az eretnekséggel megerősítve Jézus kizárólagosan elegendő voltát, a levél közvetlenül a kolossébeli hamis tanítás ellen fordult. Ez

[10] Bruce, 109 és n. 91.

az igeszakasz kettős figyelmeztetést tartalmaz a ritualizmussal/aszkétizmussal és miszticizmussal szemben; nyilvánvalóan mindkettő jellemezte a kolossébeli eretnekséget.

16. vers: Az „azért" Krisztus mindenre elegendő voltára mutat vissza. Mivel az üdvösségünk kizárólag Krisztusban van, nem kell foglalkoznunk azokkal, akik megítélnek minket szertartási dolgokban. Mivel Krisztus odaszegezte a rendelkezéseket a keresztfára, ne hagyjuk, hogy bárki megítéljen minket ebben a témában. Ahogy a 17. vers mutatja, ebben a versben a példák a zsidó szertartási törvényekre vonatkoznak, és valószínűleg a még szigorúbb szabályokra, melyeket ezek alapján dolgoztak ki. Ezek a példák két kategóriába tartoznak.

Az első kategória az evés és az ivás. (Az „evés" egyszerűen azt jelenti, „étel".) Mózes törvénye bizonyos ételeket tisztátalannak sorolt be (3. Móz. 11,1-32.). Víz vagy folyadék is lehetett tisztátalan, vagy tiltott egy fogadalom miatt (3. Móz. 11,34-36.; 4. Móz. 6,3.).

A második kategória a megszentelt napokra vonatkozik. A görög szó itt az jelenti (1) fesztivál vagy ünnep, (2) újhold-ünnep és (3) Szombatnapok (többes számban). A fesztivál vagy ünnep évente egyszeri szent nap volt, mint a Húsvét vagy a Pünkösd. Az újhold-ünnep egy havonkénti szent nap volt (4. Móz. 10,10.; 28,11-15). A Szombatok heti szent napok voltak.

Egyesek azzal érvelnek, hogy ez a vers csak a különleges Szombatokra vonatkozik, melyek az évenkénti ünnepekhez társulnak, nem pedig a hetenkénti Szombatokhoz, de minden Ószövetségi és Újszövetségi említése a „Szombatnak" a hetenkénti Szombatokra vonatkozik, hacsak másképp nincs jelölve, tehát itt is úgy kell értelmeznünk. Továbbá a többes szám használata magába foglal bármely és minden Szombatnapot, vagy szertartást.

Úgy tűnik, hogy itt a megszentelt napok részletes leírását találjuk az év során, hasonlóképpen sok ószövetségi igeszakaszban szereplő felsorolásukhoz (Lásd 1. Krón. 23,31.; 2. Krón. 2,4.; 31,3.; Ésa. 1,13-14.; Ezék. 45,17.; Hóz. 2,11.). Ezért a Huszadik Századi Újszövetség (angol) úgy fordítja ezt a kifejezést, hogy „évenkénti vagy havonkénti vagy heti ünnepek".

Ez a vers nem tiltja meg, hogy az emberek továbbra is megtartsanak bizonyos étkezési törvényeket és vallási napokat. Kulturális vagy személyes döntés alapján egyénileg továbbra is lehet folytatni ezeket vagy hasonló szokásokat, amíg nem válik vita tárgyává, vagy nem teszik üdvösségkérdéssé. A lényeg, hogy senki nem próbálja rákényszeríteni ezeknek a szertartásoknak a megtartását másokra, se ne érezze senki kárhoztatva magát, ha nem tartja meg azokat.

Az egyház ma nem az alatt a szövetség alatt van, amelyet Isten kötött Izraellel, ahogy a Tízparancsolat összefoglalja, hanem új szövetség alatt van (Jer. 31,31-34.; Róm. 7,6-6.; Gal. 3,23-25.; 4,21-31.; Zsid. 8,6-13.). Ennek következtében az egyház többé nem tartja meg a fizikai jeleket és az ószövetségi szertartási törvényeket, mint a körülmetélkedés (Gal. 6,15.). Isten és az Ő Igéje változhatatlan, de egyes parancsolatai csak bizonyos emberekre vagy bizonyos időre vonatkozik. Bár Isten erkölcsi törvénye sosem változik, a keresztények nincsenek alávetve az ószövetségi szertartási törvényeknek (ApCsel. 11,5-9.; 15,1-9.).

Különösen a keresztények nem kötelesek engedelmeskedni az étkezési törvényeknek (Márk 7,14-19.; ApCsel. 10,11-16.; 1. Tim. 4,1-3.). A fizikai szombat megtartása sem követelmény az új szövetség alatt (Róm. 14,5-6.; 13.; Gal. 4,9-11.).

A Szombat egyedül Izrael népe számára adatott. (2. Móz. 31,13.; 5. Móz. 5,15.; Ezék. 20,12-14.). Szertartási természete volt, nem pedig morális tartalma. (Lásd Ésa. 1,10-20.; 5. Móz. 5,15.; Ezék. 20,12-13.). Jézus és Pál megerősítette az Ószövetség erkölcsi törvényeit. Több parancsolatra is hivatkoztak a Tízparancsolatból, mint örökkévaló erkölcsi szabályokra, de figyelemre méltó, hogy nem említették a Szombatot ezekben az utalásokban (Márk. 10,19.; 12,28-31.; Róm. 13,8-10).

Természetesen a keresztényeknek hűségesen kell látogatniuk a helyi gyülekezeti alkalmakat, akármikor is tartják azokat (Zsid. 10,25.), és a keresztények a legkorábbi időktől kezdve általában vasárnap tartották a fő istentiszteleti alkalmaikat (ApCsel. 20,7.; 1. Kor. 16,2.). A

korai hívők Krisztus feltámadásának napját választották annak hangsúlyozására, hogy ők nem az ó szövetség alatt vannak, melyet a Szombat jelképezett, hanem az új szövetség alatt, melyet a feltámadás vezetett be. Mindazonáltal bármelyik nap alkalmas különleges szellemi szertartásra (Róma 14,5-6.).

A *17. vers* elmagyarázza a célját ezeknek a hatályon kívül helyezett szertartási törvényeknek. Ezek szó szerint az eljövendő dolgok árnyékai voltak; prófétikus vagy előkép jellegük volt. (Lásd Zsid. 8,5.; 10,1.). Ahogy előre vetül az árnyéka valakinek, aki egy sarok mögül érkezik, így ezek is jelentős előzetes információval szolgáltak arról, Aki érkezendő volt.

A test (lényeg, valóság) Krisztusé. Ő az, Akinek az árnyéka előre vetült. Most, hogy már birtokában vagyunk a valóságnak, többé nincs szükségünk az árnyékra. Most, hogy közvetlenül megismerhetjük Őt, többé nincs szükségünk arra, hogy szertartásokon vegyünk részt, melyek közvetetten és tökéletlenül tanítanak Róla. Isten a szertartási törvényeket használta – köztük a véráldozatokat, az étkezési törvényeket, a körülmetélkedést, a szombatokat, és az ünnepeket –, mint előképeit az igazságnak, mely Krisztusban és az Ő evangéliumában található meg. Mivel most már miénk a lényeg, nincs szükségünk többé előképek és árnyékok megtartására.

Különösen az étkezési törvények vonatkoztak kizárólag az izraelitákra minden nép közül, és arra tanították Izraelt, hogy világos különbséget tegyen a tiszta és a tisztátalan, a szent és a világias között. (Lásd 3. Móz. 11,47.; Ezék. 22,26.) Az elválasztásnak és megkülönböztetésnek ez az alapelve életbevágóan fontos szellemi értelemben ma is (2. Kor. 6,14-7,1.).

A szombat egy heti pihenőnapot biztosított Izrael számára, és arra is szolgált, hogy elválassza Izraelt a többi néptől. Rámutatott arra a szellemi nyugalomra, amit Jézus biztosít, és amelynek minden napon örvendhetünk az új szövetség alatt (Máté 11,28-30.; Zsid. 4,9-11.). Ma ennek a nyugalomnak a Szent Szellem keresztség által lehetünk részesei, a nyelveken szólás kezdeti jelével. (Lásd Ésa. 28,11-12.; ApCsel. 2,38.; 3,19.) Meg is szentelődünk, vagy hatalmat kapunk a bűntől való elkülönülésre és a Krisztussal való azonosulásra is a bennünk lakozó Szent Lélek által (2. Thessz. 2,13.; 1. Pét. 1,2.).

Ahogy a fizikai szombat fizikai pihenést és megszentelődést biztosított az Izraeliták számára az ó szövetség alatt, úgy a bennünk lakozó Szent Szellem, Jézus Krisztus Szelleme pihenést és megszentelődést biztosít az egyház számára az új szövetség alatt. Ahogy a szombat folyamatosan emlékeztette az izraelitákat a rabságból való megszabadulásra és az Istennel kötött szövetségükre, úgy a Szent Szellem is folyamatosan emlékeztet minket a bűnből való szabadulásunkra, és új szövetségi kapcsolatunkra Istennel. A Szellem hatalmat ad nekünk a bűn fölött (ApCsel. 1,8.; Róma 8,4.), és a Szellem foganatosítja az új szövetséget a szívünkben (2. Kor. 3,3.; Zsid. 8,8-11.). A Szellemben való élet által az igazi szombatnak örvendhetünk minden nap.

A *18. vers* figyelmeztetést tartalmaz a miszticizmussal szemben. Nyilvánvalóan leírja a kolossébeli eretnekség sajátos jellemzőjét, és az egyes számú névmás használata arra utal, hogy egyetlen személy volt legfőképp felelős a hamis tanításért.

Az ige, melyet úgy fordítanak, hogy „senki… a pálmát el ne vegye”, azt jelenti, ellene ítélni, valakivel szemben más javára ítélni. Annak az esetnek a képét festi elénk, amikor egy döntőbíró diszkvalifikál egy versenyzőt, és ezzel megfoszt a díjtól egy versenyen. Tágabb értelemben a szó jelenthet rablást, megbélyegzést, becsapást, vagy csalást. Ha egy olyan tanítót követ egy keresztény, amilyen ebben a versben le van írva, elveszítheti az örök élet jutalmát.

A kolossébeli hamis tanítás sajátos természete volt „az önkéntes alázatoskodás, és az angyalok imádata”. A „kedvét találván” helyén az „önkéntes” szó áll, ami jelen idejű melléknévi igenév, és a jelentése vágyni, vagy kedvét lelni. A tanító, akivel szemben ez az ige figyelmeztet, diszkvalifikálni akarta az embereket úgynevezett alázatoskodással és angyalok imádatával, vagy talán arra utal a vers, hogy kedvét lelte ezekben a tévelygésekben.

Az ilyen tanító félrevezette az embereket hamis alázatoskodásra. Az alázatosság erény, de ebben a szövegösszefüggésben a szónak negatív mellékértelme van, ezért egyes fordításokban a „hamis” melléknév is szerepel. Az olyan alázatosság, amelyben valaki kedvet talál, nem alázatosság; továbbá a vers második része azt állítja, hogy ez a tanító valójában tele van büszkeséggel. A 23. vers a továbbiakban megmagyarázza, hogy ez csupán az alázatosság látszata. Valószínűleg dicsekedett színlelt alázatosságával, és arra használta, hogy megpróbáljon követőket szerezni, de az alázatosság csalóka tulajdonság, amit elveszít az, aki igényt tart rá.

Az ilyen tanító ugyancsak félrevezeti az embereket az angyalok imádatával is. Ebben a tekintetben a Kol. 1,16. és 2,10. tanítása különös jelentőséggel bír: mivel Jézus teremtette és gyakorolja a hatalmat minden fejedelemség és hatalmasság fölött, beleértve az angyalokat is, ezért Őt kell imádnunk, és nem az angyalokat.

Valószínűleg szoros összefüggés van e két hiba között: a kolossébeli eretnekség hamis alázatot gyakorolt az angyali közbenjárók keresésével, ahelyett, hogy egyenesen Magához Istenhez fordult volna. (Lásd Zsid. 4,16.).

Az „amelyeket nem látott, olyakat tudakozván” megfogalmazás nyilvánvalóan azt jelenti, hogy az ilyen ember megpróbál elmélyedni olyan szellemi dolgokban, és magyarázni olyasmiket, amelyeket nem igazán ért. A „tudakozván” szó jelenthet állásfoglalást, belemélyedést, vagy elidőzést. A Phillips’s fordítás szerint: „olyan dolgokba merül, amikről semmit sem tud”.

Bruce szerint a „tudakozván” vallásos kifejezés, amely egy misztériumvallásba történő beavatási szertartásra utal: egy olyan személyt ír le, aki szent területre lép annak érdekében, hogy lássa a titkokat (azokat a dolgokat, amiket nem látott). A misztériumvallások kicsi, ezoterikus vallási csoportok voltak az ókori görög kultúrában, melyek titkokat fedtek fel – titkos szertartásokat és tanokat – csak a beavatottak számára.

A kritikai szöveg elhagyja a „nem” szót, és azt írja: „a melyeket látott, olyakat tudakozván”. Ezért az angol újfordítású Bibliában az áll: „Az ilyen ember nagy részletességgel foglalkozik azzal, amit látott”, és a Barclay így adja vissza: „Fitogtatja a dolgokat, amiket látott”. Néhány magyarázó úgy véli, a kifejezés arra az állításra vonatkozik, hogy a személy látomást látott.

Az olyan személy, akit ez a vers leír, ok nélkül fuvalkodik fel a testének értelmével. „Az ő testi értelme felfuvalkodottá teszi őt haszontalan képzetekkel” (angol újford.). Megjelenésével vagy állításával ellentétben nincs benne igazi alázatosság.

19. vers: A büszkeség és a hamis tan oka, hogy a hamis tanító nem ragaszkodott a Főhöz, aki Krisztus (Kol. 1,18.; 2,10.). Nem ragaszkodik Krisztushoz, és ezért elveszíti Vele a kapcsolatot. Itt Krisztus megjelölése, mint Fő, nem annyira a tekintélyének a hangsúlyozása, melyet más versekben már kifejezett, mint inkább annak leírása, hogy Ő az eredete és forrása a szellemi életnek és egészségnek.

A fő látja el az egész testet és tartja össze inak és izmok (vagy ízületek és inak) segítségével. Ez a hasonlat megmutatja a szükségességét a Krisztussal való kapcsolatnak és összetartozásnak Krisztus (a Fő) és az egyház (a test) többi része között. (Lásd Efész. 4,16. párhuzamos igeverset.)

A Krisztussal való helyes kapcsolatnak köszönhetően az egyház növekszik Isten szerinti növekedéssel. Úgy növekszik, ahogy Isten növeszti; Isten terve szerint növekszik.

C. Mi a következménye annak, hogy meghaltunk Jézussal (2,20-23.)

20) Ha meghalván a Krisztussal, megszabadultatok e világ elemi tanításaitól, miért terheltetitek magatokat, mintha e világban élők volnátok, efféle rendelésekkel: 21) Ne fogd meg, meg se kóstold, még csak ne is illesd. 22) (A mik mind a velök való élés által elfogyasztásra

vannak rendelve), az emberek parancsolatai és tanításai szerint? 23) A melyek bölcsességnek látszanak ugyan a magaválasztotta istentiszteletben és alázatoskodásban és a test gyötrésében; de nincs bennök semmi becsülni való, mivelhogy a test hízlalására valók.

Az újfordítású szöveg segítségünkre van abban, hogy tolmácsoljuk ennek az igeszakasznak a jelentését: „Ha tehát Krisztussal meghaltatok a világ elemei számára, miért terhelitek magatokat olyan kötöttségekkel, amelyek csak az e világ szerint élőkre kötelezők: „Ne nyúlj hozzá, ne ízleld meg, ne is érintsd!" Azokról van itt szó, amik arra valók, hogy elfogyasztva megsemmisüljenek. Ezek csupán emberi parancsok és rendelések. Ezeknek a megtartása a bölcsesség látszatát kelti ugyan a magunk csinálta kegyeskedés, az alázatoskodás és a test sanyargatása által, valójában azonban semmi értéke és haszna nincs, mert öntelt felfuvalkodottsághoz vezet."

Ez az igeszakasz a 11-15. versekben megfogalmazott igazságot alkalmazza arra, hogy megcáfolja a 16-19. versben leírt hamis tanítást. Tulajdonképpen elmagyarázza a gyakorlati következményeit annak, hogy meghaltunk Krisztussal, ahogy a 13. vers írja.

A *20. vers* emlékeztet minket Krisztus halálára. A görög ige aorisztikus időben van, ami egy különleges múltbeli eseményre utal. Más szavakkal, meghaltunk Krisztussal a megtérésünk pillanatában.

A „ha" egy igazi előtétel megokolásáért áll itt; ebben a szövegösszefüggésben azt jelenti, „mivel". A vers bevezeti azokat a következményeket, melyek Krisztussal való halálunkból adódnak.

Krisztus halála megsemmisítette a törvény követeléseit irántunk, hatálytalanná tette a mózesi törvényeket, és új szövetséget vezetett be. Mivel meghaltunk Krisztussal, nincs okunk arra, hogy alávessük magunkat a mózesi törvényeknek, vagy a világ alapelveinek. Ahogy a 8. vers magyarázatánál említettük, a Kolossé levél szövegösszefüggésében a „világ elemi tanításai" a törvényeskedő hagyományokra látszik utalni, vagy azokra a tanításokra, melyek világi, testi gondolkodáson alapulnak.

A halál megoldja az alattvalói köteléket egy uralkodó iránt. Krisztus halála által és a Vele való azonosulásunk által, többé nem a világi rendszerhez tartozunk, hanem Isten országához. De ha magunkra veszünk ember-alkotta szabályokat és rendelkezéseket, akkor úgy teszünk, mintha még mindig a világhoz tartoznánk – mintha a világi rendszer részei lennénk. Röviden, nincs igazolás olyan szertartási rendelkezések rendszerére, mint amilyen a kolossébeli hamis tanítás.

A „rendelések" itt, és a 14. versben szerepel, ahol a mózesi törvényre vonatkozik. Nyilvánvaló, hogy a 20. vers nem magára a mózesi törvényre utal, mert a törvény Krisztushoz vezet (17. vers), míg „a világ elemi tanításai" a 20. versben elvezetnek Krisztustól, és így a 22. versben említett „emberi rendeléseket" követi. (Lásd a 8. verset.) A 20. vers érvelése így hangzik: Ha Mózes törvényét, amelyet Isten vezetett be, hatálytalanította az új szövetség, akkor természetesen a pusztán emberi törvények és szertartási rendelkezések most nem adhatók hozzá az új szövetséghez, és nem lehet azokat kötelezővé tenni.

Annak, hogy meghaltunk Krisztussal, négyes jelentősége van, és a Kolossé levél bemutatja a logikus alkalmazását mindegyik aspektusnak:

- *Meghaltunk a törvénynek* (Róm. 7,4-6.). Ezért nem vagyunk alávetve az ószövetségi szertartási törvényeknek (Kol. 2,16-17.).
- *Meghaltunk a világnak* (Gal. 6,14.). Ezért nem vagyunk alávetve a világi rendszer alapelveinek vagy elemeinek (Kol. 2,8.; 20.).
- *Meghaltunk önmagunknak, a testnek* (Gal. 5,24.). Ezért nem vagyunk alávetve ember által alkotott törvényeknek; és nem kell sem aszkétizmust gyakorolnunk, sem az érzékiségnek hódolnunk (Kol. 2,22-23.).

• *Meghaltunk a bűnnek* (Róma 6,6-8.). Ezért meg kell szüntetnünk a bűnös magatartást, szokásokat és tevékenységeket (Kol. 3,5-10.).

(Mind a kritikai szöveg, mind a többségi szöveg elhagyja a „ha tehát" kezdetet a mondat elejéről.)

A *21. vers* példákat mutat be azokra a szertartási törvényekre, melyek többé nem kötelezőek ránk nézve: Ne fogd meg, ne ízleld meg, hozzá se érj. Fontos megértenünk, hogy nem Pál írta ezeket a figyelmeztetéseket; ő csak idézte a hamis tanításokat. Egyes emberek, köztük Ambrosius és Hilarius a korai egyháztörténelemben, tévesen úgy magyarázták ezt a verset, mint bibliai tiltást, noha ez tulajdonképpen úgy idézi ezeket a tiltásokat, mint nem helyénvalóakat.

Azt is fontos megérteni, hogy ez a vers nem erkölcsi témát feszeget, hanem szertartási szabályokról vagy emberi rendelésekről beszél (16.; 22. vers). „A szövegösszefüggés inkább szertartási tisztátalanságra mutat az ételek és italok fogalomkörében, melyek megsemmisülnek ha felhasználják őket."[11] Sok bibliai igeszakasz világossá teszi, hogy az új szövetség alatt is vannak olyan parancsolatok, amelyeknek a keresztények kötelesek engedelmeskedni, és útmutatásként követni (Máté 28,20.; Ján. 14,15.; 2. Tim. 2,3-5.; 1. Ján. 2,3-6.). A keresztényeknek továbbra is tartózkodniuk kell az erkölcsi tisztátalanságtól, el kell különíteni magukat a világi külsőségektől, érintkezéstől és tevékenységektől (Róm. 12,2.; 2. Kor. 6,17.; 7,1.; Kol. 3,5-9.; 1. Thessz. 5,22.).

Az itt idézett rendelkezések a szertartási szempontból tisztátalan dolgok evésének, ivásának és érintésének tiltására vonatkozik. Ezek a versek valószínűleg a zsidó szertartási törvényre utalnak, amely beteljesedett és megszűnt Krisztusban (16-17. vers), de még valószínűbb, hogy emberi rendelkezésekről beszél (22. vers). Ezek a szabályok talán a zsidó törvények alapján lettek kidolgozva; talán a kolossébeli hamis tanítók hozták létre azokat. A Márk 7,1-13. hasonló helyzetet ír le: Krisztus korának farizeusai megköveteltek különböző szertartási mosakodásokat és más rendelkezések betartását. Ezek a gyakorlatok nem képezték részeit a mózesi törvényeknek, hanem emberi hagyományok voltak, melyek valójában ahhoz vezettek, hogy az emberek kijátsszák, és semmibe vegyék Isten parancsolatait.

22. vers: A dolgok, melyekre ezek a jogtalan tiltások vonatkoznak, arra valók, hogy az elfogyasztásuk során megsemmisüljenek; ezek a dolgok megsemmisülnek a felhasználásuk során.

Ismételten, látjuk, hogy a fejtegetés nem a szentség alapelveire vonatkozik, hanem az erkölcsileg semleges gyakorlatokra. Különösen a romlandó élelem nem tesz valakit szentté vagy szentségtelenné, tehát az új szövetség alatt nincs értelme ragaszkodni ilyen szabályokhoz. (Lásd mát. 15,1-20.; Márk 7,1-23.).

Továbbá ezek a rendelkezések pusztán emberi parancsolatok és tanok. Ezek nem isteni rendelések, ezért nem is adhatnak új életet. Isten Igéje élő, és életet adó (Máté 4,4.; Ján. 6,63.; Zsid. 4,12.). Az emberi parancsolatok és tanok azonban tévútra vezetnek (Ésa. 29,13.; Márk 7,6-9.; Kol. 2,8.).

23. vers: Ezek az emberi rendelkezések a bölcsesség látszatát keltették. Következésképpen ténylegesen nem képviseltek igazi szellemi tartalmat. Helyette három negatív jellemvonást mutattak:

• „Tetszés szerinti istentisztelet": magaválasztotta istentisztelet, vallás vagy szertartás; saját kialakítású vallás.

• Állítólagos „alázatosság". Ahogy a 18. versben áll, a szövegösszefüggés felfedi, hogy ez az alázatosság hamis vagy színlelt. Akik ezt teszik, valójában fel vannak fuvalkodva a büszkeségtől.

---

[11] Carson, 69.

• „A test sanyargatása”: a test szigorú fegyelmezése; durva bánásmód a testtel; önmegtartóztatás; aszkétizmus. Igaz, hogy a keresztényeknek meg kell tagadniuk önmagukat, alá kell vetniük magukat Isten akaratának, el kell vetniük a bűnös vágyaikat, meg kell ölniük a bűnös cselekedeteiket, és egy önfegyelmező életet kell élniük (Luk. 9,23-24.; Róma 8,5-6.; 13.). Például az olyan önfegyelmező gyakorlatok, mint a böjt, szükségesek. De az önfegyelmezés és az önmegtagadás nem a test büntetése, mivel a test Isten temploma, sem nem Isten tetszésének a kivívása, mivel az Isten kegyelméből jön. A célja inkább a test uralom alatt tartása, a szellemi dolgok elsőbbségének a megalapozása, az Isten dolgaira való koncentrálás, és hit kifejlesztése a szükségletekre.

Az aszkétikus, törvényeskedő gyakorlatok nem segítik az embert a szellemi célok elérésében. „Nincs bennök semmi becsülni való, mivelhogy a test hízlalására valók.” Itt az angol szövegben áll egy elöljárószó, melynek két főbb magyarázata van. Úgy tűnik, lehet „célból” vagy „ellen” jelentéssel is fordítani. Más szavakkal ezeknek az aszkétikus gyakorlatoknak semmi értékük sincs a test gyengeségeivel szemben. „Nincs semmi hasznuk a testi megfékezésében.” (Angol újford.) Nem képesek betölteni azt az állítólagos céljukat, hogy visszatartsanak a gonosztól.

Ezzel szemben egyes magyarázók szerint az elöljárószó jelentése „kivéve”. Ebben az értelemben az aszkétikus gyakorlatoknak nincs hasznuk, csak a test kívánságának kielégítése. „Nincs más hasznuk, csak a testet kényeztetik” (Mofat). „Nincs más hasznuk, csak a test kívánságainak kiszolgálása” (RSV széljegyzet). Carson így magyarázza: „Bármennyire is bölcsnek látszanak, nincs igazi értékük, hanem az emberi büszkeséget növelik, csak a régi bűnös természetet kívánságait táplálják.”[12]

A Kibővített Biblia mindkét magyarázattal szolgál: „Nincs hasznuk a test kívánságainak – az alantasabb természet – megfékezésében. [Azaz nem adnak dicsőséget Istennek] hanem csak a test kívánságait szolgálják” (eredeti zárójel). Bárhogyan is van, a fő mondandó világos: az aszkétikus emberi szertartások vagy rendelkezések nem hoznak létre, vagy segítenek elő valódi szellemi életet, helyette a testet részesítik előnyben. Ironikus módon az érzékiség egyik formájának adnak utat, vagy segítik elő.

D. Mi a következménye annak, hogy feltámadtunk Jézussal? (3,1-4.)

1) Annakokáért ha feltámadtatok a Krisztussal, az odafelvalókat keressétek, a hol a Krisztus van, az Istennek jobbján ülvén, 2) Az odafelvalókkal törődjetek, nem a földiekkel. 3) Mert meghaltatok, és a ti éltetek el van rejtve együtt a Krisztussal az Istenben. 4) Mikor a Krisztus, a mi életünk, megjelen, akkor majd ti is, Ő vele együtt, megjelentek dicsőségben.

Ez a szakasz átmenetet képez a levélben a teológiai állításoktól a gyakorlati alapelvekhez. Ez az előző szakasz tetőpontja és összefoglalása, és egyúttal összegzi az ezután következő gyakorlati tanításokat.

Ahogy a Kol. 1,15-23-ban, úgy a Kol. 2,8-3,4-ben is látjuk a szoros kapcsolatot az egyetlenség-tan, a Kiengesztelés és a szentség között. Az egyetlen Isten igazsága, amint kijelentett Jézus Krisztusban, a Kiengesztelés alapja, és ezért a mi üdvösségünké. A Kiengesztelés viszont a szent keresztény élet alapja. Az üdvösségünk nem teszi a szentséget lényegtelenné; inkább lehetségessé és szükségessé teszi az igazi szentséget, belsőleg és külsőleg.

Ahogy a Kol. 2,20-23. megmagyarázza a Krisztussal való meghalás gyakorlati alkalmazását, úgy a Kol. 3,1-4. megmagyarázza a Krisztussal való feltámadásunk gyakorlati alkalmazását.

---

[12] Ugyanott.

Az *1. vers* feltételezi, hogy feltámadtunk együtt Jézus Krisztussal, ahogy a Kol. 2,12. kijelenti. A görög „feltámadni” ige aorisztikus időben van, ami egy bizonyos múltbeli eseményre utal. Szó szerint együtt támadtunk fel Vele. Az Ő feltámadása adott nekünk új életet.

Ahogy a Kol. 2,20-ban, a „ha” szó itt is egy igazi premisszából levont következtetést jelöl; azt jelenti, „mivel”. A szakasz gyakorlati következtetéseket von le a Krisztussal való feltámadásunkból.

Különösen az odafelvalókat kell keresnünk, vagy a mennyei dolgokat. Más szavakkal az igazságot és a szentséget. Isten megváltó munkája Krisztusban, és a mi személyes azonosulásunk ezzel a munkával az újjászületés által adja az ösztönzést és az erőt a szentségre.

Ami az „odafelvalók” jelentésének értelmezését illeti, a vers megmagyarázza, hogy ez az, ahol Krisztus ül az Istennek jobbján. A „kéz”-re nincs szó a görögben; ezt odaértették. Ennek elhagyása segít nekünk megérteni, hogy a kifejezés inkább metaforikus, semmint fizikai. Mint Szellemnek, Istennek nincs fizikai keze Krisztus emberi testén kívül.

A Biblia során „Isten jobbja” képes kifejezés, amely Isten erejére, mindenek felettiségére és dicsőségére utal (2. Móz. 15,6.; Zsolt. 44,3.; 98,1.). Krisztusra vonatkoztatva ez a sajátos nyelvi kifejezés azt jelzi, hogy Krisztus birtokolja Isten minden hatalmát, tekintélyét, felsőbbségét és dicsőségét (Mát. 26,64-65.; ApCsel. 2,34-36.). A látható Krisztusban ölt testet a láthatatlan Szellem egész teljessége (Kol. 2,9.).

A jobb-felőli pozíció Krisztus közbejáró szerepére is utal (Róm. 8,34.; Zsid. 8,1.). Az Ő egyetlen, mindenek felett való áldozata közbenjár a bűneinkért, és szabad bejárást biztosít Isten trónjához (Zsid. 10,12.; 1. Ján. 2,1-2.). Ebben az értelemben a levél képes beszéddel szól Krisztusról, mint Aki Isten jobbján van, nem pedig a trónon ül, mint a Jelenésekben. Mint ember, Ő most is a mi közbenjárónk, és amíg nem történik meg a feltámadás és az ítélet, addig ez a szerepe nem szűnik meg.

Egyesek azt mondják, az, hogy Krisztus Isten jobbján ül, bizonyíték két megkülönböztethető isteni személyre két fizikai testtel. Az ilyen nézet azonos a két istenben való hittel, és arra utal, hogy Krisztus nem az igazi Isten. Isten oszthatatlan egy (5. Móz. 6,4.), és Krisztus Isten (Ján. 20,28.). Isten láthatatlan Szellem (Ján. 1,18.; 4,24.), ezért nincs fizikai teste Jézus Krisztuson kívül. Csak egyetlen isteni trón van a mennyben, és Jézus Krisztus az, Aki a trónon ül. (Lásd Jel. 1,7-8.; 11.; 17-18.; 4,2.; 7,17.; 22,3-4.).

Amikor István a mennyei látomást látta, nem két isteni lényt látott és szólított meg; egy valakit látott és szólított meg – Jézus Krisztust. De nem csupán úgy látta Jézust, ahogy a földön jelent meg, hanem látta Őt felruházva Isten minden dicsőségével, és mindenek felett való hatalmában. A Biblia tehát feljegyzi, hogy „látta Isten dicsőségét, és Jézust Isten jobbja felől állni” (ApCsel. 7,55-56.). Így hívta segítségül Istent: „Úr Jézus, vedd magadhoz lelkemet!” (ApCsel. 7,59.).

A legtöbb magyarázó, köztük a szentháromság-hívő is, egyetértenek abban, hogy a Kol. 3,1. Krisztus hatalmát írja le, és nem két isteni test fizikai helyzetét. A vers jelentése: „Nyújtsd ki a kezed a menny legnagyobb ajándékaiért, ahol Mestered hatalomban uralkodik” (Phillips). Carson szerint: „Isten jobbja a szentség, a közbenjárás és a hatalom helye. Ezért azoknak a dolgoknak a keresése, amelyek odafönn vannak, a dicsőség Krisztusának jellemvonásai követését célozza.”[13]

Bruce így magyarázza: „Az apostolok nagyon jól tudták, hogy képes beszédet használnak, amikor ezekkel a fogalmakkal Krisztus felmagasztalásáról beszélnek: ők nem gondoltak többé egy szó szerinti trón helyére Isten szó szerinti jobb oldalán, ahogy huszadik századi követőik.”[14] Hasonlóképpen Luther Márton is kigúnyolta a „fanatikusok mennyországát a maga aranyszékével, ahogy Krisztus az Atya oldalánál ül.”[15]

---

[13] Ugyanott, 80.
[14] Bruce, 133.
[15] Ugyanott.

Összefoglalva, mivelhogy feltámadtunk Krisztussal, azokra a dolgokra kell törekednünk, melyek az Ő dicsőséges uralmával vannak kapcsolatban, és követnünk kell az Ő szent jellemvonásait.

A *2. vers* aláhúzza az 1. vers üzenetét, megerősítve, hogy az odafelvalókkal törődjünk, és ne a földi dolgokkal. Nem csak keresnünk kell a mennyei dolgokat, hanem mennyei gondolatokkal is kell foglalkoznunk. A mennyei dolgokra kell összpontosítanunk a gondolatainkat, mindent az örökkévalóság szempontjából kell látnunk, új értékrendet kell elsajátítanunk, az új teremtés mércéje szerint kell élnünk, és nem a régi rend szerint. „És ne szabjátok magatokat e világhoz, hanem változzatok el a ti elméteknek megújulása által" (Róm. 12,2.). (Lásd 1. Ján. 2,15-17.).

A *3. vers* emlékeztet minket arra, hogy meghaltunk Krisztussal, ezért nem szabad e világ régi, testi dolgaival foglalkoznunk. Szó szerint azt mondja: meghaltál. Az ige aorisztikus igeidőben van, egy meghatározott múltbeli eseményre utalva. Noha a bűnnek való meghalásunk megtérésünkkor következett be, továbbra is gyakorlati valósággá kell tennünk a mindennapi életünkben. „Ezenképen gondoljátok ti is, hogy meghaltatok a bűnnek" (Róm. 6,11.).

Az életünk el van rejtve Krisztussal Istenben. Az ige befejezett időben van, egy olyan múltbeli eseményre utalva, melynek folyamatos hatása van. Meghaltunk a régi életünknek, és az új életet Istentől kapjuk Krisztus által. Új, szellemi életünk egy rejtett élet, melyet a testi ember nem érzékel, sem nem ért. Mindazonáltal ez a mi igazi életünk. „Mert ami ezt a világot illeti, te már halott vagy, és az igazi életed egy rejtett élet Krisztusban" (Phillips). Nem csak a jövőre vonatkozóan van biztosítékunk az örök életre, mert a bennünk lakozó Krisztus Szelleme új élettel ruház fel minket már ebben a jelen világban (Róm. 8,2.; 9-11.).

4. vers: Krisztus az igazi élet forrása. Azt mondta: „Én vagyok az út, az igazság és az élet" (Ján. 14,6.). Pál így magyarázza: „Krisztussal együtt megfeszíttettem. Élek pedig többé nem én, hanem él bennem a Krisztus; a mely életet pedig most testben élek, az Isten Fiában való hitben élem" (Gal. 2,20).

Habár jelenlegi szellemi életünk el van rejtve a világ szempontjából, amikor Jézus visszatér a földre fizikailag, fel leszünk fedve az egész világ előtt. Amikor Krisztus megjelenik (felfedi Magát) mi is megjelenünk Vele (fel leszünk fedve) dicsőségben. Jézus az Olajfák hegyére fog visszatérni a szentjeivel és ők uralkodni fognak Vele együtt. (Lásd Zak. 14,3-5.; Jel. 19,11-15.; 20,4-6.).

A „mi életünk" helyett a kritikai szövegben „ti életetek" áll, ami egyetlen betű különbség a görögben.

A Kol. 3,4. jelzi a levél további teológiai részéből levont következtetést. Miután kinyilatkoztatta, hogy Jézus az Úr, és megcáfolta a kolossébeli eretnekséget, a levél a gyakorlati alkalmazással és az arra való buzdítással folytatja.

V.

Keresztény élet a gyakorlatban
(Kol. 3,5-4,6.)

Jézus uralma a gyakorlati életben

Ahogy Pál leveleire jellemző, a Kolossé levél tanbeli szívét is gyakorlati tanácsok része követi. Ez a szakasz a könyv előző részében tanított igazságokat alkalmazza a mindennapi keresztény életben. Különösen a Kol. 3,5-17. dolgozza ki a Kol. 3,1-4. alapelveit.

Ezzel szemben a kolossébeli hamis tanítás nem volt képes gyakorlati útmutatással szolgálni a kegyes élethez. Nem tartotta féken a testet, és nem tett képessé a szentségben járásra (Kol. 2,23.). Törvényeskedő szabályrendszer felállítása helyett, ahogy a hamis tanítók tettek, az ihletett Pál apostol bemutatta a keresztény élet átfogó alapelveit. Ez a típusú tanítás megmutatja az igazi szentség útját.

A. Levetkezni az óembert

5) Öldököljétek meg azért a ti földi tagjaitokat, paráznaságot, tisztátalanságot, bujaságot, gonosz kívánságot és a fösvénységet, a mi bálványimádás; 6) Melyek miatt jő az Isten haragja az engedetlenség fiaira; 7) Melyekben ti is jártatok régenten, mikor éltetek azokban. 8) Most pedig vessétek el magatoktól ti is mindazokat; haragot, fölgerjedést, gonoszságot és szátokból a káromkodást és gyalázatos beszédet. 9) Ne hazudjatok egymás ellen, mivelhogy levetkeztétek amaz ó embert, az ő cselekedeteivel együtt. 10) És felöltöztétek amaz új embert, melynek újulása van Annak ábrázatja szerint való ismeretre, a ki teremtette azt: 11) A hol nincs többé görög és zsidó: körülmetélkedés és körülmetélkedetlenség, idegen, scithiai, szolga, szabad, hanem minden és mindenekben Krisztus.

5. vers: Ahogy a Róma 12,1-ben, úgy az „azért” ebben az igében is az átmenetet jelzi a tan tárgyalásáról a gyakorlati tanácsokra. Rámutat a logikus és szükségszerű kapcsolatra a teológia és a gyakorlati élet között. A Jézus Krisztusban megjelent egyetlen Isten, Jézus engesztelő munkájának és az újjászületésnek a szellemi megértése elvezeti az embereket arra, hogy szentségben járjanak.

Elsődlegesen azt a buzdítást kapjuk, hogy új emberként viselkedjünk. Annak alapján kell élnünk, ami történt velünk. Életmódunkban annak kell lennünk, amivel azonosak vagyunk. Meghaltunk a bűnnek, és a bűnnek többé nincs követelése rajtunk, de nekünk ennek az igazságnak megfelelően kell cselekednünk minden nap. (Lásd Róma 6,1-14.).

Különösen halálba kell adnunk – meg kell öldökölnünk – minden testiséget. „Mert, ha test szerint éltek, meghaltok; de ha a test cselekedeteit a lélekkel megöldökölitek, éltek.” (Róm. 8,13.).

„Meg kell öldökölnünk a földi tagjainkat”, azaz a testünk tagjait a földön. A következő felsorolása az erkölcsi bűnöknek rámutat, hogy nem a test fizikai tagjainak elpusztítására utal, hanem a test gonosz magatartásának és cselekedeteinek a megszüntetésére. A vers a fizikai testet az erkölcsi természet szimbólumaként használja, melynek a test az eszköze. Mint erre vonatkozó példa, Jézus azt mondta nekünk, hogy inkább vágjuk le a jobb kezünket, és vájjuk ki a jobb szemünket, semhogy vétkezzünk (Máté 5,29-30.). Ezzel nem fizikai megcsonkítást javasolt, hanem inkább az erkölcsi tisztaságot hangsúlyozta.

Az 5. vers felsorolja azokat a sajátos gonoszságokat, amelyeket meg kell öldökölnünk. A lista a jellegzetesebbektől halad az általánosabbak felé, majd átfedi egymást. Valójában felöleli az összes gonosz vágyat és magatartásformát.

- „Paráznaság”: szexuálisan erkölcstelen aktus.
- „Tisztátalanság”: erkölcstelenség. Ahogy a Róm. 1,24-27. mutatja, a kifejezés magába foglalja a homoszexualitást.
- „Bujaság”: kéjvágy vagy gyalázatos szenvedély.
- „Gonosz kívánság”: gonosz vágyak.
- „Fösvénység”: kapzsiság; nyereségvágy; önzés; többre vágyni, mint amennyi kéne, különösen olyasmire, ami másoké. Ebben a szövegösszefüggésben ez lehet kifejezett utalás a valaki más házastársa iránti bűnös vágyakra. (Lásd 2. Móz. 20,17.).

A fösvénység a bálványimádás egyik formája, mert istenné teszi a mohóság tárgyát, mint amilyen az anyagi tulajdon. Ezt a tárgyat részesíti a kapzsi személy elsőbbségben, és lényegében szolgálja. (Lásd Mát. 6,24.; Luk. 12,15.).

6. vers: Isten haragja lesújt az emberekre ezekért a bűnökért. Isten haragja Isten elítélő magatartása a bűnökkel kapcsolatban; nem jelent bosszúállást, keserűséget vagy személyes gyűlöletet. Isten bűnnel szembeni gyűlölete szükséges része az Ő szeretetének az emberiség iránt, mivel a bűn tönkreteszi, lezülleszti és elpusztítja az embert.

Az ige jelen időben van, és azt fejezi ki, hogy Isten haragja „közeleg”. Azok, akik nem engedelmeskednek Istennek, már most szenvednek bűnök következményeitől, és továbbra is szenvedni fognak, amíg Isten haragja eléri tetőpontját a végső ítéletben.

Egyes kéziratok, és ezért néhány fordítás elhagyja az „engedetlenség fiaira” kifejezést, de egyik sem vitatja megjelenését az Eféz. 5,6. párhuzamos igeversében. Az „engedetlenség fiai” mindazokra vonatkozik, akik egy engedetlen természet alapján cselekszenek, azaz azokra, akik ragaszkodnak a bűnhöz.

A *7. vers* emlékeztet minket arra, hogy egykor mindnyájan ezekben a bűnökben jártunk, amikor bennük éltünk. „Mert mindnyájan vétkeztek” (Róm. 3,23.).

8. vers: Nem maradhatunk továbbra is a bűneinkben. Isten kegyelme által félre kell tennünk minden bűnös magatartást és cselekedetet. A bűn olyan, mint a tisztátalan ruha. El kell vetnünk a bűneinket oly módon, hogy folyamatosan halálba adjuk azokat. Az 5. versben felsorolt bűnökhöz ez a vers megnevez öt másik magatartásformát, amit el kell vetnünk. (Lásd még Eféz. 4,22.; 31.).

- „Harag”. Az ok nélküli harag rossz dolog (Mát. 5,22.). Bár a harag, mint ösztönös reakció a rosszra, önmagában nem bűn, veszélyesen fogékonnyá teheti az embert a bűnre, és ha magatartásként megrögzül, bűnössé válhat. Bosszúhoz, keserűséghez, gyűlölethez vagy becsmérlő beszédhez vezethet. Jézus nyilvánvalóan haragudott, amikor kiűzte a becstelen pénzváltókat a Templomból, de nem vétkezett. Az Eféz. 4,26-27. figyelmeztet: „Ám haragudjatok, de ne vétkezzetek: a nap le ne menjen a ti haragotokon; Se pedig az ördögnek ne adjatok helyet.” Még ha a harag igazolható is, nem szabad hagynunk, hogy bűnbe vigyen minket, hanem fel kell használnunk az ösztönzését arra, hogy pozitív módon kezeljük az aggasztó helyzetet. Gyorsan félre kell tennünk a haragot, és nem hagyhatjuk bűnös magatartássá fejlődni.
- „Harag”: düh; szenvedélyes kifakadás; erőszakos indulat; heves vérmérséklet.
- „Felgerjedés”: rosszakarat; másoknak ártani akarás.
- „Káromkodás”: Isten becsmérlése és lenézése. Ebben a szövegösszefüggésben általánosabb értelme van, magába foglalva minden gyalázkodást.
- „Gyalázatos beszéd”: trágár beszéd; gúnyos vagy durva szavak. Ez a leírás magába foglalja a kéjvágyó célozgatásokat és a kétértelmű beszédet.

A „szátokból” kifejezés valószínűleg az összes korábbi gonoszra utal, nem csak a legutóbbira. Különösen kerülnünk kell ezeket a magatartásformákat, melyek a beszédben fejeződnek ki.

A *9. vers* a nyelv egy másik bűnét említi: a hazugságot. A keresztények számára érvényes szabály: Ne hazudj! Minden hazugság rossz, de különösen tisztességtelen egy hívő társnak hazudni, mert a keresztények természetes módon bíznak egymásban, még ha mások nem is.

Tartanunk kell magunkat az előző utasításokhoz, mert már levetkőztük az óembert és a cselekedeteit (gonosz szokásokat). A „levetkőztük” aorisztikus igeidőben van, azt jelezve, hogy valami már megtörtént. Ez nem ugyanaz az ige, ami a 8. versben áll, de ugyanaz, amivel a Kol. 2,15. kezdődik, és a jelentése levetkőzni, levenni. Már levetkőztük az óembert a megtérésünkkor, de szükséges megerősítenünk ezt az állapotot. Meghaltunk Krisztussal, de most is úgy kell tekintenünk magunkra, mint akik „meghaltak a bűnnek” (Róm. 6,6-8., 11.).

Az „óember” az a személy, akik voltunk, a régi élet, a meg nem újult életmód, a bűn uralma. (Lásd Róm. 6,6-7.). Még mindig küzdünk a testtel vagy a régi természettel; 4,5.; 1. Ján. 1,8.). A megtérésünkkor elfordultunk a bűnös életformánktól, és hatalmat vettünk a győzelemre a bűnös természet felett. Minden nap meg kell erősítenünk a bűn számára való halálunkat, és fel kell használnunk a Szent Szellem erejét a bűnös természet vágyainak és lehetséges tetteinek megöldöklésére.

10. vers: Nem csak levetkőztük az óembert, hanem már magunkra is öltöttük az új embert. Az ige ismét aorisztikus igeidőben van, amivel egy korábbi eseményre utal, nevezetesen az újjászületésünkre. Az „új ember” az a személy, akik most vagyunk; a mi megújult életformánk; az új személyiségünk, melyet a Szent Szellem formált, mely a Szent Szellemmel felruházott, és amelyben a Szent Szellem lakozik.

Nem csak újjászülettünk, hanem folyamatosan megújulunk szellemileg. Az ige jelen időben áll, és egy fokozatos változásra utal a személyiségünkben. Ezt a folyamatot gyakran megszentelődésnek hívjuk, és a 2. Kor. 4,16. szintén leírja: „a mi külső emberünk megromol is, a belső mindazáltal napról-napra újul.”

Ez a megújulás a tudatban, vagy a tudat számára megy végbe. A görög szó erre az *epignosis,* ami szó szerint „teljes ismeretet” jelent. Minden keresztény „elváltozhat” és el is kell változnia, az „elméjének megújulása által”. (Róm. 12,2.).

Ez a megújulás a teremtő képe alapján történik. Kezdetben azt mondta Isten: „Teremtsünk embert a mi képünkre és hasonlatosságunkra” és „Teremté tehát az Isten az embert az ő képére,” (1. Móz. 1,26-27.). Következésképp az ember szellemi, értelmi és erkölcsi lény, akárcsak Isten. Hasonló módon az újjászületés által Isten újrateremti az embereket az Ő szellemi képére, és fokozatosan átalakítja őket az Ő tökéletes hasonlatosságára. Végül el fog változtatni minket az Ő bűntelen tökéletességére és dicsőségére az egyház elragadtatásakor, így fogja betölteni a végső célját a mi megteremtésünkkel. A Kolossé levél talán hasonlatként említi az 1. Móz. 1,26-27-et, vagy talán az 1. Móz. 1,26-27. nem csak a kezdeti teremtést foglalja magában, hanem Isten megváltó munkáját is a Fiú által (a megtestesülésben).

Mivel Jézus a teremtő (Kol. 1,16.), kifejezetten az Ő képére teremtetünk újjá. Ez az újjáteremtés nem csak az Ő istenségével van kapcsolatban, hanem az Ő emberi mivoltával is. Ezért a Szentírás azt állítja, hogy hasonlókká kell lennünk Isten Fiának képéhez (Róm. 8,29.). „Mi pedig az Úrnak dicsőségét mindnyájan fedetlen arczczal szemlélvén, ugyanazon ábrázatra elváltozunk, dicsőségről dicsőségre, úgy, mint az Úrnak Lelkétől.” (2. Kor. 3,18.).

11. vers: Ebben az új életben nincs megkülönböztetés az emberek között. Minden kereszténynek ugyanaz a helyzete, és ugyanazok a kiváltságai Isten szemében. Krisztus ledöntött minden születési, nemzetiségi, szertartási, kulturális, társadalmi osztálybeli korlátot. Krisztus nem csak eltávolította a bűnös szokásokat és magatartást – melyek közül az egyik a társadalmi előítélet (Jak. 2,9.) – hanem a társadalmi korlátokat is megszüntette. Az egyháznak fel kell ismernie, és foganatosítania kell ezt az igazságot. Felül kell kerekednünk azon az emberi haj-

lamon, hogy megbélyegezzük azokat, akik különböznek tőlünk, nem erőltetett egységesítéssel, hanem keresztény szeretettel és a Szent Szellemmel való közösséggel.

A vers sajátosan felsorolja számos érvénytelen alapját a megkülönböztetésnek.

• „Nincs görög, sem zsidó”: faj vagy nemzetiség. A „görög „olyasvalaki volt, akinek a nyelve és kultúrája görög volt. A zsidók számára Pál korában ez a kifejezés többé-kevésbé azonos volt a „pogánnyal”, mivel a görög a kereskedelem nyelve volt az általuk ismert egész pogány világban.

• „Nincs körülmetélt, sem körülmetéletlen”: vallási örökség, kiváltság vagy szertartás. Ez a kategorizálás megkülönböztette a vallásos zsidókat, köztük a pogány megérőket a pogányoktól, akik nem követték a törvényt.

• „Barbár és szkíta”: kultúra. A görögök számára minden nem görög barbár volt. A barbárok egyszerűen külföldiek voltak, de a szónak negatív mellékértelme van az idegenekkel szembeni előítélet miatt. A szkíták a Fekete tenger északi partja körül éltek, Oroszország európai részén. Az ókori római világban a szkítákat a legrosszabb barbároknak vagy vadembereknek tekintették.

• „Szolga és szabad”: társadalmi rang vagy osztály. Az ókori világban élesen megkülönböztették a rabszolgákat, akiket pusztán vagyontárgynak tekintettek csekély, vagy semmi emberi joggal, és a szabad embereket.

Ahelyett, hogy részrehajlást mutatnánk az ilyen megkülönböztetésekre való odafigyeléssel, fel kell ismernünk, hogy Krisztus minden a számunkra, és hogy Ő van mindezekben a kategóriákban és mindezekben az emberekben.

A Filemon levél rámutat, hogy Pál személyesen ragaszkodik ehhez az alapelvhez (10. vers), és hogy alkalmazta ezt a gyakorlatban is a rabszolgaság problémájára (16. vers).

A Gal. 3,28. ugyanazt az igazságot jelenti ki, mint a Kol. 3,11. egy általánosabb módon, a faj, a nemzetiség, a társadalmi rang és a nem kategóriáit felhasználva. A Kol. 3,11. nyilvánvalóan inkább a kolossében felmerült bizonyos problémákkal foglalkozik. Úgy tűnik, hogy kolossébeli eretnekség szellemi elitnek tekintette magát, és megkülönböztette magát szertartási szokások, úgynevezett felsőbb ismeret, és talán kultúra alapján.

B. Felöltözni az új embert (3,12-17.)

12) Öltözzetek föl azért mint az Istennek választottai, szentek és szeretettek, könyörületes szívet, jóságosságot, alázatosságot, szelídséget, hosszútűrést; 13) Elszenvedvén egymást és megbocsátván kölcsönösen egymásnak, ha valakinek valaki ellen panasza volna; miképen a Krisztus is megbocsátott néktek, akképen ti is; 14) Mindezeknek fölébe pedig öltözzétek föl a szeretetet, mint a mely a tökéletességnek kötele. 15) És az Istennek békessége uralkodjék a ti szívetekben, amelyre el is hívattatok egy testben; és háládatosak legyetek. 16) A Krisztusnak beszéde lakozzék ti bennetek gazdagon, minden bölcsességben; tanítván és intvén egymást zsoltárokkal, dícséretekkel, lelki énekekkel, hálával zengedezvén a ti szívetekben az Úrnak. 17) És mindent, a mit csak cselekesztek szóval vagy tettel, mindent az Úr Jézusnak nevében cselekedjetek, hálát adván az Istennek és Atyának Ő általa.

Ahogy az 5-9. leírják a régi életmód jellemzőit, melyet el kell hagynunk, úgy a 12-17. versek az új élet jellemzőit írják le, amelyet magunkévá kell tennünk.

A *12. vers* azt mondja nekünk, hogy „öltözzük fel”, azaz ruházkodjunk fel ezekkel az istenfélő tulajdonságokat. Mivel levetkőztük az óembert, és felöltöztük az új embert, és mert Krisztus lett a mi mindenünk mindenben (9-11. vers), „ezért” fel kell ruházkodnunk egy istenfélő jellemmel.

Továbbá így kell tennünk a helyzetünk megtartása érdekében, mint „Isten választottai, szentek és szeretettek”. Az Ószövetség három leíró szót használ Izraelre vonatkozóan, de az új szövetség alatt ezek az egyházra vonatkoznak, mely egyaránt áll zsidókból és pogányokból (11. vers). A „választottak” többes számban áll a görögben, és kiválasztott embereket jelent. Az evangélium hívása egyetemes, de csak akik hittel válaszolnak rá, azok a ténylegesen kihívottak a világból, vagy a választottak. (Lásd Mát. 20,16.; Ján. 3,16.; Róm. 8,30.; 2. Pét. 3,9.; Jel. 22,17.). Az újjászületés által szentek lettünk, de még felelősek vagyunk azért, hogy továbbra is törekedjünk a szentségre és tökéletesítsük azt az életünkben Isten kegyelme által (1. Kor. 1,2.; 2. Kor. 7,1.; Zsid. 12,10.). A „szeretett” egy befejezett melléknévi igenév a görögben, szó szerinti jelentése „megszeretettnek lenni”. Isten irántunk való szeretete megelőzte a mi szeretetünket Ő iránta, és arra ösztönzött minket, hogy istenfélő életet éljünk.

A vers határozottan felsorolja öt jellemvonását az új életnek, melyet magunkévá kell tennünk. Figyelemre méltó, hogy az emberek közötti erényekre összpontosít, és nem pusztán a személyesekre.

- Együttérzés („könyörületes szív”). A Bibliában a „szív” az érzelmek helyét jelöli, sokkal inkább, mint a modern angol nyelvben.
- Kedvesség (vagy jóságosság).
- Alázatosság.
- Szelídség (vagy nyájasság).
- Hosszútűrés (vagy türelem).

A *13. vers* folytatja a keresztény jellem leírását, arra buzdítva minket, hogy viseljük el egymást és bocsássunk meg egymásnak, ha panasz merülne fel. (Az Eféz. 4,32. párhuzamos vers).

Elviselni, vagy elszenvedni egymást, azt jelenti, türelmesnek lenni, kedvesnek és segítőkésznek lenni, tekintetbe véve mások hibáit, hiányosságait, gyengeségeit és megpróbáltatásait. A Gal. 6,1-2. megmagyarázza: „Atyámfiai, még ha előfogja is az embert valami bűn, ti lelkiek, igazítsátok útba az olyant szelídségnek lelkével, ügyelvén magadra, hogy meg ne kísértessél te magad is. Egymás terhét hordozzátok, és úgy töltsétek be a Krisztus törvényét.”

A „panasz” jelentése kifogás vagy sérelem. Ha bárkinek panasza van valaki ellen, meg kell bocsátania annak az embernek, ahogy az Úr is megbocsátott neki. Krisztus feltétel nélkül szeret minket. Mielőtt felé fordultunk, Ő önként meghalt értünk, hogy bűnbocsánatot szerezzen nekünk. Továbbá felvállalta a bűneink árát. Ha magunkévá tesszük ezt a magatartást, akkor szüntelenül szeretnünk kell azokat, akik bántanak minket vagy rosszul bánnak velünk, és késznek kell lennünk megbocsátani nekik, akár bocsánatot kérnek, akár nem, és hajlandónak kell lennünk szenvedni a tetteik miatt (A Fil. 18. gyakorlati példával szolgál Pál szándékáról, hogy felvállalja Onézimus bűnének az árát. Noha azok, akik rosszat tesznek, felelősek a tetteik helyrehozásáért, tekintet nélkül arra, hogy megbánták-e vagy sem, nem táplálhatunk irántuk haragot, keserűséget, nem törekedhetünk visszavágásra vagy bosszúra. Mindenki felé szeretettel kell fordulnunk, és ima által, Isten kegyelméből képesek vagyunk erre.

14. vers: Minden erény felett, vagy azokon túl, melyek a 12-13. versben vannak felsorolva, szeretetet *(agape)* kell felöltöznünk. A szeretet olyan, mint a legfelső ruha, mely teljessé teszi öltözékünket, és viselésre alkalmassá teszi. Szeretet nélkül a keresztény nincs teljesen felöltözve.

A szeretet a tökéletesség kötele. A „tökéletesség” ugyanabból a görög gyökérszóból származik, mint a Kol. 1,28-ban szereplő „tökéletes” szó, és a jelentése: teljesség, befejezés, beteljesedés vagy hiánytalanság. A szeretet egyesít minden erényt; „tökéletesen összefog mindent” (Újford.). Ez az „az erő, mely egyesíti és összetartja mindazt a kegyelmet és erényt,

melyek együtt alkotják a tökéletességet."[1] Ahogy a Kol. 2,2. kifejezi, a szentek legyenek „egybeköttetvén a szeretetben".

15. vers: Hagynunk kell, hogy az isteni békesség uralkodjon a szívünkben. (A kritikai szöveg „Krisztus" békességéről beszél „Isten" békessége helyett.) Az „uralkodni" ugyanaz a görög gyökérszó, mint ami a Kol. 2,18-ban a díj elvételére vonatkozik. Itt egy olyan döntőbírót jelent, aki megítéli a különbségeket. Más szavakkal, a béke alapelve legyen a döntő tényező az indítékok vagy indokok konfliktusában.

Mint egyetlen test tagjai, békességre kaptunk elhívást. Más szavakkal az egyház egységre lett elhívva (Lásd. Kol. 2,2.).

Egy másik fontos keresztény erény a háládatosság. (Lásd Kol. 1,3.; 12.; 2,7.; 3,17.; 4,2.). Valójában minden keresztény magatartást az Isten iránti hálának kell késztetnie az Ő megmentő kegyelméért.

16. vers: A keresztény életnek Isten Igéjén kell alapulnia, és annak kell áthatnia. Krisztus beszédének kell bennünk lakoznia gazdagon. Ahogy a zsoltáríró mondta: „Szívembe zártam beszédedet, hogy ne vétkezzem ellened." (Zsolt. 119,11.).

A „minden bölcsességben" a következő mondatrészre utalhat, ahogy az angol újfordítás jelzi. Ha az előző mondatrészre utal, akkor Isten Igéje tesz minket gazdaggá igazi bölcsességben. Ha az utóbbira utal, akkor bölcsességben kell tanítanunk. Mindkét felfogás helyes.

Krisztus beszédének kell lakoznia bennünk gazdagon ahhoz, hogy taníthassuk (tanácsoljuk) és inthessük (buzdíthassuk, ösztönözhessük, figyelmeztethessük) egymást és dicsérjük Krisztust. Az újfordítás a tanítást a bölcsességgel kapcsolja össze, de a King James, az új King James és a Phillips fordítás a tanítást az énekléssel kapcsolja össze. Ha az utóbbihoz kapcsolódik, akkor a keresztény daloknak kölcsönös építés is a céljuk Isten dicsérete mellett. Ez a magyarázat illik legjobban a szövegösszefüggésbe.

Az Eféz 5,19. párhuzamos versével együtt ez a vers rámutat a zene fontosságára az egyházi istentiszteleten, és három megkülönböztetett fogalmat használ az imádat e formájának leírására:

- „Zsoltár" *(psalmos).* Ez a szó a Bibliában szereplő zsoltárokra utal. Ugyancsak utal a zenei tartozékokra. A *The Pulpit Commentary* így magyarázza: „A 'zsoltár' (a psallo szóból ered, melynek jelentése, hangszeren játszani), egy 'megzenésített dal'."[2] Ez az ige szemben áll azokkal, akik tiltják a hangszerek használatát az istentiszteleten. Legalábbis arra buzdít, hogy az ószövetségi zsoltárokat énekeljük, melyek közül sok arra utasít, hogy különféle hangszerekkel dicsérjük Istent. (Lásd Zsolt. 150.). Hogyan énekelhetnénk őszintén ilyen zsoltárokat úgy, hogy közben elvetjük az üzenetüket?
- „Dicséret" *(humnos):* himnusz, Istent dicsérő dal.
- „Lelki ének" *(ode pneumatike)*: más keresztény énekek. Az óda az általános szó az énekre, tehát a „lelki" melléknév megkülönbözteti a keresztény énekeket. Ez a kifejezés magába foglalja „éneklést lélekkel" vagy éneklést nyelveken (1. Kor. 14,14-15.).

Lightfoot a következőképpen magyarázza a különbséget a két kifejezés között: „A zsoltár fő fogalma egy zenei kíséret, a *humnos*é pedig Isten dicsérete; az óda az ének általános megnevezése, akár zenei kísérettel, akár anélkül."[3]

A vers útmutatásul szolgál a zene használatára az istentiszteleten. Énekünk legyen 1) hálaadással telve, 2) a szívünkben vagy belső érzelemmel, és 3) az úrnak. (A kritikai szöveg szerint „Istennek" az „Úrnak" helyett.) Az olyan zene, amelyet nem Isten megmentő és megtartó kegyelme ösztönöz, amely nem az őszinte, szívből jövő imádat kifejezése, vagy elsősor-

---

[1] Lightfoot, 222.
[2] G. G. Findlay, „Kolossé", *The Pulpit Commentary* 20. kötete (Grand Rapids: William B. Eerdmans, n.d.), 154. Lásd még Vine, 581.
[3] Lightfoot, 225.

ban más emberekhez szól, hogy megragadja vagy szórakoztassa őket, csekély értékű egy apostoli imádat során.

17. vers: A keresztényeknek mindent – akár szóban akár tettben – Jézus nevében kell tenniük. Alá kell rendelnünk magunkat Jézus uralmának az egész élet során. Ez a figyelmeztetés átfogóbb, mint egy felsorolás a rendelkezésekről, amilyenek a kolossébeli eretnekséget jellemezték. Annak a puszta ellenőrzése helyett, hogy egy javasolt tett rajta van-e a tiltott dolgok emberileg összeállított listáján, fel kell tennünk a kérdést: Dicsőítem-e Istent azzal, ha ezt teszem? Kérhetem-e Krisztus segítségét és áldását erre az erőfeszítésre? Barclay így kommentálta ezt:

> Az egyik legjobb vizsgálata bármely cselekedetnek a következő: „Tehetem-e ezt úgy, hogy segítségül hívom Jézus nevét? Tehetem-e ezt úgy, hogy segítségül hívom Őt?" Az egyik legjobb vizsgálata a szavainknak ez: „Mondhatjuk-e ezt ugyanazzal a lélegzettel, amellyel Jézus nevét mondjuk ki? Mondhatjuk-e ezt azzal a tudattal, hogy Ő is hallja?" Ha valaki minden szavát és tettét megvizsgálja Jézus jelenlétében, nem fog rossz útra térni.[4]

Ez vers nem kívánja tőlünk azt, hogy kimondjuk Jézus nevét minden tevékenységünk előtt, hanem azzal a magatartással foglalkozik, amellyel minden tevékenységünket végezzük. Más szavakkal minden szavunknak és cselekedetünknek összeegyeztethetőnek kell lennie Jézus nevének segítségül hívásával. Amikor ok van arra, hogy segítségül hívjuk Isten nevét, különösen egy ünnepélyes vagy szertartásos alkalommal, ez a vers különleges módot alkalmaz, azt mondva nekünk, hogy Istenhez az Úr Jézus nevében kell közelíteni. Például Jézus nevében kell imádkoznunk és ördögöket űznünk (Márk 16,17-18.; Jak. 5,14.), ami ténylegesen Jézus nevének hittel való kimondását jelenti (ApCsel. 3,6.; 16.; 16,18.). A vízkeresztség magába foglalja mind a szót, mint a tettet, tehát ténylegesen ki kell mondanunk Jézus nevét a vízkeresztségben, ahogy az apostolok tették (ApCsel. 2,38.; 8,16.; 10,48.; 19,5.; 22,16.). Jézus neve az, ami azonosítja a keresztény keresztséget, és megkülönbözteti minden más keresztségtől.

Továbbá, mindenben, amit teszünk, hálát kell adnunk Istennek. (Lásd Eféz. 5,20.; 1. Tessz. 5,18.).

Hálát adunk az Atyának Jézus Krisztus által. Csak egy Isten van, és Ő az Atya (Ján. 17,13.; 1. Kor. 8,6.). Isten és Jézus nem két személy, mert Jézus Isten megtestesülése (Kol. 2,9.). Jézus az isteni-emberi személy, akin keresztül Isten kijelentette Magát számunkra, és üdvösséget biztosított nekünk, és aki által megismerhetjük Istent, és kapcsolatunk lehet Vele. Isten választotta Jézus nevét és a megtestesülést, hogy kinyilatkoztassa Magát nekünk; ezért azzal, hogy mindent Jézus nevében teszünk, valójában Istent, az Atyát tiszteljük, és nem egy második személyt.

C. Társadalmi kapcsolatok (3,18-4,1.)

18) Ti asszonyok, engedelmeskedjetek a ti férjeteknek, a miképen illik az Úrban. 19) Ti férfiak, szeressétek a ti feleségeteket, és ne legyetek irántok keserű kedvűek. 20) Ti gyermekek, szót fogadjatok a ti szüleiteknek mindenben; mert ez kedves az Úrnak. 21) Ti atyák, ne boszszantsátok a ti gyermekeiteket, hogy kétségbe ne essenek. 22) Ti szolgák, szót fogadjatok mindenben a ti test szerint való uraitoknak, nem a szemnek szolgálván, mint a kik embereknek akarnak tetszeni, hanem szíveteknek egyenességében, félvén az Istent. 23) És valamit tesztek,

[4] Barclay, 160.

lélekből cselekedjétek, mint az Úrnak és nem embereknek; 24) Tudván, hogy ti az Úrtól veszitek az örökségnek jutalmát: mert az Úr Krisztusnak szolgáltok. 25) A ki pedig igazságtalanságot cselekszik, jutalmát veszi igazságtalanságának; és nincsen személyválogatás. 4,1) Ti urak, a mi igazságos és méltányos, a ti szolgáitoknak megadjátok, tudván, hogy néktek is van Uratok mennyekben.

Az erkölcsi bűnök és erények taglalása után a levél sajátos társadalmi kapcsolatokkal folytatja. Különösen a keresztény háznép kapcsolataival foglalkozik: férjek és feleségek (Kol. 3,18-19.), gyermekek és szülők (Kol. 3,20-21.), gazdák és szolgák (Kol. 3,22-4,1.). Ez a szakasz egy viszonylag rövid összegzés; egy teljesebb tárgyalását megtaláljuk az Eféz. 5,21-6,9-ben, a Tit. 2,1-10-ben, és az 1. Pét. 2,18-3,7-ben, mely szakaszok ugyanezzel a témával foglalkoznak.

Ez a szakasz a kölcsönös előjogokat és felelősségeket hangsúlyozza. Pál korának pogány társadalma egyoldalú módon határozta meg ezeket a kapcsolatokat, minden hatalmat és tekintélyt az egyik félnek adva, de a Kolossé levél kölcsönösnek mutatja be ezeket. Minden kapcsolat az Úrban van, vagy az Úrral van kapcsolatban. (Lásd Kol. 3,18.; 20.; 23.; 4,1.). Továbbá az egész szakasz a Kol. 3,17. témakörébe tartozik, mely Jézus uralmát alapozza meg az élet minden területén.

A *18. vers* azt mondja a feleségeknek, hogy engedelmeskedjenek, vagy hódoljanak be a férjüknek. Más szavakkal, a feleségeknek el kell fogadniuk férjük vezető szerepét a családban. (Lásd még Eféz. 5,22-24.; Tit. 2,4-5.).

Ez a magatartás helyes, vagy illő az Úrban. A mondatrész leíró, de korlátozónak is tekinthetjük: a férjek vezetői tekintélye csak addig terjed, amíg az megfelelő az Úrban.

A feleség nem alárendeltje a férjének, sem nem rabszolga. A Biblia úgy mutatja be a házasságot, mint két ember közötti, egyenlő értékű és jogú partnerséget, melyben a két fél különböző, de egymást kiegészítő szerepet tölt be (Gen. 2,18.; 24.; 1. Kor. 11,11-12.; 1. Pét. 3,7.). Ez a vers nem azt mondja, hogy a nőknek általában engedelmeskedniük kell a férfiaknak, vagy hogy egy nőnek engedelmeskednie kell minden férfinak. Helyette kifejezetten a házassági kapcsolatról beszél, és azt mondja egy nőnek, hogy engedelmeskedjen saját férjének.

A világ érzékennyé vált a női felszabadítási mozgalom által, és az *engedelmeskedni* szó egyesek számára elavultnak tűnik. De bibliai értelemben nincs semmi megbotránkoztató benne, és nem szabad elveszítenünk azt az igazságot, amit kifejez. Nem engedi meg a férjnek, hogy bármilyen módon durváskodjon a feleségével, hogy önkényes döntéseket hozzon egyedül saját vágyai alapján, hogy önző követeléseket támasszon a feleségével szemben, vagy alacsonyabb rangúként bánjon vele. Inkább szeretnie kell a feleségét, tisztességet kell adnia neki, és arra kell törekednie, hogy kedvét és javát keresse, ahogyan a saját magáét. (Lásd Eféz. 5,25-33.; Kol. 3,19.; 1. Pét. 3,7.).

Az engedelmesség itt egyszerűen a férj végső tekintélyének való elfogadását jelenti. Bármilyen egységről van szó, az egyik személynek rendelkeznie kell a végső felelősséggel és tekintéllyel, és Isten a férfit választotta ennek a szerepnek a betöltésére. A nagyobb döntéseket egy házasságban közösen, kölcsönös megegyezéssel kell meghozni, de olyan helyzetekben, amikor valakinek fel kell vállalnia a végső tekintélyt és felelősséget, ezt a férjnek kell megtenni. Neki kell a szellemi vezetőnek lennie. Neki kell elsődlegesen viselnie a család szükségletei előteremtésének a terhét (1. Tim. 5,8.). Isten súlyos felelősséget helyezett a férjre, és megadta neki a megfelelő tekintélyt a kötelességének a teljesítéséhez.

Valóságos értelemben a férjeknek és a feleségeknek engedelmeskedniük kell egymásnak (Eféz. 5,21.). A férjnek fel kell áldoznia magát a feleségéért (Eféz. 5,25.). El kell fogadnia, hogy a feleségének hatalma, joga és tekintélye van a teste felett, ahogy neki is a felesége teste

felett (1. Kor. 7,4.). Ahogy minden kereszténynek, egymást megelőzőnek kell lenniük tiszteletadásban és el kell szenvedniük egymást szeretetben (Róma 12,10.; Eféz. 4,2.).

Charles Eerdman magyarázata segít megérteni az igazi jelentését a feleség férjének való engedelmességének:

> Nincs semmi megalázó vagy lealacsonyító az engedelmességben. Nem összeegyeztethetetlen az értelmi, erkölcsi és szellemi egyenlőséggel. Ez pusztán elfogadása egy olyan tekintélynek, amely alapvető a társadalmi és családi rendben és jólétben. Ez a szeretet természetes kifejezése, mely az önkéntes szolgálatban fejezi ki magát, és örömöt talál abban, ha örömöt szerezhet.
>
> Ez az engedelmesség nem határtalan. Nyilvánvaló, hogy egy feleségnek nem szabad engedelmeskednie, amikor az engedelmesség olyan cselekedeteket követel, melyek ellentétesek a lelkiismerettel, vagy olyan magatartást, amely szemben áll Isten kinyilatkoztatott akaratával…
>
> A szeretet a zsarnokoskodást és a gorombaságot, az önzőséget és a kegyetlenséget teljesen lehetetlenné teszi. Elveszi a feleség által elfogadott engedelmességből mindazt, ami ellenszenves vagy nehéz. Valójában alávetett pozícióba helyezi a férjet, mert arra kényszeríti a szeretet, hogy engedelmeskedjen a felesége minden igényének az eltartása, a vonzalma, a védelme, a boldogsága érdekében.

A *19. vers* azt mondja a férjeknek, hogy szeressék a feleségüket. (A Tit. 2,4. hasonlóképpen arra kéri a feleségeket, hogy szeressék a férjüket.) Az ige itt az *agapao,* amely a legmélyebb, legigazabb szeretet, és a Biblia általában a keresztény szeretetet fejezi ki vele. Az igazi szeretet nem pusztán érzelem, hanem odaadó törődés valakinek a teljes jólétéről. A férjeknek önfeláldozó módon kell szeretniük a feleségüket, úgy, ahogy saját testüket szeretik (Eféz. 4,25-33.).

A férjek azt a parancsot kapják, hogy ne legyenek keserű kedvűek vagy nyersek a feleségükhöz. Ahogy a 18. vers magyarázatában elmondtuk, a férjeknek sok tekintetben engedelmeskedniük kell a feleségüknek. Az a férjeknek szóló parancs, hogy szeressék a feleségüket, azt jelenti, hogy nincs joguk gorombán bánni vele, önzőnek lenni hozzá, vagy figyelmen kívül hagyni a kívánságukat. Egy férjnek tisztességet kell adni a feleségének, és ha bármilyen módon rosszul bánik vele, az meggátolja a kapcsolatát Istennel (1. Pét. 3,7.).

A *20. vers* a gyerekekhez szól, hogy engedelmeskedjenek a szüleiknek minden szempontból. Az ilyen engedelmesség kedves az Úr előtt.

Bár a gyerekeknek mindig tisztelniük kell a szüleiket, az engedelmesség kötelezettsége nem korlátlan. Nincs utalás arra, hogy a felnőtt gyerekeknek, akik már saját otthont teremtettek, még mindig kötelesek lennének teljesíteni a szüleik akaratát. Továbbá a gyerekek nem kötelesek bűnös dolgokat tenni, lelkiismeretük ellenére cselekedni, vagy engedetlennek lenni Isten akaratának a szüleik parancsára, és nem kell így tenniük, ha van döntési lehetőségük a kérdésben. Az ApCsel. 5,29. általános alapelvét kell alkalmaznunk: „Istennek kell inkább engedni, hogynem az embereknek.” (A kritikai szöveg szerint a gyerekek engedelmessége kedves az „Úr*ban*”, utalásul a keresztény mércével való összhangra.)

A *21. vers* azt mondja a szülőknek, hogy ne bosszantsák (ingereljék, provokálják) a gyermekeiket. Különösen az atyáknak szól ez, mivel nekik nagyobb a felelősségük, és ugyancsak nagyobb a hajlamuk a durvaságra, de az alapelv mindkét szülőre érvényes. Világos, hogy ez a vers kizár minden fizikai és érzelmi erőszakot.

Ha a szülők túl szigorúan fegyelmezik a gyermekeiket, elbátortalaníthatják, vagy elcsüggeszthetik őket. Ilyen esetekben a gyermekek végül szüleik ellen fordulhatnak vagy a szüleik

hite ellen. Egy gyermek megfelelő nevelése magában foglalja mind a fegyelmezést, mind a bátorítást.

A *22. vers* a szolgákhoz szól, hogy engedelmeskedjenek földi uraiknak, és napjaink alkalmazottainak hasonlóképpen követniük kell munkaadóik utasításait. A görög *doulos* kifejezés szó szerint „rabszolgát" jelent. Bár a rabszolgaság védhetetlen, embertelen, gonosz rendszer, és bár Pál idejében sok rabszolgával kegyetlenül bántak, sok rabszolgának a munkáról szóló megállapodása bizonyos módon hasonló volt a szerződéses szolgáéhoz, vagy egy hivatásos dolgozóéhoz. Napjainkban az az alapelv, amelyet Kol. 3,22-4,1. kifejez, a munkáltatókra, és a munkavállalókra vonatkozik.

Ez a szakasz nem helyesli a rabszolgaságot; valójában az alapelv, amit kifejez, ténylegesen aláássa a rabszolgaságot. Továbbá a Kol. 3,11. rámutat, hogy a rabszolgaság ellene mond a kereszténység alapjainak. De a levél felismeri, hogy a rabszolgaság az élet megkerülhetetlen ténye volt az első században. Az apostolok célja az evangélium hirdetése volt, és nem vettek részt társadalmi vagy politikai tevékenységben a rabszolgaság megszüntetésére vagy a társadalom forradalmasítására erőszakos tömegtiltakozással. Inkább az egyéni életeket igyekeztek megváltoztatni az evangélium erejével, és ez a folyamat végül erős hatást gyakorol a társadalomra. A fennálló rendszer miatt tehát Pál arra tanította a keresztényeket, hogyan szálljanak szembe a rabszolgaság gonoszságaival, és hogyan tegyék kereszténnyé annak formáit. A rabszolgák ne küzdjenek erőszakkal a rabszolgaság gonoszságai ellen; helyette, amíg a társadalom megváltozik, el kell fogadniuk gazdáik törvényes jogait. (A rabszolgaság további tárgyalását lásd a „Filemonhoz írott levél bevezetését".)

A Kolossé levél részletesen foglalkozik ezzel a témával. A közvetlen indok valószínűleg az volt, hogy Onézimusz, egy megtért szökött rabszolga visszatért a gazdájához a levéllel.

A 22. vers elismeri, hogy a jelenlegi világrendben vannak urak és rabszolgák. Nem fogadja el, hogy egy rabszolgatartónak korlátlan hatalma van egy rabszolga felett, csak „test szerint", azaz az emberi törvények és szokások szerint.

Azoknak a keresztényeknek, akiket az emberi törvények alárendeltek emberi gazdáiknak, engedelmeskedniük kell azoknak, és szorgalmasan kell dolgozniuk. Rabszolgák, szolgák és alkalmazottak ne csak a szemnek szolgáljanak; azaz ne csak akkor szorgoskodjanak, amikor a gazdáik látják őket. Se ne pusztán embereknek akarjanak tetszeni; azaz, ne csak azért dolgozzanak, hogy kivívják emberi gazdáik elismerését.

A keresztény munkásoknak ehelyett őszinte szívvel kell dolgozniuk, és Isten iránti tisztelettel. (A kritikai szöveg „Urat" ír.) Más szavakkal lelkiismeretes munkásoknak kell lenniük.

23. vers: A keresztényeknek szívből kell dolgozniuk, szó szerint lélekből. Úgy kell dolgozniuk, mint akik az Úrnak dolgoznak, és nem embereknek. Az „és valamit tesztek" megfogalmazás összecseng a 17. verssel, emlékeztetőül arra, hogy ez a vers a Krisztus uralmának való engedelmességre buzdít minket.

Ez a vers a munkáról szóló keresztény tant fejti ki. A munka nem csupán robotolás, nem olyasmi, amely elől ki kell térnünk, amikor csak lehetséges. A munka mindenki számára megtisztelő. Egyaránt felelősség és kiváltság. Az Úr akarata az, hogy dolgozzunk mások, családunk és társadalmunk javára, és mások megsegítésére. (Lásd Eféz. 4,28.; 2. Thessz. 3,6-15.; 1. Tim. 5,8.) Amikor dolgozunk, valójában az Úrnak dolgozunk, ezért tökéletességre kell törekednünk. Amikor úgy dolgozunk, mintha az Úrnak dolgoznánk, a munkánk bizonyságtétellé válik a hitetlenek előtt Istenhez való hűségünkről, és az Ő kegyelméről az életünkben. (Lásd Tit. 2,9-10.)

24. vers: Nem csupán arról van szó, hogy az Úrnak dolgozunk, nem pusztán embereknek, hanem arról is, hogy az Úrtól várjuk a jutalmunkat is, és nem csak emberektől. Ennek az igazságnak kell ösztönöznie minket arra, hogy tényleg úgy dolgozzunk, mintha az Úrnak dolgoznánk. Az Úr méltányosan megfizet minket. Bármilyen igazságtalanságot kell is elszen-

vednünk az életünkben, Ő busásan megfizet minket az eljövendő életünkben. Örökséget ad nekünk jutalmul.

Ez az ígéret különösen vigasztaló volt a rabszolgák számára, akiknek eredetileg szólt. Noha nem voltak tagjai annak a családnak, amelynek dolgoztak, és nem volt reményük fizetségre az uruktól, Isten örökséget ígért nekik, vagy egy fiúi részt.

Ismételten, az igeszakasz arra emlékezteti a keresztény rabszolgákat, hogy nem pusztán embereket szolgálnak, hanem az Úr Krisztust. (A kritikai szöveg elhagyja a „mert" szócskát, és ebben az esetben a mellékmondatot parancsként is fordíthatjuk: „Az Úr Krisztusnak szolgáljatok!" (Újford.) A görög szó az „Úr"-ra a *kurios,* ugyanaz a szó, amit a 22. vers használ. A keresztények igazi ura vagy munkaadója nem egy földi munkavezető, hanem Maga Jézus Krisztus.

25. vers: Ahogy egy lelkiismeretes munkás tisztességes jutalmat kap, úgy aki igazságtalanságot cselekszik, az is „jutalmát" veszi az igazságtalanságának. Isten mindenkinek a cselekedete szerint fizet meg. „Amit vet az ember, azt aratándja is." (Gal. 6,7.). Ismételten, ami nem kerül visszafizetésre ebben az életben, biztos, hogy megfizetésre kerülnek az eljövendő életben.

Nincs kedvezés vagy részrehajlás ebben a dologban. Ez az alapelv mindenkire vonatkozik. Következésképpen egyaránt vonatkozik az úrra is és a rabszolgára is; mindkettőnek egyforma felelőssége és kiváltsága van Isten szemében.

A *4. fejezet, 1. vers* azt mondja az uraknak, hogy adják meg a szolgáiknak, ami igazságos és méltányos, és a mai munkaadóknak is ugyanezt kell tenni az alkalmazottaikkal. Az első század társadalma korlátlan hatalmat adott az uraknak a rabszolgáik felett, de a kereszténység az igazságosság követelményét támasztja velük szemben.

Az ige, melyet „megadjátok"-nak fordítanak, azt jelenti, biztosítani, ellátni, mutatni. Ez a görögben mediális, azaz visszaható igealakban áll, ami az alany közvetlen érintettségét jelzi. Az urak kötelezzék el magukat a méltányosság biztosítására. Úgy tűnik, hogy egy keresztény rabszolgatartó, aki teljességében megvalósította ezt az alapelvet, végül felismerte, hogy szabadságot kell adnia a rabszolgáinak.

Felellőségük nyomatékosításaként az 1. vers emlékezteti az urakat arra, hogy nekik maguknak is van Uruk a mennyben. Ismételten, a görög *kurios* szó áll itt, melynek jelentése Úr vagy Gazda. Ezzel arra utal, hogy mennyei Gazdájuk úgy fog velük bánni, ahogy ők bánnak a rabszolgáikkal.

Más versek is céloznak arra az alapelvre, hogy Isten úgy bánik velünk, ahogy mi bánunk másokkal. „És bocsásd meg a mi vétkeinket, miképen mi is megbocsátunk azoknak, a kik ellenünk vétkeztek." (Mát. 6,12.). „Mert a milyen ítélettel ítéltek, olyannal ítéltettek, és a milyen mértékkel mértek, olyannal mérnek néktek." (Mát. 7,2.). Ennek a felfogásnak a megértése arra indította a keresztény rabszolgatartókat, hogy valóban jól bánjanak a rabszolgáikkal, és valószínűleg szabadítsák fel őket.

D. Ima és bizonyságtétel (4,2-6.)

2) Az imádságban állhatatosak legyetek, vigyázván abban hálaadással; 3) Imádkozván egyszersmind mi érettünk is, hogy az Isten nyissa meg előttünk az íge ajtaját, hogy szólhassuk a Krisztus titkát, a melyért fogoly is vagyok; 4) Hogy nyilvánvalóvá tegyem azt úgy, a mint nékem szólnom kell. 5) Bölcsen viseljétek magatokat a kívül valók irányában, a jó alkalmatosságot áron is megváltván. 6) A ti beszédetek mindenkor kellemetes legyen, sóval fűszerezett; hogy tudjátok, hogy mimódon kell néktek kinek-kinek megfelelnetek.

Ez az igeszakasz néhány további útmutatással szolgál, ahogy a levél a végéhez közeledik. Az imára és a bizonyságtételre összpontosít, amely minden keresztény felelőssége.

A *2. vers* arra buzdít minket, hogy az „imádságban állhatatosak" legyünk, ami azt jelenti, hogy szánjuk oda magunkat az imára, és váljon az imádkozás szokásunkká. Pál, Timótheus és Epafrás példák voltak olyan kereszténykre, akik hűségesen imádkoztak (Kol. 1,3.; 9.; 4,12.).

Két alapelem lényegbevágó az imádsághoz: 1) *éberség* (ébren lenni, elővigyázatosnak lenni, szellemileg érzékenynek lenni), és 2) *hálaadás.* Még egyszer, a levél hangsúlyt helyez az Istennek való hálaadására. (Lásd Kol. 1,3.; 12.; 2,7.; 3,15.; 17.).

3. vers: Pál kifejezett kérése, hogy a kolossébeli szentek imádkozzanak érte. („Egyszersmind" azt jelenti: emellett, vele együtt, vagy ráadásul.) Visszaváltja az első személyt többes számúra, hogy belefoglalja munkatársát, Timótheust is a kérésbe.

Az imakérés kettős. Először is, Pál szeretné, ha a kolossébeliek azért imádkoznának, hogy Isten megnyissa az ajtót az ige előtt, és ő és Timótheus hirdethessék az evangéliumot. Mindenek előtt arra vágyott, hogy szólja a „Krisztus titkát", ami a Megtestesülés és a Kiengesztelés üzenete, és különösen annak az üzenete, hogy „a Krisztus ti köztetek van, a dicsőségnek ama reménysége" (Kol. 1,27.). És Pált azért börtönözték be, mert hirdette Krisztus titkát.

4. vers: Másodszor, Pál arra kérte a kolossébelieket, imádkozzanak azért, hogy megfelelően tudja hirdetni az üzenetet, azaz érthetővé és világossá tegye a titkot. Noha gyakorlott misszionárius volt, nem volt önbizalma saját emberi képességeiben, hanem Isten kegyelmétől és a szentek imáitól függött, hogy a szolgálata hatékony legyen. Nem ült a babérjain, hanem még mindig úgy érezte, kötelessége megosztani az evangéliumot, és ezt hatékonyan tenni.

Figyelemre méltó, hogy Pál személyes imakérése az evangélium hirdetése és Isten országának elősegítése körül összpontosul, saját személyes szükségletei és kívánságai helyett. Csak a levél utolsó verse foglalkozik ezzel, amennyiben arra utal, hogy a kolossébeliek imádkozzanak bebörtönzésének személyes körülményei miatt.

Az *5. vers* arra buzdítja a hívőket, hogy bölcsességben cselekedjenek, vagy bölcsen viseljék magukat a kívülállókkal szemben. (A 6. vers gyakorlati alkalmazással szolgál.)

Meg is kell váltanunk az időt, „a kedvező alkalmat jól használjuk fel" (Újford.), vagy „a legjobban használjuk fel az időnket" (Phillips). A görög ige visszaható alakban áll, ami szoros kapcsolatba hozza az alanyt cselekvéssel. Más szavakkal meg kell vennünk magunknak minden alkalmat. Vissza kell nyernünk az időt, amit az ördög el akar sikkasztani. Röviden, bölcsen és Isten céljára kell használnunk az időnket. Ez az alapelv minden tevékenységünkre, és minden időnkre vonatkozik, de a szövegösszefüggésből úgy tűnik, hogy az ima és a bizonyságtevés alkalmaira utal.

6. vers: Mindig kedvesen kell beszélnünk. „Beszédetek legyen mindenkor kedves" (Újford.) „Legyen a beszédetek mindenkor tetszetős (kellemes és megnyerő)" (Kibővített Biblia). Ez az alapelv ugyanúgy vonatkozik a személyes beszélgetésekre, mint az igehirdetésre. Az 5. vers fényében ez a figyelmeztetés különösen a hitetlenekkel való foglalkozásunkra vonatkozik.

A beszédünk legyen sóval fűszerezett. Ennek a hasonlatnak kettős jelentése lehet. Először is, ahogy a só kiemeli az ételek zamatát, és még ízletesebbé teszi azokat, úgy a mi beszédünknek is kellemesnek és vonzónak kell lennie. Másodszor, ahogy a só konzerválja az ételt, úgy a mi beszédünk is legyen mentes a romlottságtól.

Ugyanakkor meg kell találnunk a helyes módot arra, hogy mindenkinek megfeleljünk. Egy megfelelő válasz eloszlathatja a feszültséget, a zavart, vagy egy veszélyes helyzetet. „A higgadt válasz elhárítja az indulatot" (Péld. 15,1. – Újford.). A jó válaszok fontosak a hitetleneknek tett bizonyságtételnél, ami itt elsődleges jelentésnek tűnik. „Mindig készek legyetek megfelelni mindenkinek, a ki számot kér tőletek a bennetek levő reménységről, szelídséggel és félelemmel" (1. Pét. 3,15.).

Ezekkel a gyakorlati tanácsokkal a levél tanítási része a végéhez ért.

VI.

Befejezés
(Kol. 4,7-18.)

A Kolossé levél befejező része a levél kézbesítőiről szól, és üdvözlést tartalmaz Pál munkatársaitól, záró üzeneteket és áldást.

A. A levél kézbesítői (4,7-9)

7) Minden én dolgaimat megismerteti veletek Tikhikus, a szeretett atyafi és hív szolga és szolgatárs az Úrban; 8) A kit épen a végett küldtem hozzátok, hogy megismerje a ti dolgaitokat és megvígasztalja a ti szíveteket, 9) Onézimussal együtt, a hű és szeretett atyafival, ki ti közületek való; minden itt való dolgot megismertetnek ők veletek.

7. vers: Nyilvánvaló, hogy a levél elsődleges kézbesítője Tikhikus. Pál azt írja róla, testvér, hű szolga, és szolgatárs az Úrban. Neki kell elmondani további részleteket Pál helyzetéről a kolossébeli gyülekezetnek.

Tikhikus egyike volt Pál hét útitársának Görögországból Jeruzsálembe a harmadik missziói útján (ApCsel. 20,4.). Kétségkívül ezek az emberek voltak a pogány gyülekezetek küldöttei Jeruzsálembe, akik az adományokat vitték a jeruzsálemi hívők megsegítésére. Tikhikus Kis-Ázsia egyik képviselője volt, valószínűleg Efézusé. Ezzel az alkalommal nyilvánvalóan Rómába látogatott, és hazatérőben volt, ezért kérte meg Pál, hogy vigye el a levelet.

Tikhikus kézbesítette az efézusi gyülekezetnek szóló levelet is (Eféz. 6,21-22.). Ez a tény, sok más gondolati és szóhasználati párhuzammal együtt az Efézusi és a Kolossébeli levél között, arra utal, hogy a két levél ugyanabban az időben íródott. Tikhikus más alkalmakkor is hűséges küldönc volt (2. Tim. 4,12.; Tit. 3,12.).

8. vers: Pál különösen két okból küldte el bizalmas munkatársát Kolosséba, a kapcsolattartás és bátorítás végett. Nem csak el kellett mondania a híreket Pálról a kolossébelieknek, hanem meg kellett tudnia még többet a kolossébeli helyzetről.

A kritikai szöveg szerint azért ment Kolosséba, hogy elmondja a híreket Pálról a kolossébelieknek: „hogy megismerjétek körülményeinket, és hogy megvigasztalja szíveteket.” De ez az értelmezés azt jelentené, hogy Pál ugyanazt mondta három egymást követő versben (7., 8., és 9.). A fennmaradt kéziratok egyenlő számban oszlanak meg a kétféle olvasat között.

9. vers: Onézimus Tikhikus mellé szegődött a levél kézbesítéséhez. Pál úgy beszél róla, mint hűséges és szeretett testvérről Kolosséból. A Fil. 8-10-ből megtudjuk, hogy Onézimus szökött rabszolga volt, akit Pál megtérített Rómában, és aki visszatért Filemonhoz, a gazdájához, akit megkárosított. A kolossébeli gyülekezet csak a korábbi bűnös állapotában ismerte őt, Pál azonban bátran kijelenti, hogy ő „ti közületek való”, és visszaküldte őt, mint küldöncét. Ez a vers kiváló bizonyságot tesz az evangélium átformáló erejéről, és a korai egyház hajlandóságáról a megtért bűnös elfogadására, mint új ember Krisztusban.

Tikhikus és Onézimus is azért ment Kolosséba, hogy beszámoljon Pál tevékenységéről és állapotáról, valamint Rómáról.

B. Üdvözlet Pál kíséretétől (4,10-14.)

10) Köszönt titeket Aristárkhus, az én fogolytársam, és Márk, a Barnabás unokatestvére, (ki felől parancsolatokat vettetek: ha hozzátok megy, fogadjátok őt szívesen), 11) És Jézus, kit Justusnak is hívnak, kik a zsidók közül valók: csak ezek azok a munkatársaim az Isten országában, a kik nékem vígasztalásomra voltak. 12) Köszönt titeket Epafrás, ki ti közületek való, Krisztusnak szolgája, mindenkor tusakodván ti érettetek imádságaiban, hogy megállhassatok tökéletesen és teljes meggyőződéssel az Istennek minden akaratjában. 13) Mert bizonyságot teszek ő felőle, hogy sokat fárad érettetek és azokért, kik Laodiczeában és Jerápolisban vannak. 14) Köszönt titeket Lukács, ama szeretett orvos, és Démás.

Ezek a versek Pál hat munkatársának üdvözletét tartalmazzák: Aristárkhus, Márk (János Márk), Jézus Justus, Epafrás, Lukács és Démás. Jézus Justus kivételével mindegyikük Filemont is üdvözli ekkor, feltehetőleg azért, mert személyesen ismerték őt (Filem. 23-24.).

10. vers: Pál Aristárkhust fogolytársának nevezi. Ez a megnevezés valószínűleg metafórikus, mert Pál ugyanezt a megnevezést használja Epafrásra a Filemonhoz írott levél 23. fejezetében, noha nem sokkal korábban Rómába utazott, hogy meglátogassa Pált (Kol. 1,7-8.). Pál talán azért használta ezt a megnevezést, mert Aristárkhus együtt maradt Pállal a bebörtönzése idején is, és segítségére volt. Másfelől Aritárkhus valóban be is lehetett börtönözve akkoriban Pállal együtt, vagy egy korábbi alkalommal.

Aristárkhus a macedóniai Thesszalonikából származott. Efézusban szegődött Pál mellé a jeruzsálemi, és az Itáliába történő utazásához (ApCsel. 19,29.; 20,4.; 27,2.).

Márk, Barnabás rokona volt, aki Pál első missziós útján volt Pál kísérője. A későbbi olvasatokban az itt szereplő görög szó az *anepsios,* aminek a jelentése „unokaöccs”, de napjaink tudósai egyetértenek abban, hogy ezúttal unokatestvért jelent. János Márk az első missziós útjukon csatlakozott Pálhoz és Barnabáshoz, mint segítő, de útközben elmaradt tőlük. Ennek következtében Pál nem akarta magával vinni a következő útra. Ekkor Pál és Barnabás külön váltak, és Pál Silást vitte magával, Barnabás pedig Márkot. (Lásd ApCsel. 13,5.; 13.; 15,36-40.) A Barnabás és Márk közötti rokonság magyarázatot ad Barnabás kifejezett szándékára, hogy Márkkal dolgozzon.

A levél keletkezésekor Márk alkalmasnak bizonyult a szolgálatra, és teljesen visszanyerte Pál bizalmát. Valójában valaki, feltehetően Pál, ajánlást küldött róla, megkérve a kolossébeli gyülekezetet és valószínűleg másokat is, hogy lássák vendégül, hogy ha útközben betér hozzájuk. Pál itt emlékeztette a kolossébelieket erre a kérésére. És a 2. Tim. 4,11-ben Pál úgy beszél Márkról, mint aki alkalmas a szolgálatra.

Valamikor az idő során Márk megírta azt az evangéliumot, amely az ő nevét viseli, valószínűleg Péterrel együtt, mert Péter fiának tekintette Márkot (1. Pét. 5,13.). Márk története bátorító példa mindnyájunk számára a helyreállításra és a megbékélésre, rámutatva arra, hogy a keresztények felülkerekedhetnek korábbi hibáikon és csalódásaikon, csakúgy, mint a nézeteltéréseiken.

11. vers: Pál harmadik társa ekkor Jézus Justus volt. Semmi más nem tudható róla. A családneve valószínűleg arra szolgált, hogy megkülönböztessék őt Jézus Krisztustól. A Jézus név görög megfelelője a héber Józsué vagy Josua névnek, és valószínűleg nagyon gyakori lehetett a bibliai időkben. Mindazonáltal csak az Úr Jézus Krisztus személyesítette meg igazán ezt a nevet, melynek jelentése Jehova-Megmentő, mivel Ő ténylegesen Isten volt velünk, Jehova, aki eljött testben, hogy megszabadítsa népét a bűneitől. (Lásd Máté 1,21.; 23.; Ján. 8,58.) A korai egyház szóhasználatában az „Úr”, a „Krisztus”, és a „Názáreti” megnevezések a Megváltó megkülönböztetésére szolgáltak másoktól, akik a Jézus nevet viselték.

Aristárkhus, Márk és Justus zsidók voltak, és csak ők voltak zsidók ekkor Pál evangéliumi munkatársai között Rómában. Pál igazi vigasztalóinak bizonyultak.

12. vers: Pál negyedik társa ekkor a kolossébeli Epafrás volt, akit Pál Krisztus szolgájának nevez. (A kritikai szöveg „Jézus Krisztus”-t ír.) Nyilvánvalóan ő volt a kolossébeli gyülekezet alapítója és pásztora, és meglátogatta Pált Rómában (Kol. 1,7-8.).

Epafrás szüntelenül tusakodott imában a kolossébeliekért. A „mindenkor tusakodván” a görög *agonizomai* szó fordítása, melyet Pál magára vonatkoztat a Kol. 1,29-ben. Eparfás mindig imádkozott azért, hogy a kolossébeliek megállhassanak tökéletesen (éretten), és teljes meggyőződéssel Istennek minden akaratában. A „tökéletes” a görög *teleios* szó fordítása, amely feltűnik a Kol. 1,28-ban is, és érettségre vagy teljességre utal. (A „teljes meggyőződés” helyett itt a kritikai szöveg egy hasonló szót használ, melynek jelentése: „teljes bizonyosság”.)

Ebből a kijelentésből nyilvánvaló, hogy a keresztények ismerhették, és tehették Isten akaratát. (Lásd még Eféz. 5,10.; Kol. 1,9-10.) Isten akarata nem misztikus vagy titokzatos; elvárja tőlünk, hogy felismerjük, és megtegyük az Ő kegyelme által, és képesek vagyunk rá, ha imádkozunk és keressük Őt. Ez az állítás megerősíti a közbenjáró ima értékét is. (Lásd még Kol. 1,3.; 9.; 4,3.)

13. vers: Pál bizonyságot tett arról, hogy Epafrás mélyen a szívén hordozta a kolossébeli, a laodíceai és a hierapolisi szenteket. Lehet, hogy ő volt az alapítója és pásztora, vagy felügyelője mind a három gyülekezetnek. Laodícea és Hierapolis körülbelül tizenhat vagy húsz kilométerre, északra feküdtek Kolossétól a Lycus folyó túlsó partján. (A „sokat fáradt” kifejezés olyan szót takar, amelynek jelentése: törődés, munka, fájdalom, vagy gyötrelem.)

14. vers: Pál ötödik társa, aki üdvözlést küldött a kolossébeli gyülekezetnek, Lukács volt. Pál „szeretett orvos”-nak vagy doktornak nevezi őt. Az apostoli egyház hitt az isteni gyógyításban, elvárta azt, imádkozott érte, megtapasztalta (Márk 16,18.; 1. Kor. 12, 12,9.; Jak. 5,14.), és csodálatos gyógyulások kísérték és erősítették meg Pál saját szolgálatát (ApCsel. 14,8-10.; 28,8.). De semmilyen megbélyegzés nem társul Lukács orvosi hivatásához. Világos, hogy az Isten gyógyításába vetett hit, és az orvosi felügyelet biztosítása vagy igénye nem összeegyeztethetetlen. Az orvosok sokféle módon segíthetnek nekünk tanítva minket a helyes táplálkozási és egészség-megőrzési szokásokra, megelőző kezeléssel, fájdalomcsillapítással, sérülések és betegségek kezelésével. Amikor Isten nem azonnal gyógyít, tanácsos igénybe venni orvosi ellátást, ugyanakkor pedig továbbra is bízni kell Isten gyógyításában. Ő felhasználhat orvosokat a szenvedés enyhítésére, és a test gyógyulási folyamatának elősegítésére. Végül minden gyógyulás Tőle származik, mert Ő tervezte regenerálódó képességgel a testet, ő adta az orvosoknak az intelligenciát és a szakértelmet, és Ő teremtette azokat az anyagokat, melyekből gyógyszereket nyernek, vagy gyártanak.

Mivel Lukácsra nem úgy történik említés, mint Pál akkori három zsidó kísérőjének egyikére (10-11.vers), nyilvánvaló, hogy Lukács pogány volt. Elkísérte Pált néhány utazásán, és egészen Pál élete végéig hűséges maradt hozzá (ApCsel. 21,1.; 2. Tim. 4,11.). Ekkortájt megírta Lukács evangéliumát és az Apostolok cselekedeteit, így lett a Biblia egyetlen ismert pogány szerzője. Úgy tűnik, hogy Lukács bizonyos mértékig Márk evangéliumára támaszkodott saját evangéliuma megírásakor, és ez az igevers rámutat, hogy a két férfinek bőven volt alkalma arra, hogy jó barátokká váljanak, és a megfigyeléseiket kicseréljék.

Az utolsóként megemlített munkatárs Démás. A hat közül ő az egyetlen, akihez Pál itt nem fűz semmilyen megjegyzést. Talán ez a hallgatás jelzi azt, hogy Démás már küszködött szellemileg; bárhogy is volt, azt látjuk, hogy később elhagyta Pált a világ szeretete miatt (2. Tim. 4,10.).

C. Záró üzenetek és áldás (4,15-18.)

15) Köszöntsétek az atyafiakat, kik Laodiczeában vannak, és Nimfást és a gyülekezetet, mely az ő házánál van. 16) És mikor felolvastatik nálatok e levél, cselekedjétek meg, hogy a laodiczeaiak gyülekezetében is felolvastassék, és hogy a Laodiczeából átveendő levelet ti is felolvassátok. 17. És mondjátok meg Arkhippusnak: Vigyázz a szolgálatra, melyre vállalkoztál az Úrban, hogy azt betöltsed! 18) A köszöntés a saját kezemmel, a Páléval, van írva. Emlékezzetek meg az én bilincseimről! A kegyelem veletek. Ámen.

15. Vers: A munkatársai üdvözlete után Pál megkéri a kolossébelieket, hogy üdvözöljék a régió fővárosában, Laodíceában élő testvéreiket. Ez a város tizenhat vagy harminc kilométerre feküdt északra. Üdvözletet küld Nimfásnak is, és a házánál lévő gyülekezetnek. Nimfás nyilvánvalóan nem Kolossében lakott; valószínűleg Laodíceában, és ott legalább a gyülekezet egy része az ő házában gyűlt össze. Talán a gyülekezet egyik vénje volt, vagy az, akit a szomszédos csoport pásztorának tekinthetünk.

(A kritikai szöveg a nevet nőneműként írja le [Nympha] nőnemű *„ő”* személyes névmáshoz igazítva. Egyes kéziratok szerint *„ők”*.

16. vers: Pál azt az utasítást adja, hogy a levelét olvassák fel az egész kolossébeli gyülekezet előtt, és a laodíceai gyülekezetben is. Tudta, hogy fontosabb mondandója van a helyi sajátosságoknál. Íme a korai bizonyítéka az újszövetségi kánon kialakulásának. Kezdettől létezett legalább egy bizonyos mértékű felismerése annak, hogy ez a levél Isten egész népének szól. Logikus volt ezért, hogy Pál korának egyháza úgy fogadta ezt, mint Istentől ihletettet, és megőrizte azt az egyház számára, más helyek és más korok idejére is.

Pál arra is utasította a kolossébeli hívőket, hogy olvassák fel a Laodíceából érkezett levelet is. Ez a mondat sok spekulációra adott alkalmat. Egyesek feltételezik, hogy a levelet, amire utalt, a laodíceabeliek írták, vagy a laodíceabelieknek szólt, amit nem Pál írt, de világosan kitűnik, hogy valójában Pál levele volt a laodíceabeliekhez. Máskülönben honnan tudott volna Pál róla, miért említette volna ebben a szövegösszefüggésben, és miért tette láthatóan egyenértékűvé az ihlettett kolossé levéllel?

Az úgynevezett Pál levele a laodíceabeliekhez létezik egy latin kéziratban.[1] Ám ez nyilvánvalóan egy későbbi keletkezésű, amit ennek az utalásnak hatására írtak. Egy sor kifejezést vett át elsősorban a Filippi levélből és néhány más levélből, mint a Galata levélből is. Nincs világos célja vagy témája.

Sok magyarázó arra következtet, hogy Pál az Efézusi levélre utal, ami valószínűnek tűnik. A legtöbb tudós egyetért abban, hogy az Efézusi levél eredetileg körlevélnek íródott, és nem csupán az efézusi gyülekezetnek. Sok korai kézirat elhagyja az „Efézusban lévő” szavakat az Ef. 1,1-ből, jelezve, hogy a levél körbejárt a különböző gyülekezetekben a korai időkben. A Kolossé levéllel ellentétben nem foglalkozik sajátos helyi kérdésekkel, és nem említ semmilyen helyi személyiséget.

Sok olyan témát tárgyal, amit a Kolossé levél is, de általánosabb és átfogóbb módon, és a fő témája az egyházra vonatkozó tan. Lehet, hogy először Efézusba lett elküldve, az ázsiai tartomány fővárosába, de a tartomány más városaiba is.

Ha az Efézusi levél körlevél volt, természetesen eljutott Laodíceába, a régió legnagyobb városába, mielőtt Kolossébe került, egy viszonylag kisebb városba. Ha Pál itt nem az Efézusi levélre utal, akkor arra kell következtetnünk, hogy a Laodíceai levelet nem őrizték meg. A Laodíceai levelet azonban nem csak egy, hanem több gyülekezetnek szánták, akárcsak a Kolossé levelet. Tehát valószínűnek tűnik, hogy Isten ihlette, és meg is őrizte azt a számunkra, az Efézusiakhoz írott levél megnevezés alatt.

17. vers: Pál különleges üzenetet küldött Arkhippusnak. A 15-16. versekből kitűnik, hogy Laodíceában lakhatott, a Filem. 2-ből pedig az látszik, hogy Filemon fia volt.

---

[1] Ennek a hamis levélnek a szövege, fordítása és tárgyalása megtalálható: Lightfoot, 287-300.

Pál figyelmeztette Arkhippust, hogy vigyázzon a szolgálatra, amelyet az Úrtól vett, hogy betöltse vagy beteljesítse azt. A „szolgálat” itt azt jelenti, hogy alkalmazás vagy munka. Mint minden igazi szellemi szolgálat, Arkhippus szolgálata nem csupán emberi vállalkozás volt, hanem magától az Úrtól származott. Arkhippus talán egy prédikátor volt, talán egy segítő lelkimunkás a térségben. Pál üzenete valószínűleg nem dorgálás volt, hanem bátorítás egy nehéz feladathoz. Ha Arkhippus valóban Laodíceában szolgált, és ha az ottani gyülekezet már elindult annak a bizonyos szellemi hanyatlás megtapasztalásának az útján, amelyről a Jel.3,14-22-ben olvasunk, akkor könnyen megérthető, miért volt szükség erre a bátorításra.

18. vers: A levél egy személyes üdvözlettel végződik Pál saját kezű írásával. Általában diktálta a leveleit, de a befejezést saját kezével írta, hogy megerősítse a levelek hitelességét (Róm. 16,22.; 2 Thessz. 3,17.). (A kritikai szöveg elhagyja az „Ámen” befejezést.)

Zárásként Pál arra kéri a kolossébeli hívőket, hogy ne feledkezzenek meg a bilincseiről, jelezve, hogy imádkozzanak a szabadulásáért. (Lásd. Filem. 22.) A bilincsek valószínűleg abban a pillanatban is a kezein voltak, és elevenen éreztették vele rabságát, mialatt személyesen írta ezeket a záró sorokat.

Végül Pál azzal fejezi be a levelet, amivel mindig tette, az isteni kegyelem áldását kérve az olvasókra.

PÁL LEVELE FILEMNOHOZ

(Testvérség Jézus uralma alatt)

Bevezetés a Filemonhoz írott levélhez

A Filemonhoz írott levél egy személyes levél, ami egy keresztény emberhez szólt, aki Kolossében élt az első században. Gyakorlati szempontból a keresztény testvérséget tanítja Jézus uralma alatt.

A szerző

A Filem. 1,1. Pál apostolt nevezi meg szerzőként. Megemlíti Timótheust, Pál fiatal munkatársát és útitársát abban az időben, de egyértelműen Pál a szerző, mivel saját kezével írta a levelet, és a nyitó megjegyzések után végig egyes szám első személyben ír, úgy azonosítva magát, mint „Pál, a megvénhedett" és „én, Pál" (9.; 19. versek). (További információért Pálról lásd a „Bevezetés a Kolossé levélhez".)

Konzervatív tudósok egyetértenek abban, hogy a könyv eredeti, és Pál a szerzője. A Kolossé levéllel való párhuzamok azonos szerzőt feltételeznek mindkét könyvnél, tehát minden érv, ami Pál szerzősége mellett szól a Kolossé levél esetében, ugyanúgy érvényes a Filemonhoz írott levél esetében is. Mivel a levél egy személyhez szól, nagyon rövid, és nem foglalkozik főbb tanbeli kérdésekkel, nincs elfogadható magyarázata, miért őrizte meg a korai egyház, és foglalta bele az Újszövetségbe, hacsak tényleg nem Pál a szerzője.

Ihletettség, kanonitás és szöveg

Mivel Pál elismert apostol volt a korai egyházban, a levél apostoli tekintéllyel bír. A Filemon 8-ban Pál hivatkozik a tekintélyre, amellyel utasítja a címzettet.

A 2. Péter 3,15-16. szerint Pál levelei Szentírások. Nem valószínű, hogy egy ilyen természetű levél fennmaradt volna, és belekerült volna a Bibliába, ha nem Isten ihlette volna a tartalmát, és nem Ő gondoskodott volna a megőrzéséről. Röviden, a Filemonhoz írott levél a Biblia része, és Isten ihletett Igéje.

A kereszténység története során sosem volt jelentős vita a Filemonhoz írott levél kánonba foglalásán, azon könyvek közé sorolásán, melyeket a Szentírás részeinek tekintenek. Az Újszövetség összeállítása utáni első generációból Polykárpus hivatkozott rá, ezután hamarosan a Muratori kánon (170 körül) és a Barococcio kánon (206 körül) is hitelesnek nevezte. Minden fő kánon, zsinat és a kereszténység fő ágai a legkorábbi időktől jelenkorunkig Szentírásnak tekintette.[1]

Nem volt különösebb vita a Filemonhoz írott levél szövege körül sem. Ez a könyv a Károli fordítást használja elsődlegesen a szöveg bemutatásához. Van néhány más olvasat is, de egyik sem mutat jelentős eltérést a tanbeli értelmezésben.

Meg fogjuk jegyezni a modern szövegkritika által javasolt egyéb szövegváltozatokat (melyeket kritikai szövegnek nevezünk), és ugyancsak megjegyezzük azt a néhány helyet, ahol a Károli fordítás különbözik a fennmaradt kéziratok többségétől (többségi szöveg).

A levél írásának helye és ideje

Pál börtönből írt Filemonnak (Filem. 1.; 9.; 10.; 13.). Tehát ezt a könyvet is nevezhetjük Pál börtönlevelének, az Efézusi, a Filippi és a Kolossé levéllel együtt.

---

[1] Geisler és Nix, 193.

A legtöbb konzervatív bibliatudós arra következtet, hogy a Filemonhoz írott levél Pál első római bebörtönzése idején íródott (ApCsel. 28,16.; 30-31.), a 60-as évek elején, valószínűleg 61 és 63 között. Egyidejűleg keletkezett az Efézusi és a Kolossé levéllel, és későbbi keltezésű Pál többi levelénél, kivéve a Filippi levelet és a pásztori leveleket.

Az Efézusi, a Kolossé és a Filemonhoz írott levél szoros kapcsolatban állnak egymással, mindegyiket Kisázsiába küldték nagyjából ugyanabban az időben. A Kolossé és a Filemonhoz írott levél nyilvánvalóan egyazon időben és helyen íródott, és ugyanaz a személy kézbesítette őket. Mindkét levél megemlíti, hogy Timótheus Pállal van, szól Arkhippusról, és elmondja, hogy Onézimus elkíséri a leveleket, valamint Pál munkatársainak üdvözletében a Kolossé levél által említett hat név közül öt a Filemonhoz írott levélben is meg van említve. (Lásd Kol. 1,1.; 4,7-17.; Filem. 1-2.; 10-12.; 23-24.) Mivel Tikhikus kézbesítette a Kolossé levelet, nyilvánvalóan ő kézbesítette a Filemonhoz írott levelet is.

Az eredeti címzett

A Filemonhoz írott levél egyike a két kifejezetten személyes levélnek az Újszövetségben, János 3. levelével együtt. A címzett, Filemon, Pál megtérője volt (Filem. 19.). Az előző részben tárgyalt Kolossé levélben található párhuzamokból nyilvánvaló, hogy Filemon a kolossébeli gyülekezethez tartozott. További bizonyíték erre, hogy Filemon szökött rabszolgája, Onézimus, Kolosséből jött. És Pál visszaküldte őt Kolosséba, hogy kibékítse Filemonnal (Kol. 4,8-9.; Fil. 10-12.).

Epafrás nyilvánvalóan a kolossébeli gyülekezet pásztora volt (Kol. 1,6-8.; 4,12.), és Filemon egy laikus gyülekezeti tag volt, akinek a házánál a gyülekezet egy része összegyűlt istentiszteletre (Filem. 2.). Az, hogy nagy háza volt, és legalább egy rabszolgát tartott, azt jelzi, hogy meglehetősen jómódú volt. Befolyásos keresztény volt, és fontos jótevője volt a gyülekezetnek (Filem. 4,7.).

Pál Appiának és Arkhippusnak is címezi a levelet. Ez arra enged következtetni, hogy Appia Filemon felesége volt, Arkhippus pedig a fia (Filem. 2.).

Cél

A levél a kolossébeli Epafrás látogatásának és beszámolójának következtében íródott, és Onézimus Kolosséba történő visszatérésének alkalmával.

Onézimus szökött rabszolga volt, akit Pál térített meg Rómában. Pál nem akarta őt Rómában tartani Filemon, a gazdája beleegyezése nélkül, ezért visszaküldte őt hozzá a levelével (Kol. 4,8-9.; Filem. 10-12.).

A levél közvetlen célja, hogy kibékítse Onézimust és Filemont, és engedélyt kérjen Onézimus számára, hogy visszatérhessen Rómába. Mint látni fogjuk, lehetséges, hogy Pál valójában azt akarta, Filemon engedje szabadon Onézimust. Pál kifejezetten kérte, hogy Filemon bocsásson meg Onézimusnak, és úgy fogadja őt vissza, mint egy testvért Krisztusban. Pál kérése nyilvánvalóan meghallgatásra talált; máskülönben nem valószínű, hogy Filemon megőrizte volna a levelet, hogy mások is elolvashassák, és fennmaradjon a számunkra.

Egy korabeli hagyomány szerint Onézimus visszakapta szabadságát, és visszatért Pálhoz Rómába. Körülbelül ötven évvel Pál levele után Ignatius, Antiochia püspöke a korai apostolok utáni korban írt az efézusi keresztényeknek. A levelében megemlíti püspököket, Onézimust, és ugyanazt a szójátékot alkalmazza, amit Pálnál is megtalálunk a Filem 11-ben és 20-ban. Ha az efézusi püspök azonos volt Filemon egykori rabszolgájával, akkor egy bámulatos bizonyságtételt kapunk egy szökött rabszolgáról, aki pásztor lett szülőföldjének fővárosában. Ha így van, ez a körülmény további ösztönzésül szolgálhatott a régió gyülekezeteinek, hogy megőrizzék és körbeadják a Filemonhoz írott levelet.

Onézimus segítése mellett egy magasabb cél is áll a levél hátterében. Isten ihlette azt, és belefoglalta Szentírásba az egész egyháznak szóló üzenet miatt a keresztény testvérség témájában. Nevezetesen legalább öt olyan dolgot megtudhatunk belőle, melyek miatt ma is fontos a számunkra.

1. Betekintést nyújt Pál jellemébe.
2. Tanulságos példa a keresztény udvariasságra, szeretetre, megbocsátásra és alázatra.
3. Erőteljes bizonyságtétel a megtérésről. Onézimus olyannyira megváltozott, hogy Krisztus kedvéért kész volt visszatérni, mint rabszolga. Továbbá neki és Pálnak figyelemre méltó hitük volt Istenben és Filemonban, mert a törvényes büntetése egy elfogott szökött rabszolgának legkevesebb megbélyegzés volt, és gyakran keresztre feszítés.
4. Az ókori világ uralkodó filozófiájával éles ellentétben, a levél minden ember értékességét tanítja, és minden keresztény testvérségét, olyan alapelveket, amelyek aláássák a rabszolgaságot.
5. Rámutat, hogy a hívőknek az élet minden területén a keresztény alapelveket kell alkalmazniuk.

Stílus, szerkezet és a tartalom összefoglalása

A Filemonhoz írott levél egy magánlevél, amely nem tartalmaz kifejezetten tanbeli útmutatást vagy figyelmeztetést. Mindazonáltal, ahogy láttuk, értékes leckét ad a kereszténység számára.

Már megjegyeztük a szoros kapcsolatot a Filemonhoz írott levél és a Kolossé levél között, és kisebb mértékben az Efézusi levél között. A Filemon levél jellegzetes témája az úr-rabszolga kapcsolat, melyről az Eféz. 6,5-9. és Kol 3,22-4,1. általánosabban szól. (A Filemonhoz írott levél és a Kolossé levél közötti párhuzamos szóhasználatért lásd a 3-as táblázatot ennek a fejezetnek a végén.)

A Filemonhoz írott levél három fő részt tartalmaz.

1. *Bevezetés* (1-7. versek): Pálra jellemző személyes bevezetés, amely üdvözlést, hálaadást és imát tartalmaz.
2. *Téma* (8-21. versek) a levél lényege, ami közbenjárás Onézimusért.
3. *Befejezés* (22-25. versek): Pálra jellemző személyes befejezés, mely különböző keresztények üdvözlését tartalmazza, és áldással zárul.

Általános kifejezésekkel megfogalmazva a Fiemon levél témája a testvérség Jézus uralma alatt. A 16. vers fogalmazza meg a központi gondolatot: „[Fogadd őt] Nem úgy immár mint szolgát, hanem szolgánál nagyobbat, mint szeretett atyafit, kiváltképen nékem, mennyivel inkább pedig néked, mind testben, mind az Úrban.”

A Filemonhoz írott levél fő részét három főbb szakaszra oszthatjuk, melyek mindegyike Pál közbenjárásával foglalkozik Onézimusért.

1. *A kérés előkészítése* (12-16. vers): Pál kérése Filemonhoz az volt, hogy bocsásson meg Onézimusnak, és szerette volna, ha Onézimus mellette lenne Rómában.
2. *A kérés alátámasztása* (17-21. vers): Pál megfogadja, hogy kifizeti Onézimus tartozását, és kifejezi bizalmát Filemonban.

A rabszolgaság problémája

Mivel a Filemonhoz írott levél egy rabszolga urához való viszonyával foglalkozik, felmerül a kérdés: Hogyan tekintsen egy keresztény a rabszolgaságra?

A rabszolgaság egyetemes intézmény volt a bibliai időkben. Az ókori világban, és a római törvények alatt egy rabszolgának egyáltalán nem voltak jogai. Élő vagyontárgya volt az urának. A rabszolgatartónak joga volt bármit tenni a rabszolgájával, akár ki is végezhette őt.

Az ószövetségi törvény igyekezett csökkenteni a rabszolgaság embertelenségét sajátos védelmet nyújtva a rabszolgáknak. Azt is megparancsolja, hogy minden héber rabszolgát szabadon kell engedni hat év után, gyakorlatilag átváltoztatva őket szerződéses szolgává. Ezen a területen, mint sok máson is, előkészítette a talajt az Újszövetség magasabb rendű kinyilatkoztatása számára.

Az Újszövetség azt tanítja, hogy minden egyénnek felbecsülhetetlen értéke van, hogy Isten nem személyválogató, és hogy a társadalomnak Isten akaratához kell igazodnia. Ezek az alapelvek természetesen kizárnak minden fajta zsarnokságot, önkényt, üldözést, kegyetlenkedést vagy rabszolgaságot. Röviden, a rabszolgaság egy gonosz rendszer, mely ellentétes Isten akaratával, és sérti a kereszténység alapvető felfogását.

Ugyanakkor az Újszövetség arra utasítja az embereket, hogy vessék alá magukat az államvezetés tekintélyének. Ez ellene szól a megtorlásnak, a bosszúnak, az erőszaknak és a lázadásnak. (Lásd Mát. 5,38-39.; 43-44.; 26,52.; Róma 12,19.; Jak. 5,6.; 1. Pét. 3,9.). Habár a Római Birodalom egy pogány kormányzás és idegen zsarnokság volt, Jézus nem támogatta a zsidó lázadást ellene, hanem behódolást hirdetett a világi vezetésnek (Máté 5,40-41.; 17,24-27.; 22,17-21.). Hasonlóképpen, amikor egy rabszolga kereszténnyé lett, az apostolok nem nézték el a lázadást urával szemben, hanem arra tanították, hogy úgy szolgálja gazdáját, mintha az Urat szolgálná (Eféz. 6,5.; 1. Pét. 2,18-23.).

A lázadással és vérontással történő szociális változások támogatása helyett a kereszténység közvetve, de hatékonyan ásta alá a rabszolgaságot. Miközben meghódolást tanítottak, az apostolok megerősítették, hogy a rabszolgák személyek, nem pedig vagyontárgyak, és hogy az urak és a rabszolgák testvérek, akik egyenlő alapon állnak az Isten előtt. Továbbá, habár a római törvények nem nyújtottak védelmet a rabszolgáknak, az apostolok azt tanították, hogy az urak nagy felelősséggel tartoznak a rabszolgájukért. A rabszolgatartóknak méltányosan és emberségesen kellett bánni a rabszolgáikkal. (Lásd Eféz. 6,9.; Kol. 4,1.) Lényegében tehát az Újszövetség arra utasította a rabszolgákat, hogy legyenek engedelmesek, nem azért, mert a gazdáiknak bármilyen velejáró joguk lenne felettük, hanem azért, hogy hatékony tanúbizonyságai legyenek Jézus Krisztusnak az ő istentelen társadalmukban. (Lásd Tit. 2,9-10.)

Ennek eredményeként a korai egyház nem tért el egy hiábavaló erőszakos társadalmi és politikai forradalom kísérletének mellékvágányára. Helyette lélekmentésre és az egyéni életek átformálására összpontosított. Az egyház sok rabszolgát megtérített, akik először kaptak szellemi reményt. Ugyancsak megtérített sok rabszolgatartót, gyakran rabszolgáik bizonyságtételén keresztül. A kereszténység ezeket a rabszolgatartókat arra indította, hogy tisztességes életet biztosítsanak a rabszolgáiknak, lényegében családi szolgákká vagy alkalmazottakká téve őket, és sok esetben felszabadítva őket. Végül a kereszténység hatalmas erőt képviselt, nem pusztán a rabszolgaság emberségessé tételében, hanem annak teljes eltörlésében.

Az alábbi megjegyzések különböző magyarázóktól rávilágítanak, hogy a kereszténység általánosságban hogyan és miért, különösen a Filemonhoz írott levél, állt szemben a rabszolgasággal közvetett, erőszakmentes módon, és hirdetett olyan alapelveket, melyek ellentétesek és kedvezőtlenek az egész rendszerre nézve.

> Pál nem indított forradalmi támadást a rabszolgaság ellen, de egy rövid levélben aláásta az egész szerkezetét. Ez az a mód, ahogyan a kereszténység kezeli a nagy társadalmi problémákat.[2]

> A rabszolgaság az ókori világ szerves része volt; az egész társadalom erre épült… Ha a kereszténység valóban arra bátorította volna a rabszolgákat, hogy lázadjanak az uraik ellen, vagy hagyják el őket, ebből semmi más nem

[2] Shepard, 526.

lett volna, csak tragédia. Minden ilyen lázadást kegyetlenül levertek; minden rabszolgát, aki ki akarta vívni a szabadságát, könyörtelenül megbüntettek; és a kereszténységet önmagában lázadónak és felforgatónak bélyegezték volna. A keresztény hittel a rabszolgák felszabadításának el kellett jönnie – de az idő még nem érett meg rá; és arra bátorítani a rabszolgákat, hogy reménykedjenek ebben, és ragadják meg azt, határozottan többet ártott volna, mint amennyit használt volna…

Amit a kereszténység tett, az egy új kapcsolat megteremtése volt ember és ember között… Amikor olyan kapcsolat, mint ez, létrejön, a társadalmi osztályok és kasztok többé nem számítanak. Az olyan meghatározás, mint úr és rabszolga, lényegtelenné válik.[3]

A rabszolgaság bele volt szőve a társadalom szövetébe; és a rabszolgaság betiltása egyet jelentett volna a társadalom cafatokra tépésével… „Semmi sem mutatja jobban az evangélium isteni jellemvonását, mint a tökéletes szabadsága attól, hogy bármely politikai forradalom szellemére hivatkozzon." Minden időre vonatkozik: és ezért speciális jogtiprás támadása helyett egyetemes alapelveket fektet le, amely alá fogja ásni a gonoszt…. Egy bátran hirdetett alapelvet, melynek végül végzetesnek kell bizonyulni a rabszolgaság számára.[4]

A testvérségnek ez a felismerése, a szellemi egyenlőségnek ez a kihirdetése végül aláásta és lerombolta a rabszolgaság teljes intézményét… A kereszténység győzött a szociális igazságtalanságok felett, nem fegyveres erőkkel, nem felkeléssel, nem erőszakkal és forradalommal, hanem egy olyan alapelv lefektetésével, mely a kegyetlenség és az embertelenség intézményét aláásta és megdöntötte.[5]

---

[3] William Barclay, *The Letters to Timothy, Titus, and Philemon*, átdolg. Kiad. *Tha Daily Study Bible Series* (Pghiladelphia: Westminster Press, 1975), 271-72.

[4] Lightfoot, 323., 325. A második mondat idézet Goldwin Smith, *Does the Bible Sanction American Slavery?*, 95-96.

[5] Erdman, 131.

3. Táblázat

Párhuzamos igeszakaszok a Filemonhoz írott levélben és a Kolossé levélben

Filemon	**Kolossé**
1.	1,1-2.
3.	1,2.
4.	1,3.
5.	1,4.
6.	1,9-10.
16.	3,11.
23.	4,12.
24.	4,10.; 14.
25.	4,18.

I.

Előszó
(Filem. 1-7.)

A Filemonhoz írott levél jellegzetes páli bevezetéssel indul, mely magában foglalja az üdvözlést, a hálaadást és az imát.

A. Üdvözlés (1-3.)

1) Pál, Krisztus Jézusnak foglya, és Timótheus, az atyafi, Filemonnak, a mi szeretett munkatársunknak, 2) És Appiának, a szeretettnek, és Arkhippusnak, a mi bajtársunknak, és a te házadnál való gyülekezetnek: 3) Kegyelem néktek és békesség Istentől, a mi Atyánktól, és az Úr Jézus Krisztustól.

A levél olyan üdvözléssel kezdődik, amely az újszövetségi idők szabványos levelének felel meg. Az ilyen levél a levélíró megnevezésével, a címzett nevével, és üdvözléssel vagy jókívánságokkal kezdődik.

1. vers: Pál egyszerűen úgy nevezi meg magát, mint Jézus Krisztus foglya. Mivel személyes levelet ír, és egy személyes kérést készül megfogalmazni egy tekintélyelvű parancs helyett, nem úgy azonosítja magát, mint apostol, noha a többi leveleinek többségében így tesz.

Pál ekkor börtönben volt a Jézus Krisztus evangéliumának hirdetéséért (Lásd 9.; 10.; 13. versek.) Bebörtönzésének említése megerősíti, hogy a kérését saját áldozata árán teszi. Szemlélteti azt az alapelvet, hogy egy vezető vagy pásztor csak akkor tarthat igényt áldozatra vagy fegyelemre, ha ő maga is részt vállal abban.

Udvariasságból Pál belefoglalja Timótheust, fiatal munkatársát és akkori kísérőjét is az üdvözlésbe. Mindazonáltal maga Pál a könyv szerzője (Filem. 9.; 19.)

Ahogy a Kol. 1.1-ben, Pál egyszerűen úgy nevezi meg Timótheust, mint testvérünket. A korai keresztények gyakran használták ezt a megnevezést egymásra, és ezzel jelezték kapcsolatuk közeliségét.

Pál Filemonhoz címezi a levelet, a kolossébeli gyülekezet egyik befolyásos tagjához, szeretettnek és munkatárs(unk)nak nevezve őt. Pál személyesen ismerte Filemont, és nagyon kedvelte őt, úgy ismerve őt, mint munkatársat az evangéliumban. Ez a megnevezés jelentheti azt, hogy Filemon prédikátor volt, vagy valamiféle társ-lelkimunkás, de a szövegösszefüggés szerint valószínűleg nem az volt. Ahogy a „Bevezetés a Filemonhoz írott levélhez”-ben már említettük, nyilvánvalóan Epafrás volt a helyi pásztor. A 2. vers egy még sajátosabb megnevezést használ Arkhippusra, talán azért, hogy megkülönböztesse tisztségeit Filemonétól. Filemon megnevezése, mint munkatárs, valószínűleg egyszerűen utalás Filemon jelentős erőfeszítéseire a helyi gyülekezet és a lélekmentés támogatásában.

2. vers: Pál ugyancsak üdvözölte Appiát, egy asszonyt, akit szeretettnek nevez, és Arkhippust, akit bajtársnak hív. (A kritikai szöveg Appiát „nővér”-nek nevezi.) Ebből az említésből úgy tűnik, hogy Appia Filemon felesége volt, Arkhippus pedig kettőjük fia. Másküllönben nincs látható oka, miért említi meg őket Pál egy Filemohoz írott személyes levélben, nem pedig a kolossébeliekhez küldött nyilvános levélben.

Pál ugyan küldött egy üzenetet kifejezetten Arkhippusnak a Kol. 4,17-ben, arra buzdítva őt, hogy töltse be a „szolgálatát”, melyet Istentől kapott. És itt Pál bajtársnak nevezi Arkhippust. Ezekből az utalásokból úgy tűnik, hogy Arkhippus prédikátor volt, vagy segédpásztor. Talán Laodíceában szolgált (ahogy a Kol. 4. szövegösszefüggése sugallja), vagy talán a Filemon házánál tartott összejöveteleken vállalt tisztséget.

Végül Pál üdvözölte a Filemon házánál lévő gyülekezetet. Míg a Kolossé levél a hívők egész közösségének van címezve a városban, ez a levél kifejezetten a gyülekezetnek azt a részét üdvözli, akik Filemon házánál gyűltek össze. Valószínűleg nem volt olyan ház a városban, ahol az összes hívő egyidejűleg elfért volna, így azok, akik Filemon körzetében laktak, az ő házánál gyűltek össze istentiszteletre.

A *3. vers* megmutatja Pál szabványos üdvözlését. További tárgyalását lásd a Kol. 1,2. magyarázatánál. (Ennek azonban nincs kritikai szövegváltozata, úgy, mint a másik vers esetében).

B. Hálaadás Filemonért

4) Hálát adok az én Istenemnek mindenkor, emlegetvén téged az én imádságaimban, 5) Mert hallom a te szeretetedet és ama te hitedet, mely van benned az Úr Jézushoz, és minden szentek irányában, 6) Hogy a te hitedben való közösség hathatós legyen, a Krisztus ügyében, minden bennetek levő jónak megismerése által. 7) Mert sok örömünk és vígasztalásunk van a te szeretetedben, hogy a szenteknek szíveik megvídámodtak te általad, atyámfia.

A *4. vers* Pál sajátos mintáját követi a hálaadásra és az imára a kezdeti üdvözlés után. Biztosította Filemont szüntelen hálaadásáról és imádságáról érte. A vers párhuzamos a Kol. 1,3-mal. Itt ismét példát látunk a kitartó közbenjáró ima értékére.

Az *5. vers* elénk tárja miért ad hálát Pál: Filemon szeretetéért és hitéért. Hálás volt Filemon Jézusba vetett hitéért, és a szentek iránti szeretetéért. Az is lehetséges, hogy a hitről és a szeretetről, mint egységről beszél, melyet mind az Úr, mind pedig az egyház iránt táplált. A Kol. 1,4., egy párhuzamos igevers, az előbbi jelentésre utal.

Ahogy a Kol. 1,2-ben, Pál itt is a „szentek" kifejezést használja, amely megszentelteket jelent, és minden keresztény hívőre vonatkozik.

A *6. vers* megnevezi Pál célját a Filemonért mondott imákban, hogy „a te hitedben való közösség" működő vagy hatékony legyen. A görög szó, melyet „közösség"-nek fordítanak, a *koinoia,* mely jelenthet „társat" is. A magyarázók számos árnyalatát felvetették az idézett kifejezés jelentésének: 1) részed a hitben, 2) keresztény közösség, vagy 3) a hited megosztása. A harmadik változat, amely mások segítéséről beszél, tűnik a legvalószínűbbnek az 5. és a 7. versek fényében.

Pál különösen azért imádkozott, hogy Filemon a hitének megosztása által és megosztásában eljusson a felismerésére minden jó dolognak. A „felismerés" szó a görög *epignosis,* melynek jelentése „teljes ismeret". Megtalálható a Kol. 1,9-10-ben is, amely Pál hasonló imáját jegyzi fel a kolossébeliekért.

Az ismeret és a hit megosztása erősítik egymást. A szellemi ismeret energiát ad a hit megosztásának, ami viszonzásul még mélyebb ismerethez vezet el. Az újfordítású King James fordítás az előző szempontra összpontosít: „Hogy a hited megosztása hatékony legyen minden jó dolog ismerete által, amely benned van Jézus Krisztusban." A magyar újfordítás az utóbbi szempontra összpontosít: „Imádkozom azért, hogy a hitünkben való közösséged eljuttasson téged mindannak a jónak a megismerésére, amely Krisztusért van bennünk."

Ez az ismeret vagy felismerés magában foglal minden jó dolgot, ami a miénk Krisztusban (A King James verzió szerint: „Benned, Krisztus Jézusban," míg a kritikai szöveg azt mondja: „Bennünk, Krisztusban.")

7. vers: Pál kifejezte örömét és vigasztalódását Filemon szeretetének köszönhetően. Filemon szeretete különösen a vendéglátásban fejeződött ki; felüdítette a hívők szívét. (Lásd 20. vers.) Nem csak gyülekezeti összejöveteleket tartottak a házánál (2. vers), hanem nyilvánvalóan vendégül látta az átutazó keresztényeket is (22. vers).

Ahogy a Kol. 3,12., ez a vers is a görög „szív” szót sajátos kifejezésmódban használja az érzelmek helyére utalva. Akárcsak a Filem. 5., a „szentek” megnevezés alatt az összes keresztényt érti. Ahogy a Kol. 1,1-2-ben és a Filem. 1-ben, az általános keresztény megszólítás, a „testvér”, a hívők szoros családi kapcsolatára mutat rá.

(A kritikai szöveg szerint: „vigasztalásunk volt” a „vigasztalásunk van” helyett, és a többségi szöveg „hálaadás”-t ír „örömünk” helyett.)

II.

Kérés Onézimusért
(Filem. 8-21.)

A. A kérés előkészítése (8-11.)

8) Annakokáért jóllehet nagy bátorságom van a Krisztusban, megparancsolni néked azt, a mi illendő, 9) A szeretetért inkább kérlek, ilyen lévén, mint Pál, a megvénhedett, most pedig foglya is a Jézus Krisztusnak; 10) Kérlek téged az én fiamért, a kit fogságomban szűltem, Onésimusért, 11) A ki egykor tenéked haszontalan volt, most pedig mind néked, mind nékem nagyon hasznos.

A *8. vers* kezdi bemutatni a levél fő célját: egy kérést Páltól Filemonhoz. Pál tapintatosan emlékezteti Filemont, hogy ő lehetne bátor Krisztusban megparancsolni (utasítani, elrendelni) Filemonnak, hogy teljesítse a kérését. Pál apostol volt, és nyilvánvalóan ő nyerte meg Filemont az Úrnak (19. vers), ezért nagy tekintélyt gyakorolhatna ebben a dologban.

Továbbá Pál arra kérte Filemont, hogy tegye meg, ami illendő és helyes – amit mindenképpen meg kellene tennie. Pál rendelkezett mind a szellemi tekintéllyel, mind pedig az erkölcsi joggal, hogy megmondja Filemonnak, hogyan kell cselekednie ebben a dologban.

9. vers: Mindazonáltal parancsolás helyett, Pál inkább kéréssel fordult Filemonhoz a szeretetre alapozva. Bízott a sikerben ezzel a megközelítéssel, mivel már tudomására jutott Filemon hírneve a szentek iránti szeretetéről (5.; 7. vers).

Kérése előtárásánál Pál úgy írja le magát, mint öreget és Jézus Krisztus foglyát. A görög *presbutes* szót használja, aminek a jelentése idősebb vagy öreg ember. (Egyes magyarázók azt feltételezik, hogy a szó eredetileg *presbeutes,* aminek jelentése követ, de nincs semmilyen szövegi bizonyítékuk a teóriájuk alátámasztására.) Pál kétségkívül lényegesen idősebb volt Filemonnál, de a *presbutes* nem feltétlenül jelenti azt, hogy nagyon öreg volt. Valószínűleg azt célozta, hogy felhívja a figyelmet sokéves szolgálatára és tapasztalatára Isten munkájában.

Röviden, ebben a versben Pál két dologra alapozza a kérését: szeretet (jóindulat) és együttérzés. Noha minden joga megvolt arra, hogy parancsoljon, ő alázatos megközelítést választott, mint ami megfelelőbb és hatékonyabb.

Egy fontos leckét tanulhatunk meg ebből: az emberek általában szívesebben engednek egy kérésnek, mint egy parancsnak. Isten tekintélyeket és vezetőket rendelt az egyházba, de a vezetők hatékonyabbak, amikor, pusztán a hatalmuk és a tekintélyük latba vetése helyett, példamutatással vezetik, alapelvekkel győzik meg a követőiket, és nemes szellemi értékeikre hivatkoznak.

A *10. vers* fogalmazza meg a kérés tárgyát. Onézimusra vonatkozik, aki visszatérni készült Rómából Kolossébа a levéllel. (Lásd Kol. 4,8-9.) Onézimus neve a görög nyelvben szó szerint azt jelenti, „hasznos”.

Pál a fiának nevezi Onézimust. (A görög szó ténylegesen a semleges nemű *teknon,* aminek jelentése inkább „gyermek”, semmint a hímnemű *huios,* ami kifejezetten azt jelenti „valakinek a fia.”) Bebörtönzése idején nemzette szellemileg Pál Onézimust, azaz megtérítette. Mint a következő versek mutatják, Onézimus Filemon egyik rabszolgája volt, aki megszökött Kolosséból, és Rómába jutott. Pál valahogy találkozott vele ott, bizonyságot tett neki, és megnyerte őt az Úrnak.

Ez a vers rámutat, hogy Pál igazán hitte és gyakorolta azt az alapelvet, amit a Gal. 3,28-ban és a Kol. 3,11-ben hirdetett. Az osztálykülönbségek, köztük a rabszolgák és a szabadok

közötti megkülönböztetés eltöröltetett Krisztusban. A kor átlagembere elutasította volna Onézimust, ha megtudja, hogy szökött rabszolga, de Pál odáig ment, hogy saját családtagjaként tekintett rá. A görög szövegben Onézimus neve nem jelenik meg a vers legvégéig (a magyarban sem – a ford.) Így a vers a bizonytalanság pillanatára épül Filemon számára, előkészítve őt Pál e szeretett gyermekének az elfogadására, mielőtt elárulja, hogy ez a szeretett gyermek az a szökött rabszolga, aki megkárosította Filemont.

11. vers: Onézimus korábban hasznavehetetlen volt, vagy felesleges Filemon számára, de megtérése óta hasznos lett mind Pálnak, mind Filemonnak. Az igazi megtérés nem csak az ember hitvallását változtatja meg, hanem megváltoztatja a mindennapi, gyakorlati életét. Krisztus valóban megváltoztatja az ember életmódját és értékeit.

Onézimus átváltozása jó példát szolgáltat a keresztény munkaerkölcsre. Isten akarata az, hogy az emberek szorgalmasan dolgozzanak, jól szolgálják munkaadójukat, és kiválóságra törekedjenek a tevékenységükben (Lásd a Kol. 3,23. magyarázatát.)

Mivel Onézimus neve azt jelenti, hasznos vagy hasznot hozó, a 10-11. vers szójátékot kapcsol hozzá.

B. A kérés megfogalmazása

12) Kit visszaküldöttem; te pedig őt, azaz az én szívemet, fogadd magadhoz! 13) Őt én magamnál akartam tartani, hogy te helyetted szolgáljon nékem az evangyéliomért szenvedett fogságomban; 14) De a te megkérdezésed nélkül semmit sem akartam cselekedni, hogy jótéteményed ne kényszerítésből, hanem szabad akaratból való legyen. 15) Mert talán azért vált meg tőled ideig-óráig, hogy őt, mint örökkévalót kapd vissza; 16) Nem úgy immár mint szolgát, hanem szolgánál nagyobbat, mint szeretett atyafit, kiváltképen nékem, mennyivel inkább pedig néked, mind testben, mind az Úrban.

12. vers: Pál visszaküldte Onézimust Filemonhoz a helyzet megoldása, és a kibékítés érdekében. Az igazi megtérés magában foglalja az isteni megszomorodást a bűn miatt, és arra indítja az embert, hogy amennyire csak lehetséges, helyrehozza azokat a rosszakat, melyeket a bűnével okozott. Ahogy Barclay mondta: „A kereszténység nem azért van, hogy segítsen az embernek elszökni a múltjától, vagy elmenekülni tőle; azért van, hogy képessé tegye őt szembenézni a múltjával és fölé emelkedni.”[1]

A Károli fordításban ez a vers közvetlen módon bemutatja Pál kérésének első részét: „Fogadd magadhoz.” (A kritikai szöveg elhagyja ezt a kifejezést, és csak annyit mond: „Visszaküldöm neked őt, vagyis az én szívemet.” Ha ez az olvasat helyes, akkor Pál célzott erre a kérésre a 12-14. versben, előtárta valahogy közvetetten a 15-16. versben, és egyértelműen megfogalmazta a 17. versben.)

Hogy kihangsúlyozza a fontosságot, melyet Pál a kérésének tulajdonít, úgy írja le Onézimust, mint „az én szívemet”. Akárcsak a 7. versben, az érzelmek helyének megjelölésére a görög kifejezésmódot használja, lényegében azt mondva: „Ő az én saját szívem.”

A *13. vers* közvetett módon mutatja be Pál igazi vágyát. Nem csak azt szeretné, hogy Filemon magához fogadja Onézimust, hanem amit igazán szeretne, hogy Filemon engedje Onézimust visszatérni Rómába. Pál szerette volna magánál tartani Onézimust, hogy segítségére legyen a bebörtönzése alatt. A görög szöveg szó szerint azt jelenti: „Elhatároztam magamban.” A 16. vers fényében Pál valószínűleg azt remélte, hogy Filemon teljesíti a kérését, és szabadon engedi Onézimust.

---

[1] Barclay, *Timothy, Titus, és Filemon,* 281.

Pál ismét megjegyezte, hogy az evangéliumért van bebörtönözve. Azt is hozzáfűzi, hogy ha Onézimus Rómában maradt volna, akkor ez segítséget jelentett volna Pálnak Filemon részéről, vagy Filemon helyett. Ezzel a megközelítéssel finoman elővezet két erőteljes indokot, miért kell Filemonnak elengednie Onézimust, hogy segítségére legyen Pálnak: 1) ezzel az evangéliumot segítené, 2) segítené Pált, akinek személyesen tartozik szolgálattal (19. vers). Továbbá Filemon döntési lehetősége ebben a kérdésben csak Pálnak köszönhető, aki megtérítette Onézimust, majd pedig visszaküldte.

14. vers: Miután kifejezte saját kívánságát, Pál megmagyarázta, hogy nem akart tenni semmit tervének véghezvitelére Filemon véleményének megismerése nélkül, azaz, az ő beleegyezése nélkül.

Pál Filemon beleegyezését kérte, azért, hogy Filemon ne szükségből vagy kényszerből cselekedjen jót, hanem szabad döntéséből. „Döntésed nélkül azonban semmit sem akartam tenni, hogy jótetted ne kényszerű, hanem önkéntes legyen.” (Újford).

Pál valószínűnek tartotta, hogy Filemon valóban teljesíti a kérését, és „jót” fog cselekedni; egyszerűen azt akarta, hogy Filemon önkéntesen válaszoljon. Ezért volt Pál kérése puhatolózó és tapintatos. Célzott a helyes és kívánt cselekvésre, de egyszer sem mondta ki határozottan, hogy Filemon valóban szabadon dönthessen. „De nem tennék semmit, ha először nem beszélem meg veled, mert ha szívességet teszel nekem, legyen az önkéntes, és ne a körülmények kényszerítsék ki!” (Phillips).

Pál Filemon beleegyezését kérte, feltételezve, hogy Filemonnak joga van dönteni Onézimus sorsa felett, mint rabszolgája felett. Természetesen törvényes joga volt ehhez, de mivel a rabszolgaság alapvetően egy kereszténynellenes intézmény, nem mondhatjuk azt, hogy Isten-adta joga volt ehhez. (Lásd, „Bevezetés a Filemonhoz írott levélhez”.) Figyelemre méltó, hogy Pál nem alapoz Filemon beleegyezésének kérésekor arra a felfogásra, hogy Filemonnak Isten adta joga birtokolni Onézimust, hanem arra alapoz, hogy Isten elismeri és védelmezi az ember döntési szabadságát. Pál tapintatosan rámutat, hogy Filemonnak keresztény kötelessége beleegyezését adni, de Pál – és Isten – meg akarja neki adni a jogot a döntésre saját akaratából. Erre az alapelvre egy másik példa, hogy a keresztényeknek kötelességük adakozni (Mal. 3,8.; 1. Kor. 9,9-14.), de Isten azt akarja, hogy az adakozás az adakozó jókedvéből és akaratából történjék (2. Kor. 9,7.).

A *15. vers* közvetetten azt kéri, hogy Filemon „fogadja magához” Onézimust, azaz bocsásson meg neki, és fogadja el őt keresztény társaként. Valójában Pál azt sugallta, hogy ezek az események éppen ennek a célnak az érdekében történtek. Onézimus talán azért hagyta el Filemont egy időre (szó szerint egy órára), hogy Filemon, mint örökkévalót kapja vissza. Más szavakkal, Isten talán azért engedte meg, hogy Onézimus elszökjön, hogy üdvösségre jusson, és eggyé váljon Filemonnal örökre, mint Krisztusban testvére.

Lényeges, hogy Pál mérsékelt az isteni gondviselés magyarázatában. Nem állította azt, hogy Isten ténylegesen azt akarta, hogy Onézimus elszökjön, hanem arra célzott, hogy talán Isten avatkozott bele Onézimus terveibe és cselekedeteibe, hogy a helyes irányba terelje. Nem von le olyan következtetést, és nem ad olyan választ, mellyel úgy magyarázza a sértéseket és károkat, mint Isten tökéletes akaratát. Az ilyen megközelítés nem vette volna figyelembe Filemon érzéseit, és önhitt lett volna. Isten ítéletei kikutathatatlanok, és kinyomozhatatlanok az Ő útjai (Róm. 11,33.). Mi emberek, csak találgathatjuk, miért enged meg Isten bizonyos dolgokat, de óvakodnunk kell az ilyen következtetésekről.

Még ha azt feltételezzük is, hogy Isten nem játszott szerepet Onézimus kezdeti szökésében, Isten megteheti, és gyakran megteszi, hogy jót hoz ki a rosszból. Különösen, amikor az Ő népéről van szó, felhasználja a gonosz eseményeket, melyeket a bűnösök vagy az ördög hoz létre, hogy jó dolgokat hozzon ki belőlük. Például bűnös emberek tették Józsefet rabszolgává, és végül bebörtönzött rabbá egy idegen földön, de Isten ezeket a körülményeket arra használta fel, hogy felmagasztalja Józsefet, és megszabadítsa József családját az éhínségtől. A testvérei

gonoszul cselekedtek, de Isten megengedte nekik ezt, mert volt egy terve, hogy jóra fordítsa mindezt (1. Móz. 50,20.). (Lásd Még 5. Móz. 23,5.; Ezsd. 8,22.; Péld. 12,13.; 21.; Róm. 8,28.) Ha az emberek nyitottak Isten vezetésére, akkor Isten közvetlenül fog munkálkodni rajtuk keresztül, de ha az emberek nem felelnek Istennek, vagy ellenállnak Neki, Ő akkor is előre látja a cselekedeteiket, és bele tudja vonni azokat a tervébe, hogy mindenképpen teljesüljön az akarata.

Pál valószínűleg ezzel a magyarázattal szolgált, hogy Filemon kevésbé érezze elárulva magát Onézimus tettei miatt. Ha Filemon látja, hogy Isten mindenből jót munkál ki ebben a lesújtó helyzetben, természetszerűleg még készségesebben bocsát meg Onézimusznak, és kibékül vele.

16. vers: Pál azt akarta, hogy Filemon többé ne mint rabszolgát fogadja vissza Onézimust, hanem annál sokkal többként – mint egy szeretett testvért.

Pál már gyermekének nevezte Onézimust; most szeretett testvérének nevezi, kihangsúlyozva ezt a megnevezést azzal, hogy ez különösképpen igaz. Ezután meglepő módon nyomatékosítja a kérését: Onézimus most még kedvesebb kell, hogy legyen Filemon számára, mint Pál számára. Az éveken át tartó közeli ismeretség Onézmus és Filemon között azt jelenti, hogy most mindkettőjüknek képesnek kell lenni egy még szorosabb kapcsolatra, miután Onézimus keresztény lett. Filemonnak úgy kell őt fogadnia, mint testvért „testben”, azaz, mint embertársát. Nem csak úgy kell fogadnia, mint testvért az „Úrban”, azaz, mint keresztény társát.

Itt egy olyan alapelvet látunk, amely teljesen aláássa a rabszolgaság intézményét, és felfedi, hogy a rabszolgaság valójában kereszténye llenes rendszer. Noha a társadalom Filemont úrrá, Onézimust pedig rabszolgává tette, minden jogot és címet az előzőnek juttatva, és semmit sem az utóbbinak, a kereszténység azt diktálja, hogy Filemon úgy fogadja Onézimust, és úgy bánjon vele, mint egyenrangúval minden tekintetben.

A kereszténység szerint mind az úrnak, mind a rabszolgának egyenlő polgári és társadalmi jogainak kell lennie, mint embertársaknak, és egyenlő jogaiknak kell lennie, mint keresztény társaknak.

Ha egy keresztény valóban megvalósította ezt az alapelvet, többé nem bánhat úgy a rabszolgájával, mint rabszolgával, hanem meg kell adnia neki minden ellenszolgáltatást, amit egy munkaadónak kell adnia az alkalmazottjának. Más szavakkal, a rabszolga és úr osztályba sorolás lényegtelenné válik. Habár a kereszténység tudomásul veszi az úr és rabszolga törvényes megkülönböztetését, és aláveti magát annak, teljesen átalakítja őket belülről, hathatósan elmosva az osztálykülönbségeket, ami a kereszténységet illeti, de olyan módon, hogy közben nem támadja az állam tekintélyét, nem okoz lázadást, nem buzdít erőszakra.

Ezért sok magyarázó úgy véli, Pál valójában azt akarta, hogy Filemon szabadságot adjon Onézimusnak. Végül is ennek a versnek a gyakorlati alkalmazása szabadságot jelent mindenben, kivéve a megnevezést és a törvényességet, akkor hát miért ne adhatná meg annak alapján is? Pál nem szól nyíltan erről a törekvésről, de az egész kérlelése tapintatos célzásokat tartalmaz, és az utolsó célzása ösztönzésnek tűnik arra, hogy Onézimus szabadságot kapjon. (Lásd még 21. vers.)

A következőképpen foglalhatjuk össze Pál kérését: 1) Megkérte Filemont, hogy úgy fogadja Onézimust, mint testvérét Krisztusban, bocsásson meg neki, és béküljön ki vele. 2) Szerette volna, hogy Filemon visszaküldje Onézmust Rómába, hogy segítségére legye. 3) Közvetve remélte, hogy Filemon szabadságot ad Onézimusnak.

C. A kérés megerősítése (17-21.)

17) Azért, ha engem részestársadnak tartasz, úgy fogadd őt magadhoz, mint engemet. 18) Ha pedig valamit vétett ellened, avagy adós, ezt nekem róvd fel. 19) Én Pál írtam az én kezemmel, én megfizetem: hogy azt ne mondjam néked, hogy te magaddal is adós vagy ezen felül nékem. 20) Bizonyára, atyámfia, jótéteményt várnék tőled az Úrban: vídámítsd meg az én szívemet az Úrban! 21) Bízván a te engedelmességedben, így írtam néked, tudván, hogy annál, a mit mondok, többet is fogsz cselekedni.

Miután tapintatosan és valahogy közvetett módon előtárta a kérését Onézmusért a 12-16. versekben, Pál megismétli a kérését, és tulajdonképpen megígéri, hogy megtesz minden szükségeset, ami biztosítja, hogy Filemon teljesíteni fogja azt.

17. vers: Ebben a versben Pál közvetlen, nyomatékos kérést intéz Filemonhoz, hogy szívélyesen fogadja Onézimust, és teljes megbocsátással. Ez a gondolat korábban is megjelenik a 12. és a 15. versben, de a 17. vers fogalmazza meg a legvilágosabban. Pál különösen azt akarja, hogy Filemon úgy fogadja Onézimust, mint Pált magát.

Pál a kérését a közte és a Filemon közötti szoros kapcsolatra alapozza. „Ha tehát engem társadnak tartasz, fogadd őt úgy, mint engem." (Újford). A szó, melyet „tartasz"-nak fordítanak a versben, szó szerint azt jelenti, „vagyok". A „ha" itt úgy szerepel, mint „mivel", mert Filemon számára Pál valóban olyan volt, mint egy társ; ő Pál munkatársa volt (1. vers).

Ilyen közbenjárást olvasva elképzelhetetlen, hogy Filemon elutasította Pál kérését. Ha így tett volna, akkor lényegében megtagadta volna különleges barátságát Pállal.

18. vers: Miközben arra kéri barátját, hogy bocsásson meg Onézimusnak, Pál nem követeli meg Filemontól, hogy tűrje el a kárt, amit elszenvedett. Inkább felajánlja: ha valami kárt okozott neked, vagy bármivel tartozik, ezt nekem számítsd fel (terheld az én számlámra; rajtam hajtsd be). Ebből a kijelentésből úgy tűnik, hogy Onézimus tönkretett vagy ellopott valamit Filemon tulajdonából, amikor elszökött.

Ez a vers mutatja, hogy a megtérésnek magában kell foglalnia a helyreállítást, vagy követnie kell annak. (Lásd Luk. 19,8.) Onézimus köteles volt visszafizetni az ellopott pénzt, és mivel nyilvánvalóan nem volt meg erre a lehetősége, Pál felajánlotta, hogy kifizeti helyette.

Látjuk Pál apostol nagylelkű és megbocsátó szellemét is. Kész volt magára vállalni Onézimus bűnének a költségeit. Ily módon példázta Krisztus lelkületét, aki kész volt megfizetni bűneink örökkévaló árát, és szenvedni helyettünk. Pál cselekedte is, amit a Kol. 3,13-ban hirdetett: „miképen a Krisztus is megbocsátott néktek, akképen ti is."

19. vers: Őszinte szándéka kihangsúlyozására, mellyel felajánlotta, hogy kifizeti Onézimus adósságát, Pál törvényes nyilatkozatot tesz: én Pál írtam az én kezemmel, én megfizetem. Lényegében törvényes kötelezvényt írt.

Ez a vers példát szolgáltat a „kézírásra" (*cheirographon),* melyről a Kol. 2,14-ben van szó, és amelynek jelentése kötelezvény, záloglevél, vagy adóslevél. A *cheirographon* a c*heir* (kéz), és a *grapho* (írás) szóból származik, és mindkettő feltűnik ebben a versben.

Pál általában diktálta a leveleit, és csak a záró megjegyzést írta a saját kezével, de ezt az egész rövid levelet Filemonhoz nyilvánvalóan saját kezűleg írta.

Miután elkötelezte magát Onézimus adósságának megfizetésére, Pál mellékesen hozzáfűzte: „Azt ugyanis nem akarom mondani, hogy önmagaddal is tartozol nekem." (Újford.). Kétségkívül Pál nyerte meg Filemont az Úrnak, tehát Filemon ténylegesen tartozott az egész életével Pálnak. Ennek a fényében Onézimus adóssága már eltöröltetett azzal, hogy Pál magára vállalta. Pál megkövetelhette volna Filemontól, hogy engedje el az adósságot, mint csekély rész visszafizetését abból, amivel Pálnak tartozott.

Ismét látjuk Pál közvetett, tapintatos megközelítését. Finoman emlékezteti Filemont saját tartozására Pál felé, anélkül, hogy bármihez is ragaszkodna. A körülmények ismeretében Filemon valószínűleg nem fogadta el Páltól, hogy fizessen.

Célzás történik arra, hogy Filemon törleszthet Pálnak azzal, ha visszaküldi hozzá Onézimust. A 20-21. vers megerősíti ezt a célzást.

20. vers. Habár Pál kész volt megfizetni Onézimus pénzbeli adósságát Filemonnak, és noha nem követelt semmiféle viszonzást Filemon erkölcsi és szellemi adósságából a maga számára, volt valami, amit Filemon megtehetett érte. Azt akarta, hogy Filemon teljesítse a kérést, és ily módon legyen a hasznára.

Pál a görög *oninami* szót használja, amely csak itt olvasható az Újszövetségben. Az ebben a versben szereplő formája azt jelenti, „hadd legyen örömöm, segítségem, jótéteményem és hasznom." *Oninami* az az ige, amelyből az Onézimus név származik; tehát a 11. vershez hasonlóan, itt is egy szójátékot látunk a rabszolga nevével. Ez a szójáték talán további célzás arra, hogy Pál magát Onézimust akarja, nem pedig egy másféle örömöt vagy jótéteményt.

Ahogy a korábbi versekben, Pál a kérését itt is a szoros keresztény kapcsolatra alapozza közte és Filemon között, „testvéré"-nek nevezve Filemont, amikor azt kéri, hogy vidámítsa meg a szívét „az Úrban". Pál a görög kifejezésmódot használja az érzelmek helyére („szív"), kérve Filemont, hogy üdítse fel őt érzelmileg vagy szellemileg.

Szoros párhuzam van a 7. és a 20. vers között. Mindkettő Filemonhoz, mint „testvér"-hez szól, és mindkettő a „szív" „megvidámításáról" szól. A 7. versben Pál dicséri Filemon testvért, amiért megvidámítja a szentek szívét; a 20. versben arra kéri Filemon testvért, hogy jellemének hűen vidámítsa meg az ő szívét is Onézimus dolgában.

21. vers: Pál azzal zárta a kérését, hogy kifejezte bizalmát Filemonban: „Engedelmességedben bízva írok neked, mert tudom, hogy többet is megteszel annál, amit mondok." (Újford.) A legjobbat feltételezte. A pozitív megerősítés ezen a módon általában sokkal célravezetőbb, mint a negatív taktika, amilyen a fenyegetés vagy a követelődzés.

Pál nem csak abban volt biztos, hogy Filemon telesíti a kérését, hanem kifejezte bizalmát abban is, hogy „többet is megtesz annál, amit mond." Pál közvetlen kérése az volt, hogy Filemon fogadja úgy Onézimust, mint testvérét, és nem úgy, mint rabszolgát, de többre tett célzást. Pál talán általánosságban beszélt a szeretetről és a nagylelkűségről, amely a minimális elvárásig tejed ki, de a szövegösszefüggés azt jelzi, hogy valami különlegesre gondolt. Ha így van, mi mást jelentene a „többet", ha nem azt, hogy visszaküldi Onézmiust Pálhoz, vagy hogy megadja a szabadságát?

Mindkét tett ugyanazt a dolgot eredményezi. Ha Filemon visszaküldi Onézimust Pálhoz, lényegében lemond az Onézimus feletti korlátlan jogáról, és Pál biztosan úgy bánik Onézimussal, mint szabad emberrel. Ha Filemon szabadságot ad Onézmiusnak, akkor Onézimus valószínűleg visszatér Rómába, hogy Pál segítőtársa legyen. Röviden, ez a vers nyomatékos célzásokat tartalmaz arra, hogy Filemon bocsássa szabadon Onézimust, és az visszatérhessen Pálhoz.

Az alábbi pontokra alapozva feltételezhetjük, hogy Filemon valóban teljesítette Pál kérését: 1) Nemes, istenfélő jelleme volt (5-7. vers). 2) Szoros, szeretetteljes kapcsolatban volt Pállal, és sokkal tartozott neki (1.; 9.; 17.; 19. vers). 3) Pál rendkívül bízott az engedelmességében (21. vers). 4) A levél tökéletes fennmaradása azt jelzi, hogy Pál kérése meghallgatásra talált.

Legalábbis bízhatunk abban, hogy Filemon jószívvel fogadta Onézimust, megbocsátott neki, és többé nem úgy bánt vele, mint rabszolgával. A valóságban, ha a törvény szerint nem is, Filemon és Onézimus egyenrangú kapcsolatba került egymással, mint embertársak és testvérek az Úrban. Minden valószínűség szerint Filemon törvényesen is szabadon bocsátotta Onézimust, ily módon lehetővé téve visszatérést Rómába, és teljesítve Pál kérését (13-14.; 21. vers). A korai bibliai idők utáni hagyomány szerint Onézimus valóban szabad lett.

III.

Befejezés
(Filem. 22-25.)

22) Egyúttal pedig készíts nékem szállást; mert reménylem, hogy a ti imádságaitokért néktek ajándékoztatom. 23) Köszönt téged Epafrás, az én fogolytársam a Krisztus Jézusban, 24) Továbbá Márk, Aristárkhus, Démás és Lukács, az én munkatársaim. 24) A mi Urunk Jézus Krisztusnak kegyelme legyen a ti lelketekkel!

22. vers: További kívánságként Pál azt kérte Filemontól, hogy készítsen el számára egy vendégszobát. (Az „egyúttal" jelentése emellett vagy azonkívül.) A vendégszeretet minden kereszténytől elvárás volt (Róma 12,13.). Ebben az esetben Filemon személyes barátja volt Pálnak, és készséges vendéglátója minden kereszténynek (Filem. 2.; 5.; 7., 17.; 19.).

Ennek a kérésnek az oka, hogy Pál remélte, kiszabadul a kolossébeli hívők imádságának köszönhetően, ezért meg tudja majd látogatni őket. (A „ti" a görögben is többes számban áll.) A Kol. 4,18. burkolt kérést tartalmaz ilyen imára vonatkozóan. A hagyomány és a konzervatív tudósok általánosan egyetértenek abban, hogy Pál kiszabadult a börtönből ezt követően, majd később másodszor is bebörtönözték Rómában.

A *23. vers* röviden üdvözletet közvetít a kolossébeli Epafrástól személyesen Filemonnak. (A „téged" egyes számban áll a görögben is). Ő valószínűleg Filemon pásztora volt, és épp meglátogatta Pált Rómában. Pál fogolytársnak nevezte őt az Úrban. Ekkor nyilvánvalóan szabad volt, de lehetséges, hogy egy korábbi időszakban ő is börtönben volt Pállal. Pál valószínűleg egyszerűen azért használta ezt a kifejezést, mert Epafrás társa volt az evangélium hirdetésében, és jelenleg vele maradt bebörtönzése alatt, és segítségére volt. (További információkért Epafrásról lásd a Kol. 1,7-8.; és 4,12-13. magyarázatát.)

A *24. vers* személyes üdvözletet közvetít Pál négy munkatársától, akik ebben az időben vele voltak: Márk (János Márk), Aristárkhus, Démás és Lukács. Tehát Filemon üdvözletet kapott öt munkatársból a hat közül, akiket a Kol. 4,10-14. említ, kivéve Jézus Justust. Nyilvánvalóan ez az öt ember ismerte Filemont személyesen, Justus pedig nem. Lukács megnevezése a görögben ugyanaz a Kol. 4,14-ben, mint ebben a versben. (A négy emberről további információkért lásd a Kol. 4,10., és 14. magyarázatát.)

25. vers: Zárásként Pál jellegzetes kegyelmi áldását nyilvánítja ki. (A kritikai szöveg elhagyja a mondat végéről az „Ámen"-t. [A magyar szöveg is – a ford.]) A 23. vers egyes számú személyes névmása többes számú „ti"-re változik, ily módon belefoglalva az áldásba az egész háznépet. Pál kifejezi vágyát, hogy az Úr Jézus Krisztus kegyelme lakozzon és munkálkodjon ezeknek a kedves barátoknak és keresztény társaknak a legbenső lényében.

Bibliográfia

Kolossébeliekhez és Filemonhoz írott levél

Barclay, William. *The Letters to the Philippians, Colossians, and Thessalonians,* átdolg. Kiadás *The Daily Study Bible Series*-ben.
Philadelphia: Westminster Press, 1975.
Barclay, William. *The Letter to Timothy, Titus, and Philemon.* Átdolg. Kiadás a *The Daily Study Bible Series*-ben. Philadelphia: Westminster Press, 1975.

Bruce, F.F. *The Episte to the Colossians, To Philemon, and to the Ephesians. The New International Commentary ont he New Testament* 10. kötete. Grand Rapids: William B. eerdmans, 1984.

Carson, Herbert. *The Epistles of Paul to the Colossians and Philemon. The Tyndale New Testament Commentaries* 12. kötete. Grand Rapids: William B. Eerdmans, 1960.

Ellis, E. Earlie. „Colossians" és „Philemon". *Int he Wycliffe Bible Commentary.* Chicago: Moody Press, 1962.

Erdman, Charles. *The Epistles of Paul to the Colossians and To Philemon. Eerdman Commentaries ont he New Testament* 12. kötete. Grand Rapids: Baker Book House, 1934.

Findlay, G. G. „Colossians." *The Pulpit Commentary* 20. kötetében. Grand Rapids: William B. Eerdmans, n.d.

Hierbert, D. Edmond. *An Introduction to the Pauline Epistles.* Chicago: Moody Press, 1954.

Lightfoot, J. B. *St. Paul's Epistles to the Colossians and to Philemon.* 1875. Lynn, Mass.: Hendrickson Publishers, 1981.

Shepard, J. W. *The Life and Letters of St. Paul.* Grand Rapids: William B. Eerdmans, 1950.

Hivatkozások

Aland, Kurt, et al., eds *The Greek New Testament,* 3rd cor. Ed. Stuttgart, W. Ger.: United Bible Societies, 1983.

Bauer, Walter, et al. *A Greek-English Lexicon of the New Testament and Other early Christian Literature,* 2d ed. Chicago: University of Chicago Press, 1979.

Bernard, David. *The Oneness of God.* Hazelwood, Mo.: Word Aflame Press, 1983.

Friberg, Barbara and Timothy, eds. *Analytical Greek New Testament.* Grand Rapids: Baker Book House, 1981.

Holy Bible, New International Version. Grand Rapids: Zondervan, 1978.

Holy Bible, New King James Version. Nashwille: Thomas Nelson, 1982.

Machen, J. Gresham. *New Testament Greek for Beginners.* New York: Macmillan, 1923.

Marshall, Alfred, ed. *The Interlinear Greek-EnglishNew Testament.* 2d ed. Grand Rapids: Zondervan, 1958.

Phillips, J. B., trans. *The New Testament in Modern English.* New York: Macmillan, 1958.

Vaughn, Curtis, ed. *The New Testament from 26 Translations.* Grand Rapids: Zondervan, 1967.

Vine, W. E. *Expository Dictionary of New Testament Words.* McLean, Va.: MacDonald Publishing Company, n.d.

Hátoldal:

A szerzőről:

David K. Bernard az L.A.-beli Baton Rouge-ban született, és Dél-Koreában, Szöulban nőtt fel misszionárius szülők gyermekeként. Művészeti diplomát szerzett a Rice Egyetemen, és jogi doktori fokozatot a Texasi Egyetemen. Tanított a Houstoni Egyetemen, az Austin Community College és a Jackson College og Minsitries-en. Jelenleg társszerkesztő a Nemzetközi Egyesült Pünkösdi Egyház könyvterjesztésében. Feleségével, Connie-val két fiuk van, Jonathan és Daniel.

DAVID K. BERNARD egyéb könyvei

Pünkösdi Teológiai Sorozat:

1. Kötet: Az Isten teljessége
2. Kötet: Az újjászületés
3. Kötet: A szentség kutatása
4. Kötet: Gyakorlati Szentség: Második áttekintés
Tanulmányozási útmutató az Újjászületéshez
Tanulmányozási útmutató az Isten teljességéhez

Füzetek:

Az Egyetlenség-teológia alapismeretei

Az Újjászületés alapismeretei
A Szentség alapismeretei
A Biblia Tanításainak alapismeretei

Kommentárok:

A Kolossébeliekhez és Filemonhoz írott levél üzenete

A Rómabeliekhez írott levél üzenete

Egyéb könyvek:

Alaptanítások kézikönyve

A Keresztény tanítások története, 1. és 2. kötet.
Isten tévedhetetlen Igéje
Jézus nevében
Egyetlenség és Szentháromság, I.u. 100-300
The Oneness View of Jesus Christ
The Trinitarian Controversy in the Fourth Century